

Proef ingediend met het oog op het behalen
van de graad van Master in de Criminologische Wetenschappen

ALS DE DODEN NIET SPREKEN...

EEN KWALITATIEF ONDERZOEK NAAR DE SAMENWERKING EN COMMUNICATIE OVER FORENSISCH-
TECHNISCH ONDERZOEK TUSSEN DE POLITIELE ACTOREN EN DESKUNDIGEN BETROKKEN
BINNEN EEN MOORDONDERZOEK

IF THE MURDERED MAN DOESN'T SPEAK...

A QUALITATIVE STUDY ON THE COOPERATION AND COMMUNICATION ABOUT FORENSIC SCIENCES
BETWEEN POLICE AND EXPERTS IN A MURDER INVESTIGATION

PIA STRUYF (0504617)

2016-2017

Promotor: Prof. Dr. S. De Kimpe
Co-promotor: Prof. Dr. D. Van Varenbergh

Recht en Criminologie – Vakgroep Criminologie

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	I
ABSTRACT	II
VOORWOORD	III
I. INLEIDING	1
II. STATE OF THE ART	4
1. EEN VERDACHT OVERLIJDEN ... WAT NU?	4
2. DE ROL VAN DE MAGISTRAAT ANDERS BEKEKEN	10
2.1. <i>Crime scene bureaucrats?</i>	10
2.2. <i>Crime lab bureaucrats?</i>	12
3. ALS DE PROFESSIONALS SPREKEN	14
3.1. <i>Communicatielijnen als basis</i>	14
3.2. <i>Hoe diep is de kenniskloof?</i>	18
4. HOE ZIT HET IN NEDERLAND?	22
5. TUSSENTIJDSE CONCLUSIE	26
III. METHODOLOGIE	28
1. DE WETENSCHAPPERS SPREKEN	28
2. DE PROCUREUR KIEST	29
3. DE DOSSIERS SPREKEN	31
4. DE PROFESSIONALS SPREKEN	32
5. DE ONDERZOEKER SPREEKT	35
6. LESSEN GELEERD	36
IV. RESULTATEN	38
1. WAT ZEGGEN DE DOSSIERS?	38
1.1. <i>Communicatielijnen</i>	38
1.2. <i>En verder...</i>	42
1.3. <i>Tussentijdse conclusie</i>	45
2. WAT ZEGGEN DE PROFESSIONALS?	47

2.1.	<i>Politie onder elkaar</i>	47
2.2.	<i>De kern van de communicatie</i>	48
2.3.	<i>De echte manier van communiceren</i>	51
2.4.	<i>De onderzoeksrechter en de deskundige</i>	52
2.5.	<i>De politie en de deskundige</i>	55
2.6.	<i>Communiceren van resultaten</i>	57
2.7.	<i>Deskundigen onder elkaar</i>	59
2.8.	<i>Samen rond de tafel</i>	61
2.9.	<i>Jong geleerd is oud gedaan</i>	64
2.10.	<i>Tussentijdse conclusie</i>	66
3.	TIPS VAN EN VOOR PROFESSIONALS	67
3.1.	<i>Digitale systemen</i>	67
3.2.	<i>Betrokkenheid van het NICC</i>	68
3.3.	<i>Briefings en vergaderingen</i>	68
3.4.	<i>Tips vanuit de literatuur</i>	69
V.	CONCLUSIE	72
VI.	DISCUSSIE	76
VII.	BIJLAGEN	78
1.	AANVRAAG INZAGE STRAFDOSSIER	78
2.	BRIEF RESPONDENTEN	80
3.	TOPICLIJST: INTERVIEW <i>CASE OFFICER</i>	81
4.	TOPICLIJST: INTERVIEW LABOCOÖRDINATOR	83
5.	TOPICLIJST: INTERVIEW DESKUNDIGE.....	85
6.	TOPICLIJST: DOSSIERANALYSE	87
VIII.	BIBLIOGRAFIE	89

SAMENVATTING

Een moord in Vlaanderen zorgt voor een aanzienlijke druk vanuit de media en grote maatschappelijke beroering. Alle mogelijkheden om de waarheid te achterhalen en de dader op te sporen worden in het werk gesteld, denk maar aan DNA-analyses, een autopsie, ballistisch onderzoek en onderzoek naar schoeiselsporen. Het belang en de inzet van forensisch-technisch onderzoek is de laatste decennia toegenomen en deze trend zal niet meteen veranderen. De resultaten van deze gespecialiseerde technieken en methoden worden door politieambtenaren gebruikt als bewijs in hun onderzoek. Een correct begrip van de resultaten en de interpretatie van dergelijke onderzoeken zijn essentieel om gerechtelijke dwalingen te voorkomen. Een goede communicatie tussen de wetenschapper en de politie als leek is belangrijk om het onderzoek zo efficiënt en effectief mogelijk te laten verlopen.

In deze masterproef wordt nagegaan hoe deskundigen en politiemensen onderling communiceren over de resultaten en de interpretatie van forensisch-technisch onderzoek binnen drie moordzaken in Vlaanderen en hoe zij deze communicatie ervaren. Een grondige dossieranalyse geeft een kijk op de officiële contacten, terwijl interviews met de betrokken actoren de officieuze communicatie blootleggen. Een grote discrepantie is namelijk te merken tussen de theorie en de praktijk. Theoretisch dient de communicatie schriftelijk via de onderzoeksrechter te verlopen, in de praktijk bespreken de politieambtenaren en de deskundigen de resultaten rechtstreeks, bij voorkeur mondeling. De professionals die geïnterviewd werden zijn *Case Officers* (leider van het tactische team van de politie), labocoördinatoren (leider van het labo van de politie) en externe deskundigen, waaronder de wetsdokter en de wapendeskundige. De communicatie wordt door alle respondenten grotendeels positief beoordeeld. Het labo van de politie, alsook het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, mag volgens sommige respondenten meer ingezet worden. Zij kunnen namelijk bijdragen tot het dichten van de kenniskloof die vast te stellen is tussen de deskundige en de tactische politie. Daarnaast proberen opleidingen en duidelijke deskundigenverslagen de tactische speurders mee te voeren in de denkwijze en logica van het forensisch-technisch onderzoek.

Trefwoorden: forensisch-technisch onderzoek – politie – communicatie

ABSTRACT

Murder cases in Flanders are intriguing and the pressure from the media is high. Police and the prosecutor's office will try everything that is possible to find out the truth and arrest the murderer. One of the possibilities is forensic science, like DNA-analysis, fingerprints, postmortem autopsies and ballistics. The deployment of forensic sciences has increased over the last decades and we can assume that this trend will continue. Police uses the results of these methods and techniques as evidence to build their case. For that reason, it is important that they understand the results and make a correct interpretation. If not, a miscarriage of justice is very likely. Good communication between police and forensic experts is the foundation for an efficient and effective murder investigation.

In this master thesis, I will examine how experts and police communicate about forensic sciences and the interpretation of the results and how they experience this communication by analyzing three murder cases in Flanders. The judicial files give an insight in the formal communication, whereas interviews with significant professionals reflect the reality. The professionals that were interviewed are *Case Officers* (head of the tactical police), coordinators of the police laboratories and forensic experts, like the pathologist and the ballistic expert. The research identified an imbalance between how these professionals communicate and how they should communicate according to the rules. In theory, all the communication should pass the investigative judge. In practice, it is very likely that the police inspector contacts the expert directly by phone. The communication between the professionals was mainly considered positive. Although, some of the professionals argue that the police laboratories and the National Institute of Criminalistics and Criminology can play a bigger role in a murder investigation. Their knowledge and experience with both police investigations and forensic sciences could build a bridge between the non-scientific *Case Officer* and the scientific expert. On the other hand, training and readable expert reports should encourage the *Case Officer* to make a correct interpretation of the forensic results.

Keywords: forensic science – police – communication

VOORWOORD

In wat voor u ligt heb ik getracht de kennis en kunde die tijdens mijn vier jaar durende opleiding Criminologie aan de Vrije Universiteit Brussel werd aangereikt, vorm te geven in een masterproef. Deze masterproef onderzoekt de communicatie tussen de betrokken actoren omtrent forensisch-technisch onderzoek tijdens een moordzaak. Meer concreet heb ik drie cases onderzocht binnen drie Vlaamse arrondissementen. Ik heb gesproken met de *Case Officer* van het tactische team, als het ware de Pieter Van In van het politioneel onderzoek, de labocoördinator van de technische politie in zijn wit Tyvek-pak en de verschillende forensische deskundigen die betrokken waren bij deze concrete cases.

Het idee voor deze masterproef is tot stand gekomen tijdens mijn stage bij de Federaal Gerechtelijke Politie van Antwerpen in het voorjaar van 2016. Mijn ervaringen bij de afdeling Agressie, een afdeling die tot ieders verbeelding spreekt, hebben ertoe geleid dat mijn fascinatie voor verdachte overlijdens enkel is toegenomen. Hierover een masterproef schrijven is dan ook een logische stap. Tijdens de stagepraktijk merkte ik op dat de communicatie omtrent forensisch-technisch onderzoek vaak onderbelicht bleef en niet echt op de voorgrond kwam. Dit ondanks de grote rol dat forensisch-technisch onderzoek toebedeeld krijgt tijdens een moordzaak.

Graag wil ik enkele mensen bedanken die hebben geholpen aan de totstandkoming van deze masterproef. In eerste instantie wil ik mijn promotor, Prof. Dr. S. De Kimpe, bedanken voor het kritische oog en de helpende hand. Dankzij haar suggesties werd ik in de juiste richting gestuurd. Ook mijn co-promotor, Prof. Dr. D. Van Varenbergh, wil ik van harte bedanken. Verder wens ik de mensen te bedanken die me hebben geholpen bij de procedure voor de aanvraag tot inzage van strafdossiers en zij die me de dossiers uiteindelijk hebben overhandigd. Tot slot gaat mijn dank ook uit naar mijn respondenten voor hun medewerking en interesse in mijn onderzoeksopzet. Het is niet altijd vanzelfsprekend om een moment vrij te houden in een drukke agenda. De interessante professionals die ik heb mogen ontmoeten en de boeiende gesprekken die ik met hen heb gevoerd, hebben me als student, als wetenschapper en als mens geprikkeld.

Ik wens de lezer van deze masterproef een boeiende tijd.

Pia Struyf

Brussel, 12 mei 2017

I. INLEIDING

"Plotseling begon de faxmachine te zoemen.

'Nieuws?'

'Het rapport van Dupon', zei Versavel. Hij scheurde het bericht af en gaf het aan Van In. De rapporten van dokter Dupon muntten meestal uit in onduidelijkheid, en als er af en toe toch eens een relevant feit in vermeld stond, was Van In genoodzaakt een woordenboek te raadplegen, want de wetsdokter bezigde een soort potjeslatijn dat zelfs Vesalius de wenkbrauwen had doen fronsen."

~ Pieter Aspe – Dood Tij

De bekende Vlaamse romanschrijver Pieter Aspe belicht de problematische communicatie tussen de speurders van de politie en de deskundige, terecht?

Tegenwoordig kan het belang van forensisch-technisch onderzoek niet meer worden ontkend (Muller & Otto, 2008, p. 610). De evolutie die de laatste decennia te merken is, is voornamelijk het gevolg van verbeterde technieken en methoden, maar ook aan een groeiende belangstelling en verwachtingspatroon vanuit de politiek en het publiek (Jacobs, Bruinsma, van Poppel, & Moors, 2005, pp. 3-10) (Muller, 2008, p. 733). Met name de verbeteringen wat betreft het DNA-onderzoek (Muller & Otto, 2008, p. 610) en de toegenomen mogelijkheden binnen het forensisch-technisch onderzoek maken dat deze vorm van spuurwerk niet meer weg te denken is binnen een onderzoek naar een ernstig misdrijf (Jacobs, Bruinsma, van Poppel, & Moors, 2005, p. 42). In het Visiedocument 'Spelverdeler in de opsporing' van de Nederlandse Raad van Hoofdcommissarissen wordt gepleit om af te stappen van een ondergeschikte positie van het forensisch-technisch onderzoek ten opzichte van het tactische onderzoek en over te stappen op een gelijkwaardige rol binnen het opsporings- of gerechtelijk onderzoek (Muller & Otto, 2008, p. 612). Blijkbaar is er dus vanuit de politie vraag naar een betere integratie van forensisch-technisch onderzoek in het politionele onderzoek. Samenwerking is dan ook het sleutelbegrip binnen deze evolutie (Muller, 2008, p. 738) (van Wijk, Hardeman, & Appelman, 2013, p. 13). Het is daarom belangrijk in te zien dat beide vormen van spuurwerk elkaar niet uitsluiten, in tegendeel. Het is net de combinatie dat een onderzoek tot een goed einde kan brengen (Jacobs, Bruinsma, van Poppel, & Moors, 2005, p. 42).

Binnen een opsporings- of gerechtelijk onderzoek is de samenwerking tussen verschillende actoren dus van cruciaal belang. Iedere actor werkt binnen zijn eigen specialisatie, maar is steeds een deel van het geheel (Howes, 2015a, p. 2). De uitkomsten van zijn onderzoek dienen naast de resultaten van de anderen gelegd te worden om deze correct te kunnen interpreteren en waarderen. Het is dus belangrijk dat deze verschillende actoren met

elkaar communiceren (de Poot, 2010, p. 119). Binnen een opsporings- en gerechtelijk onderzoek kan er een onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds actoren met forensisch-technische kennis, zoals leden van het Labo voor Technische en Wetenschappelijke Politie (LTWP, verder benoemd als het labo van de politie), de medewerkers van het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC) en de externe deskundigen. Anderzijds zijn er actoren die niet over deze kennis beschikken, namelijk de speurders van de tactische politie. Het zijn nochtans deze speurders die met de resultaten verder zullen moeten werken (Samarji, 2014, p. 44).

Wanneer een ernstig misdrijf wordt vastgesteld, wordt een heus mechanisme opgezet waarbij verschillende actoren een essentiële rol spelen. Allereerst is een grote rol voorbehouden aan de politie. Zij staat in voor de uitvoering van opdrachten gegeven door de parketmagistraat, maar voornamelijk de onderzoeksrechter, die de leider van het onderzoek is. Deze opdrachten kunnen van tactische of technische aard zijn (van Wijk & Hardeman, 2015, p. 131). Tactische speurders, die niet over forensisch-technische kennis beschikken, staan bijvoorbeeld in voor buurtbevragingen, getuigenverhoren en arrestaties van verdachten (Plasschaert, 2010, p. 52). Zij dienen echter tijdens hun tactisch onderzoek gebruik te maken van de resultaten van forensisch-technisch onderzoek (Howes, 2015a, p. 6) en deze resultaten kunnen hun beslissingsproces beïnvloeden (Howes, 2015b, p. 456). Zo kan het bijvoorbeeld interessant zijn om een verdachte tijdens het verhoor te confronteren met DNA-resultaten. In zo'n geval is het noodzakelijk dat de resultaten correct werden begrepen en geïnterpreteerd door de tactische speurders.

Met technische opdrachten wordt forensisch-technisch onderzoek bedoeld waarbij de deskundige via natuurwetenschappelijke methoden en technieken probeert de ware toedracht van de feiten te achterhalen (van Wijk & Hardeman, 2015, p. 131). Op forensisch-technisch vlak zijn er drie centrale actoren betrokken. Ten eerste zijn er de technische speurders van het labo van de politie die materiële en biologische sporen op een plaats delict opnemen en veiligstellen (van Wijk & Hardeman, 2015, p. 136). Ten tweede speelt het NICC een rol bij het analyseren en interpreteren van deze sporen (van Wijk & Hardeman, 2015, p. 136) (Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, 2014, p. 4). Als laatste kunnen ook verschillende externe deskundigen door de magistraat worden aangesteld, zoals een wetsdokter, een toxicoloog en een wapendeskundige. Met de term externe deskundigen wordt verwezen naar onafhankelijke, private personen of instellingen die expertise hebben verworven in een specifiek vakgebied en deze expertise aanleveren ten behoeve van de politiediensten (van Wijk, Hardeman, & Appelman, 2013, p. 24).

Omwille van de ernst van de feiten en de grote maatschappelijke verontwaardiging wordt bij een moordonderzoek alles uit de kast gehaald en is de inzet van forensisch-technisch

onderzoek groot (Wilson-Kovacs, 2014, p. 771). Een moord in het echte leven is dan ook sensationeel en krijgt veel aandacht van de media (Innes, 2007, p. 270) (Innes, 2002, p. 80). Daarom is het belangrijk dat de opsporing efficiënt en effectief verloopt en dat de resultaten van forensisch-technisch onderzoek correct worden begrepen om het risico op gerechtelijke dwalingen te vermijden (Howes & Kemp, 2016, p. 1). Ondanks het feit dat er steeds meer gebruik wordt gemaakt van forensisch-technische onderzoeksmethoden, is er weinig onderzoek verricht naar de manier waarop de resultaten van zo'n specifiek onderzoek worden gecommuniceerd aan de tactische politieagenten die belast zijn met het onderzoek (Howes, 2015a, p. 1) (Howes, Kirkbride, Kelty, Julian, & Kemp, 2013, p. 102).

Wetenschappelijk onderzoek naar de communicatielijnen en samenwerkingsverbanden die bij een opsporings- of gerechtelijk onderzoek gepaard gaan is gering, maar noodzakelijk om gerechtelijke dwalingen te voorkomen en de kwaliteit van het onderzoek te verbeteren. Laattijdige, onvolledige en onduidelijke informatieoverdracht dient te allen tijde te worden vermeden om dit proces vlot te laten verlopen en het vertrouwen in forensisch-technisch onderzoek niet te schaden (Muller, 2008, p. 741). Toch is een kenniskloof merkbaar tussen enerzijds de opstellers van forensisch-technische verslagen en anderzijds de eindgebruikers, zoals de magistratuur en de tactische politie. Wetenschappelijke deskundigen hanteren een jargon dat zeer specifiek is en daar staat de beperkte wetenschappelijke kennis van de tactische politiemensen tegenover (Howes, 2015a, p. 2). Deze kloof dient gedicht te worden. Maar om dit te kunnen doen is eerst wetenschappelijk onderzoek naar het fenomeen en zijn knelpunten nodig. Het is belangrijk na te gaan hoe de resultaten van forensisch-technisch onderzoek worden gecommuniceerd en aan wie (Howes, 2015a, p. 1). Tevens dient onderzocht te worden hoe de eindgebruikers, die geen wetenschappelijke achtergrond hebben, de resultaten interpreteren en gebruiken (Howes, 2015b, p. 466). Inzichten in dit thema zijn een mooi vertrekpunt om de professionalisering van de opsporing door de politie richting te geven (de Poot, 2010, p. 115).

In wat voor u ligt tracht ik een antwoord te formuleren op drie centrale onderzoeksvragen:

1. Hoe verloopt de communicatie en samenwerking tussen de verschillende actoren (lees: tactische politie, technische politie, het NICC en externe deskundigen) betrokken bij een moordonderzoek in Vlaanderen?
2. Hoe ervaren de actoren de communicatie en samenwerking bij een moordonderzoek?
3. Welke aanbevelingen kunnen hieromtrent geformuleerd worden om het onderzoek zo efficiënt en effectief mogelijk te laten verlopen?

Is de communicatie tussen de forensisch-technisch deskundigen en de tactische politie echt zo problematisch als Pieter Aspe beweert, of valt het allemaal best mee?

II. STATE OF THE ART

1. EEN VERDACHT OVERLIJDEN ... WAT NU?

Vooreerst is het belangrijk enkele courante begrippen te verduidelijken, zoals plaats delict en verdacht overlijden. Onder plaats delict wordt de plaats verstaan waar een (strafbaar) feit heeft plaatsgevonden of de plaats waar de dader mogelijks sporen heeft achtergelaten (van Amelsvoort, Groenendal, & van Manen, 2004, p. 72). De plaats delict is een belangrijke bron van sporen die kunnen leiden naar de dader en dient met de nodige voorzichtigheid te worden benaderd. Contaminatie, namelijk het vernietigen of bijmaken van sporen, dient te allen tijde te worden vermeden en om dit te faciliteren dienen de aanwezige politieambtenaren zo snel mogelijk de nodige perimeters¹ in te stellen (Boel, 2008, pp. 80-83). In België werd ervoor gekozen om een brede definitie van het begrip verdacht overlijden te hanteren om het *dark number* in onontdekte moorden te reduceren. Elk overlijden waar niet meteen een duidelijke doodsoorzaak aangeduid kan worden en een crimineel opzet niet uit te sluiten is, dient te worden beschouwd als verdacht. In dat geval moeten de richtlijnen hieromtrent worden toegepast (Plasschaert, 2010, p. 15). Doorheen dit onderzoek worden de begrippen moord en verdacht overlijden gebruikt. De twee termen hebben een andere wettelijke betekenis, maar vermits in dit onderzoek geen onderscheid wordt gemaakt, worden de termen afwisselend gebruikt.

Het onderzoek naar een verdacht overlijden start op een plaats delict. Daar worden cruciale beslissingen genomen die een invloed kunnen hebben op het vervolg van het politieel onderzoek. Bijgevolg vind ik het dan ook belangrijk om kort stil te staan bij de manier waarop politieambtenaren in België dienen te handelen op een plaats delict van een verdacht overlijden. Deze voorbeschouwing dient als fundering waarop de kern van dit wetenschappelijk onderzoek voortbouwt, namelijk de communicatie betreffende forensisch-technisch onderzoek tussen de verschillende actoren betrokken bij een moordonderzoek. Idealiter start het forensisch-technisch onderzoek, en dus ook de communicatie daaromtrent, op de plaats delict (Howes, 2015a, p. 7).

Naar aanleiding van de politieele en gerechtelijke blunders in het onderzoek naar de moord op Annick Van Uytsel, heeft het Comité P (2010) enkele aanbevelingen uitgeschreven waaronder de verbetering van de afstapping ter plaatse en de verbetering van de afhandelingskwaliteit van moordonderzoeken. Comité P haalt aan dat de

---

¹ Ik verwijs naar Boel (2008) en Plasschaert (2010) voor een uitgebreide toelichting betreffende de perimeters.

vastgestelde gebreken in de toekomst kunnen worden vermeden met behulp van een gestandaardiseerd draaiboek (Comité P, 2010, p. 4). In 2010 verscheen het Draaiboek Verdacht Overlijden (Plasschaert, 2010). Interne richtlijnen inzake de werking op een plaats delict worden geregeld in omzendbrieven die arrondissementeel van toepassing zijn (Bockstaele, 2011, p. 64). Algemeen kan gesteld worden dat de essentie van de richtlijnen gelijkaardig is en in lijn liggen met het draaiboek, maar de uitwerking kan per gerechtelijk arrondissement verschillen. Dit maakt het echter moeilijk om een eenduidige omschrijving te geven van de procedure die geldt in gans België. Het is naar mijn mening dan ook aan te raden een nationale richtlijn hieromtrent op te stellen zodat de kwaliteit en de controle gegarandeerd kunnen worden. Het draaiboek kan hiervoor een mooie basis zijn. Om de beschrijving overzichtelijk te houden, vertrek ik vanuit dit draaiboek. Omwille van de anonimiteit is het niet mogelijk deze aan te vullen met interne richtlijnen en arrondissementele omzendbrieven. Belangrijk om te vermelden is het feit dat dit slechts de theorie is, hoe het er in de praktijk werkelijk aan toegaat zal in dit onderzoek verder worden belicht.

Wanneer de politie een oproep binnenkrijgt over een overlijden zal een interventieploeg, al dan niet vergezeld door de hulpdiensten, als eerste ter plaatse gaan (Plasschaert, 2010, p. 11). Zij dienen steeds sporenbewust op te treden, ook wanneer de hulpdiensten dringende medische hulp moeten bieden aan een slachtoffer ter plaatse. Indien de geneesheer ter plaatse en de eerstelijns politie oordelen dat het om een natuurlijk of een incidenteel overlijden gaat, zal de eerstelijns politie de zaak verder afhandelen (Plasschaert, 2010, p. 17). Desondanks missen beide partijen, de eerste vaststellers en het medisch personeel, de nodige kennis om een correcte inschatting van de feiten te maken (Plasschaert, 2010, p. 11). Gaat het hier inderdaad om een natuurlijk overlijden, of is de oorzaak van het overlijden onduidelijk en dus verdacht? Daarom wordt in het draaiboek en de interne richtlijnen gepleit voor het betrekken van de gespecialiseerde diensten van de politie. De Officier Gerechtelijke Politie (OGP) van de interventieploeg ter plaatse dient een eerste inschatting te maken van de feiten en desgevallend de gespecialiseerde diensten op te roepen. Daarnaast wordt van de OGP verwacht dat hij een eerste maal contact opneemt met de parketmagistraat van dienst en de gespecialiseerde diensten voor een eerste relaas van de feiten (Plasschaert, 2010, p. 25). Enkel dat wat als verdacht wordt geïnterpreteerd wordt verder onderzocht (Stroshine, Alpert, & Dunham, 2008, p. 315). Maar wie maakt uiteindelijk deze beslissing?

Door de tijdelijkheid en de kwetsbaarheid van een plaats delict is het essentieel de principes van *crime scene management* toe te passen (Van Hees, Ponsaers, & Vander Beken, 2005, p. 208). De veelheid aan actoren en de complexiteit van het werk maken een duidelijke taakverdeling noodzakelijk (Boel, 2008, p. 80). De gespecialiseerde diensten ter plaatse zullen, elk op basis van hun eigen kennisgebied en ervaring, een inschatting

moeten maken van de situatie. Ten eerste dient de tactische politie een inschatting te maken op tactisch vlak. Het tactische team bestaat uit speurders gespecialiseerd in moordonderzoeken die behoren tot de Federaal Gerechtelijke Politie (FGP), dan wel de lokale recherche. In geval van de lokale recherche kunnen vraagtekens gezet worden bij deze specialisatie. De federale politie daarentegen beschikt over een afdeling die zich uitsluitend focust op verdachte overlijdens. De magistraat van dienst zal de beslissing nemen of het onderzoek wordt gevoerd door de lokale of de federale politie (COL. 2/2002, p. 3). Indien het een gekende dader betreft, zal de lokale recherche gevorderd worden. In geval van een onbekende dader of een misdrijf binnen het crimineel milieu, zal de federale politie het onderzoek voeren (Plasschaert, 2010, p. 133). Van een onbekende dader wordt gesproken wanneer deze niet op de plaats van de feiten kan worden gevat of niet sluitend kan worden geïdentificeerd tijdens of onmiddellijk na de feiten. Deze opdeling is naar mijn aanvoelen niet bruikbaar, vermits het niet altijd duidelijk is aan het begin van een onderzoek of het al dan niet om een bekende dader gaat. De chaotische toestand tijdens de eerste momenten kan een correcte inschatting hiervan belemmeren. Een latere beheersverdacht tussen de verschillende politiediensten is volgens mij niet optimaal omdat er op die manier veel informatie over en voeling met de feiten verloren kan gaan.

Op een plaats delict dienen, in het kader van *crime scene management*, steeds vier kernfuncties te worden bekleed. Een schematisch overzicht is hieronder terug te vinden met een beknopte omschrijving van de taken. De omschrijving van de rollen is gebaseerd op deze van het draaiboek². Het is mogelijk dat verschillende functies worden belichaamd door eenzelfde persoon. Dit is voornamelijk het geval bij minder complexe onderzoeken.

---

² Voor meer informatie betreffende de kernfuncties verwijs ik naar het draaiboek zelf (Plasschaert, 2010, p. 20)

Figuur 1: kernfuncties plaats delict

Ten eerste dient de tactische politie een tactische inschatting van de feiten te maken. De speurders van het tactische team staan in voor de tactische onderzoeksdaden waaronder huiszoekingen, buurtbevragingen en telefonieonderzoek (Ponsaers & Mulkers, 2001, p. 41). Zij opereren onder leiding van de *Case Officer* (CO) die de politieel leider en coördinator is van het onderzoek. Hij staat in voor het operationeel en strategisch management, de te volgen procedures en het beheer van de opsporing en het technische onderzoek (Plasschaert, 2010, p. 31). Tevens vormt hij het aanspreekpunt voor de bevoegde magistraat en staat hij in voor een efficiënte communicatie met en tussen de verschillende betrokken actoren via bijvoorbeeld het organiseren van briefings en vergaderingen (Bockstaele, 2011, p. 64). Daarnaast dient de magistraat een plaatsdelict-manager (PD-manager) aan te duiden die, na een beheersoverdracht vanuit de OGP van de eerste interventieploeg, verantwoordelijk is voor alles wat betreft de plaats delict (Plasschaert, 2010, p. 20). De PD-manager behoort bij voorkeur tot het tactische team en heeft enkele rechercheurs onder zich, het PD-team of het afstappingsteam (Plasschaert, 2010, p. 33). Hij staat in voor het beheer en de beveiliging van de plaats delict onder het gezag van de CO. Het is mogelijk dat de rol van CO en PD-manager door eenzelfde persoon worden belichaamd (Plasschaert, 2010, p. 30). Dit is een overweging die door de magistraat en de CO dient te worden gemaakt en afhankelijk is van de aard en de omvang van het misdrijf. Ook kan het zijn dat sommige taken of de volledige functie van het PD-team opgenomen wordt door de leden van het labo van de politie. Dit is voornamelijk afhankelijk van het gerechtelijk arrondissement en de afspraken die daarbinnen gelden.

Ten tweede staat het labo in voor de technische inschatting van de feiten. De leden van het labo werken onder leiding van de labocoördinator (Bockstaele, 2011, p. 63). Voor zij hun werkzaamheden kunnen starten, dienen zij zich te informeren over de plaats delict bij de eerste vaststellers om zich een beeld te kunnen vormen over de plaatstoestand (Plasschaert, 2010, p. 46). Nadat de leden van het labo zich voorzien hebben van de nodige beschermkledij, mogen zij de plaats delict betreden. In een verkennende fase is het de bedoeling zich een eerste beeld te vormen van de plaats delict en de mogelijke sporen die aanwezig (kunnen) zijn. De plaats delict dient gedocumenteerd te worden, hetzij via een becommentarieerde video, hetzij via duidelijk fotomateriaal. Deze taak kan ook uitgevoerd worden door het PD-team (Plasschaert, 2010, pp. 33-34), maar dit is afhankelijk van de afspraken binnen het gerechtelijk arrondissement. Een volgende fase betreft het eigenlijke sporenonderzoek dat verloopt volgens het plan van aanpak³, opgesteld door de labocoördinator in overleg met de CO en de PD-manager. Idealiter worden eerst de meest kwetsbare sporen opgenomen, zoals schoeiselsporen en DNA-sporen om contaminatie en verplaatsing van de sporen zoveel mogelijk te vermijden. Het labo dient de sporen te documenteren, veilig te stellen en op te nemen voor verdere analyse (Plasschaert, 2010, p. 47). Later zullen ook de minder kwetsbare sporen op de plaats delict worden opgenomen en veiliggesteld, zoals bijvoorbeeld bloedspatten op de muur. Om de kwaliteit van de sporen te garanderen dienen deze op een secure wijze te worden opgenomen en verpakt (Plasschaert, 2010, p. 48). De opgenomen sporen worden, onder de verantwoordelijkheid van de beheerder inbeslagnames, door het labo in beslag genomen en overgemaakt aan de griffie (Bockstaele, 2011, p. 64). De beheerder inbeslagnames maakt een inventaris op van de inbeslaggenomen voorwerpen en sporen en maakt op die manier een duidelijke *chain of custody*⁴ mogelijk. Na de technische vaststellingen zal er een eerste debriefing plaatsvinden door de labocoördinator in het bijzijn van de magistraat, de CO en de PD-manager. Zij overlopen gezamenlijk de gevonden sporen en een eerste interpretatie hiervan (Plasschaert, 2010, p. 48), eventueel in het licht van de resultaten van de eerste tactische onderzoeksverrichtingen. Deze debriefing is een eerste cruciaal moment wat betreft de communicatie omtrent forensisch-technisch onderzoek. Dit wordt ook door een van de respondenten in het onderzoek dat volgt aangehaald.

Ook na het onderzoek op de plaats delict blijft de labocoördinator verantwoordelijk voor de verdere stappen die gezet dienen te worden in het onderzoek wat betreft het forensisch-technisch onderzoek. Zo kan het belangrijk zijn voor het onderzoek om de plaats delict

---

³ Het plan van aanpak wordt in de wetenschappelijke literatuur besproken. Hierin wordt bepaald door wie, op welke wijze en in welke volgorde de plaats delict wordt onderzocht (van Amelsvoort, Groenendal, & van Manen, 2004, p. 79).

⁴ De *chain of custody* wordt door Boel en Huys (2008) als volgt omschreven: "de gedocumenteerde weg van de ontdekking van bewijsmateriaal tot de presentatie ervan voor de rechtbank".

een tweede keer te bezoeken voor verdere sporenopname. Daarnaast is het labo van de politie bevoegd om vinger- en handpalmafdrukken te vergelijken in haar laboratoria (van Wijk, Hardeman, & Appelman, 2013, p. 23). Wanneer het om DNA-sporen gaat is het bij wet verplicht deze door een geaccrediteerd labo te laten onderzoeken (Art. 44ter sv.) (Omz DNA, 2013, p. 24). Via de CO of de magistraat dient de labocoördinator op de hoogte te worden gehouden van de externe deskundigenverslagen betreffende forensisch-technisch onderzoek. Hij maakt al zijn technische bevindingen over aan de CO en kan suggesties maken omtrent het verdere technische onderzoek (Plasschaert, 2010, p. 35). In het onderzoek dat volgt blijkt echter dat er in sommige gerechtelijke arrondissementen een groot verschil is tussen de theorie, namelijk de interne richtlijnen, en de praktijk. Een van de bevraagde labocoördinatoren in huidig onderzoek haalt aan dat de rol van labocoördinator gedurende het onderzoek steeds meer vervaagt en dat hij steeds minder betrokken wordt bij het moordonderzoek. Zo zou hij niet op de hoogte gehouden worden van deskundigenverslagen wat volgens het draaiboek wel zou moeten. Hierover later meer.

Tot slot komt de gevorderde wetsgeneesheer ter plaatse voor de medische inschatting van de situatie via een uitwendige schouwing. Het staat de leidinggevende magistraat volledig vrij te oordelen over de opportuniteit van een deskundigenonderzoek enerzijds en de aanstelling van een geschikte deskundige anderzijds (Hutsebaut, 2003, p. 130). Uit de interviews blijkt duidelijk dat, door de dringendheid van de feiten, de wetsgeneesheer vaak mondeling wordt gevorderd. Zo snel als mogelijk zal deze mondelinge vordering worden aangevuld met een schriftelijk exemplaar (Mahieu, 2008, p. 65). De leden van het labo kunnen de opdracht krijgen de wetsarts bij te staan bij de eerste vaststellingen op de overledene, zoals het fotograferen en tapen⁵ van het lichaam. De wetsgeneesheer, gespecialiseerd in gerechtelijke geneeskunde, kan een genuanceerdere uitspraak doen over de aard van het overlijden dan bijvoorbeeld de huisarts die ter plaatse was met de eerste interventiedienst (Plasschaert, 2010, p. 12). Indien gewenst, kunnen nog andere externe deskundigen aangesteld worden door de bevoegde magistraat, zoals bijvoorbeeld een wapendeskundige of een verkeersdeskundige. Dit is enkel het geval indien de aard van de feiten hierom vraagt. Het is de taak van de labocoördinator hierover suggesties te doen aan de CO en de leidinggevende magistraat (Plasschaert, 2010, p. 34). Deze deskundigen kunnen verbonden zijn aan het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC), een universiteit of een private instelling (van Wijk, Hardeman, & Appelman, 2013, p. 22).

Deze drie actoren, namelijk de tactische politie, de technische politie en de deskundigen dienen, elk op hun kennisgebied, een interpretatie te maken van de feiten en de magistraat hierover te informeren. Indien de deskundige en de gespecialiseerde politiediensten

---

⁵ 1:1 taping is het tapen van het lichaam met het oog op de ontdekking van micro- en vezelsporen.

oordelen dat het een natuurlijk of accidenteel overlijden betreft, zal het lichaam worden vrijgegeven en wordt de zaak afgehandeld door de lokale politie. Indien minstens een van de actoren de situatie als verdacht beschouwt, dient er een gerechtelijk onderzoek te worden opgestart onder leiding van de onderzoeksrechter (Plasschaert, 2010, p. 17). In dat geval zal een inwendige schouwing en verder politieel onderzoek worden bevolen door de magistraat. Het zal uiteindelijk deze magistraat zijn die, op basis van de adviezen van de drie actoren, de beslissingen neemt. Het wordt dus stilaan duidelijk dat communicatie en afstemming tussen de verschillende actoren cruciaal is om een moordonderzoek adequaat te voeren.

2. DE ROL VAN DE MAGISTRAAT ANDERS BEKEKEN

Een moordonderzoek wordt in België formeel geleid door de onderzoeksrechter (Art. 55 sv). Vanaf het moment dat de onderzoeksrechter gevorderd wordt, zal de Procureur des Konings zijn onderzoek moeten afstaan. De Procureur des Konings zal geen opdrachten meer kunnen geven aan de politieambtenaren, maar kan wel vorderingen richten aan de leidinggevende onderzoeksrechter. Omwille van hun centrale rol is het onmogelijk deze actoren niet te bespreken. Dit doe ik aan de hand van een kritische bedenking die ik me heb gemaakt gedurende het onderzoek. Namelijk, bestaat er zoiets als *crime scene bureaucrats* en *crime lab bureaucrats*⁶?

2.1. CRIME SCENE BUREAUCRATS?

Ik heb me tijdens het onderzoek de vraag gesteld in hoeverre de theoretische richtlijnen die hierboven werden beschreven, worden en kunnen worden toegepast in de praktijk en hoe groot de rol en de invloed van de leidinggevende magistraat werkelijk is. Kan hier worden gesproken van *crime scene bureaucrats*? Met andere woorden, hebben de politieambtenaren op een plaats delict van een verdacht overlijden enige mate van discretie? Of passen de politieambtenaren de richtlijnen strikt toe onder leiding van de magistraat? Het is echter niet mogelijk om hier uitspraken te doen over hoe en door wie deze beslissingen genomen worden in de praktijk. Hiervoor is diepgaand veldonderzoek nodig. Wel kan over deze vraag gereflecteerd worden door middel van de beschikbare nationale en internationale literatuur.

---

⁶ De begrippen *crime scene bureaucrats* en *crime lab bureaucrats* zijn afgeleid van *street-level bureaucrats*, een begrip dat geïntroduceerd werd door Lipsky (1980). Met de nieuwe termen refereer ik naar de mogelijke beslissingsruimte van politieambtenaren op een plaats delict en de mogelijke beslissingsruimte van forensisch-technisch deskundigen binnen een moordonderzoek. Het begrip bureaukraat wordt in deze context dus niet opgevat volgens de definitie van Weber, waarbij de politieambtenaren de opgelegde regels strikt toepassen.

Door enerzijds het gebrek aan beschikbare informatie tijdens de eerste momenten van het onderzoek en anderzijds de kwetsbaarheid van de plaats delict zijn politieambtenaren sterk aangewezen op gestandaardiseerde procedures en praktijken (Innes, 2007, p. 270). Via routine en standaardprocedures probeert de politie de kans zo klein mogelijk te maken dat er tijdens de eerste momenten van het onderzoek sporen over het hoofd worden gezien (Fisher, 2004, p. 55). Anderzijds maakt de uniekheid en eigenheid van een plaats delict het moeilijk om strikte procedures op te leggen en na te leven (van Amelsvoort, Groenendal, & van Manen, 2004, p. 72). Ook respondenten in het onderzoek halen aan dat checklists in geval van een verdacht overlijden niet echt gewenst zijn. Elke zaak is anders en vereist dus een andere aanpak. Desondanks is het wel mogelijk, en in mijn opinie cruciaal, om enkele basisprincipes vast te leggen omtrent het voeren van een onderzoek op een plaats delict. Het blijft echter belangrijk om deze richtlijnen flexibel toe te passen afhankelijk van de noden en aard van de specifieke zaak (Fisher, 2004, p. 51).

De overweging of het incident een verdacht overlijden betreft of niet zal gemaakt worden door de leidinggevende magistraat. Hij of zij zal dit echter doen in overleg met de gespecialiseerde diensten (Gilleir, 2013, p. 152). Dit is naar mijn mening een ideale manier om deze beslissing te nemen, ieder heeft zijn eigen rol en verantwoordelijkheid in deze beslissing. Verschillende auteurs pleiten voor een samenwerkingsmodel tussen de politieambtenaren en de leidinggevende magistraat waarbij elke actor garant staat binnen zijn expertiseveld (Van Cauwenberghe, 2005, pp. 34-35) (Van Hees, Ponsaers, & Vander Beken, 2005, p. 324). Er dient meer en persoonlijker contact te zijn tussen de magistraat en de onderzoekers van de politie (De Ruyver, 2005, p. 61). Hoewel het nut van een nauwe samenwerking tussen politie en magistratuur niet wordt ontkend, ziet men in de praktijk dat de twee actoren nog te vaak op zichzelf werken (Van Hees, Ponsaers, & Vander Beken, 2005, p. 342). Toch halen enkele respondenten aan dat dit veelal te maken heeft met persoonlijkheden en dat de samenwerking met de magistratuur verschilt naargelang de contactpersoon. In de literatuur wordt benadrukt dat een samenwerking tussen de twee actoren, ieder binnen zijn eigen rol en expertise, belangrijk is, zowel op niveau van de uitvoering als van het beleid (Verhage, 2002, p. 119).

Op een plaats delict krijgen de onderzoeksteams een zekere mate van autonomie toebedeeld, het staat hen namelijk vrij zelf onderzoekshandelingen uit te voeren en deze voor te leggen aan de leidinggevende magistraat (Bockstaele, 2015, pp. 536-537). In de interne richtlijnen zelf wordt een zekere vrijheid gegeven aan de politiemensen die de sleutelfuncties bekleden, zijnde de CO, de labocoördinator en de PD-manager. Zo zullen de drie functies in samenspraak een plan van aanpak opstellen, zodat alle aanwezigen kunnen werken aan de hand van een stappenplan of prioriteitenlijst die afgestemd is op de plaats delict in kwestie (Plasschaert, 2010, p. 47). Toch zullen deze politieambtenaren verantwoording moeten afleggen bij de leidinggevende magistraat over de onderzoeks-

handelingen en de genomen keuzes (Boel, 2008, p. 81). De respondenten halen aan dat de mate van autonomie afhankelijk is van de leidinggevende magistraat. Vaak spelen persoonlijkheden hierbij een cruciale rol.

We kunnen stellen dat de politieambtenaren op de plaats delict een zekere mate van discretie en autonomie genieten, maar dat deze beperkt wordt door het gezag en de leiding van de magistraat. In theorie zou kunnen gesteld worden dat de politieambtenaren *crime scene bureaucrats* zijn die een beperkte mate van discretie krijgen om een plan van aanpak op te stellen dat afgestemd is op de noden en aard van de plaats delict. Hierover dient telkens verantwoording te worden afgelegd aan de bevoegde magistraat. Met andere woorden, ze staan nog steeds onder het gezag en de leiding van de magistraat. Of dit in de praktijk ook zo is, dient verder te worden onderzocht.

2.2. CRIME LAB BUREAUCRATS?

Dezelfde vraag over discretionaire ruimte kunnen we ons stellen bij de leden van het labo van de politie en de deskundigen die meewerken aan een moordonderzoek. Kunnen we spreken over *crime lab bureaucrats*, dus is er ruimte voor overleg en initiatief vanuit het labopersoneel en de deskundigen? Of passen zij strikt de richtlijnen en de opdrachten van de magistraat toe? Gedurende een moordonderzoek dienen sporen die gevonden worden op de plaats delict wetenschappelijk te worden onderzocht. Er dient nagegaan te worden of de sporen ook bewijskracht hebben. Het betreft een beslissing die genomen wordt door verschillende actoren tijdens verschillende fasen van het onderzoek (Julian & Kelty, 2015, p. 198). Het is namelijk zo dat de resultaten van forensisch-technisch onderzoek het verloop van het gerechtelijk onderzoek kunnen beïnvloeden (Strom, Hickman, McDonald, Roper-Miller, & Stout, 2011, p. 57).

Door de stijgende *workload* bij deskundigen is er nood aan prioritering (Robertson, 2012, p. 86). De deskundige dient te beslissen welke sporen hij zal onderzoeken en op welke manier dit zal gebeuren, tenzij dit expliciet door de wetgever is vastgelegd (Julian & Kelty, 2015, p. 200) (Hutsebaut, 2003, p. 149). Hij dient dit echter te doen binnen de opdracht die door de onderzoeksrechter wordt geformuleerd (Strom, Hickman, McDonald, Roper-Miller, & Stout, 2011, p. 58) (Hutsebaut, 2003, p. 146), hoewel dit volgens de respondenten in de praktijk vaak in de omgekeerde richting verloopt. De opdracht kan vorm krijgen tijdens een overleg tussen de leidinggevende magistraat en de aangestelde deskundige (Mahieu, 2008, p. 65). De selectie van de te onderzoeken sporen kan plaatsvinden tijdens een *case conference* waarbij de magistraat, de deskundige en de politiemensen aanwezig kunnen zijn (Julian & Kelty, 2015, p. 200). Een van de respondenten haalt dit soort vergaderingen ook aan, hoewel deze niet systematisch worden toegepast. Voornamelijk bij zware en complexe zaken zoals moord, bestaat de kans dat de te onderzoeken sporen in overleg worden geselecteerd (Julian & Kelty, 2015,

p. 201). Overleg hieromtrent zal het verloop van het onderzoek bevorderen en wordt dan ook sterk aangeraden in de internationale literatuur (Strom, Hickman, McDonald, Roperomiller, & Stout, 2011, p. 63) (Van Hees, Ponsaers, & Vander Beken, 2005, p. 325).

De deskundige moet steeds een evenwicht zoeken tussen snelheid en kwaliteit⁷. De politie en leidinggevende magistraat verwachten zo snel mogelijk de resultaten van het forensisch-technisch onderzoek zodat zij hiermee verder kunnen werken (Brown & Willis, 2009, p. 196). Toch verwachten beide partijen dat de deskundige kwaliteitsvol werk aflevert en dat de resultaten correct zijn, zodat hier later geen discussie over kan ontstaan in de rechtbank. Gerechtelijke dwalingen zijn uit den boze. Daarnaast dient de deskundige zijn onderzoek onafhankelijk en onpartijdig te voeren (Mahieu, 2008, p. 53) en wordt er dan ook van hem verwacht dat hij de resultaten als dusdanig communiceert ongeacht de verwachtingen van de opdrachtgevende magistraat en de politieambtenaren (Strom, Hickman, McDonald, Roperomiller, & Stout, 2011, p. 59). De vraag dringt zich op in hoeverre deze onafhankelijkheid voor waar genomen kan worden. In de wandelgangen van de rechtbanken wordt immers gefluisterd dat sommige deskundigen resultaten op bestelling afleveren. Doordat de wetgever nauwelijks richtlijnen heeft geformuleerd betreffende de vordering van deskundigen verlopen de aanstellingen vaak op basis van persoonlijke contacten en ervaringen (Mahieu, 2008, p. 64), wat nefast kan zijn voor de onafhankelijke en onpartijdige werking van deskundigen. Om hierover uitspraken te kunnen doen, is verder onderzoek noodzakelijk.

Deskundigen moeten dus beslissingen nemen die een grote impact kunnen hebben op het verloop van het politieel onderzoek. Ze oordelen of de sporen die opgenomen werden door het labo van de politie nuttig zijn om te onderzoeken en hoe ze deze zullen onderzoeken. Hier dient opgemerkt te worden dat uit de interviews met deskundigen blijkt dat magistraten vrij flexibel zijn wat betreft de opdrachten die ze formuleren in hun vorderingen. Zo kan het zijn dat de vordering pas opgesteld wordt nadat de deskundige zijn onderzoek heeft gedaan of dat de opdracht geformuleerd wordt in samenspraak met de deskundige. In de vorderingen aan deskundigen, onderzocht in het licht van de dossieranalyse, wordt door de magistraat vaak een zekere mate van vrijheid gegeven. Als aanvulling op de concrete opdrachten aan de deskundige werd vaak toegevoegd; "*verder alle andere verrichtingen te doen die van nut kunnen zijn voor het onderzoek*". De correcte bewoording is uiteraard afhankelijk van de leidinggevende magistraat die de vordering heeft opgesteld. In die zin kunnen we er dus vanuit gaan dat ook deskundigen over een zekere mate van discretie beschikken en we dus kunnen spreken van *crime lab bureaucrats*

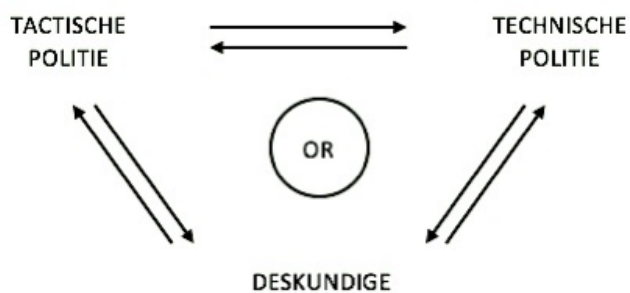
---

⁷ Kwaliteit betekent hier het toepassen van wetenschappelijk aangetoonde methoden en technieken en deze op een correcte manier toepassen en hierover transparant rapporteren. Anderzijds speelt ook de vakkundigheid van de deskundige een rol in de beoordeling van kwaliteit (Nijboer, 2003, p. 105).

(Strom, Hickman, McDonald, Roper-Miller, & Stout, 2011, p. 68). Anderzijds is het belangrijk op te merken dat deze discretie beperkt is door de opdracht die werd gegeven door de leidinggevende magistraat, hoewel dit relatief is.

3. ALS DE PROFESSIONALS SPREKEN

De actoren die betrokken zijn binnen een moordonderzoek werden in het vorige deel uitvoerig besproken. In wat volgt wordt de communicatie over het forensisch-technisch onderzoek tussen de verschillende actoren toegelicht. De communicatielijnen die in dit onderzoek worden onderzocht, zijn hieronder schematisch voorgesteld.

Figuur 2: communicatielijnen

De onderzoeksrechter (OR), en in beperkte mate ook de Procureur des Konings, is de centrale figuur binnen de communicatie. Officieel dient alle communicatie via hem te verlopen (Mahieu, 2008, p. 76). In het onderzoek dat volgt zal duidelijk worden dat er een discrepantie bestaat tussen de officiële en de officieuze communicatielijnen. Deze discrepantie vormt de rode draad doorheen dit onderzoek.

3.1. COMMUNICATIELIJNEN ALS BASIS

Tactische politie – technische politie

De voornaamste actoren wat betreft deze eerste communicatielijijn zijn de *Case Officer* voor de tactische politie en de labocoördinator voor de technische politie. Samen staan zij in voor de link tussen het tactisch onderzoek en het forensisch-technisch onderzoek. Formeel communiceren de verschillende politionele actoren met elkaar via processen-verbaal waarin zij een toelichting geven over de gestelde onderzoeksverrichting en de resultaten hiervan (Mahieu, 2008, p. 52). De CO is de eindverantwoordelijke voor de informatie-uitwisseling met en tussen de verschillende betrokken actoren (Plasschaert, 2010, p. 31). Onderlinge, persoonlijke contacten en een intensieve samenwerking tussen de twee politionele teams is cruciaal voor een efficiënte en effectieve opsporing (Jacobs, Bruinsma, van Poppel, & Moors, 2005, p. 63). Hier dient dan ook in geïnvesteerd te worden via

bijvoorbeeld briefings. De frequentie van deze contactmomenten is afhankelijk van het onderzoek zelf, maar er wordt aangeraden om dagelijks een briefing te organiseren zodat iedereen op de hoogte is van de stand van zaken. Uit de interviews blijkt echter dat de frequentie voornamelijk afhankelijk is van de persoonlijke insteek van de CO en de waarde die hij hecht aan deze contactmomenten. Dit is al een eerste punt waarbij de discrepantie tussen de theorie en de praktijk duidelijk zichtbaar is en dat ook duidelijk zal blijken uit de interviews.

De labocoördinator is een belangrijke partner voor het tactische onderzoek. Hij heeft een adviserende en ondersteunende rol op technisch vlak en oordeelt of alle forensisch-technische mogelijkheden wel optimaal benut worden (Plasschaert, 2010, p. 34). Theoretisch dient hij aanwezig te zijn op de briefings van het tactische team zodat hij steeds op de hoogte is van het verloop van het onderzoek. Een van de labocoördinatoren stelt in het interview echter dat dit niet voorkomt in de praktijk, of toch zeer zelden. Hij stelt vast dat, hoe langer het onderzoek duurt, hoe minder de labocoördinator betrokken wordt bij het onderzoek. Toch wordt in het draaiboek gepleit voor een betrokken en adviserend labo en dient het labo ruimer te worden ingezet dan enkel als sporenverzamelaars (Plasschaert, 2010, p. 35). Deze optimale betrokkenheid van het labo binnen het politieonderzoek wordt ook aangehaald in de Nederlandse literatuur (Hoogenboom & Vaes, 2004, p. 9).

Tactische politie – deskundige

De CO dient steeds een kopie te krijgen van alle deskundigenverslagen. Deze deskundigenverslagen zijn een weergave van de vaststellingen en opinies van de deskundige betreffende zijn onderzoek. In de vaststellingen beschrijft de deskundige de resultaten die hij objectief heeft kunnen waarnemen, zijn opinie is de interpretatie die hij geeft aan en het besluit dat hij trekt uit deze objectieve waarnemingen (Hutsebaut, 2003, p. 156). De deskundige dient deze bevindingen op een correcte en duidelijke manier weer te geven, zodat de niet-wetenschappelijke lezer het verslag begrijpt (Berger C. , 2010, p. 2). Toch bestaat hier veel kritiek op (de Keijser, Elffers, Kok, & Sjerps, 2009, p. 47) en kan worden vastgesteld dat deze verslagen niet altijd toegankelijk zijn voor lezers zonder enige wetenschappelijke achtergrond (Howes, Kirkbride, Kelty, Julian, & Kemp, 2013, p. 102). Voornamelijk het gebruik van specifieke vaktermen zorgt voor moeilijkheden bij de lezers (Howes, Julian, Kelty, Kemp, & Kirkbride, 2014, p. 8). Deze vastgestelde kenniskloof wordt verder in dit deel uitvoerig besproken.

Bij onduidelijkheid over het verslag is het niet ongebruikelijk dat de politie persoonlijk contact opneemt met de deskundige, hoewel de frequentie waarin dit gebeurt afhankelijk is van de aard van het misdrijf. Bij een moordonderzoek zal dit al eens sneller gebeuren dan bij bijvoorbeeld een woninginbraak (Howes, 2015b, p. 457). Door vergaderingen en

briefings te organiseren wordt de mogelijkheid gecreëerd voor de verschillende actoren om hun resultaten te communiceren en samen na te denken over een mogelijke interpretatie van deze resultaten (Howes, 2015a, p. 3). Voornamelijk de deskundigen beschouwen persoonlijk contact omtrent de resultaten als positief. Op die manier is het voor hen mogelijk te achterhalen hoe zij het best een rapport schrijven en welke informatie belangrijk kan zijn voor de tactische speurders (Howes, 2015a, p. 9). De deskundigen in het huidige onderzoek halen zelf aan een constante afweging te moeten maken tussen een duidelijke en heldere manier van communiceren en de wetenschappelijke correctheid van het verslag. Deze evenwichtsoefening wordt ook in de internationale literatuur aangehaald (Howes & Kemp, 2016, p. 2). Volgens Howes (2015a, pp. 10-11) ondervinden politieagenten niet zelden een terughoudendheid om bijkomende uitleg te vragen aan de deskundige, maar opteren desondanks voor een rechtstreeks contact met de deskundige. In huidig onderzoek daarentegen klonken stemmen dat een persoonlijk contact steeds de voorkeur geniet en dat de telefoon dan ook snel genomen wordt voor meer uitleg. Vaak spelen persoonlijkheden en eerdere ervaringen met de deskundige een rol bij het al dan niet persoonlijk contacteren van de persoon.

Technische politie – deskundige

Op de plaats delict is het officieel de taak van de labocoördinator om de CO en de PD-manager te adviseren over de te vorderen forensisch-technische deskundigen (Plasschaert, 2010, p. 34). De wetsdokter zal bij een verdacht overlijden steeds ter plaatse komen en de leden van het labo zullen hem ook ondersteunen in zijn opdrachten. Zo zullen zij op aanwijzen van de wetsdokter fotografische beelden nemen tijdens de uitwendige schouwing en samen een 1:1 taping op het lichaam uitvoeren (Plasschaert, 2010, p. 48). Voordat de wetsgeneesheer de plaats delict mag betreden, dient hij overleg te plegen met de labocoördinator over de plaatsgesteldheid en het verloop van het sporenonderzoek. Ook na het onderzoek op de plaats delict blijft de labocoördinator verantwoordelijk voor de technische opvolging van het dossier. Wat betreft de autopsie is er steeds een personeelslid van het labo aanwezig die door de labocoördinator wordt aangesteld. Dit kan uiteraard de labocoördinator zelf zijn. Ook tijdens de autopsie dient de labomedewerker fotografische beelden te maken, alsook het in beslag nemen van bijkomende sporen, de kledij van het slachtoffer en eventuele prelevementen genomen door de wetsdokter. Na de autopsie wordt de labocoördinator op de hoogte gesteld van de resultaten, die meteen de magistraat en de CO informeert. In de praktijk gebeurt deze contactname gewoonlijk door de wetsdokter zelf.

Het is volgens de interne richtlijnen ook de taak van de labocoördinator om steeds op de hoogte te zijn van de rapporten van externe deskundigen. Hij ontvangt deze echter niet rechtstreeks van de deskundige zelf, maar via de CO of de magistraat (Plasschaert, 2010,

p. 21). Uit de interviews blijkt echter dat deze link in de praktijk zelden wordt gelegd. De labocoördinator wordt slechts sporadisch op de hoogte gesteld van de resultaten van deskundigenonderzoeken. De labocoördinator dient, naar mijn aanvoelen, meer als de link te worden gezien tussen de tactische, niet-wetenschappelijk aangelegde speurders en de deskundigen die een specifiek, wetenschappelijk jargon gebruiken. De leden van het labo van de politie hebben namelijk ervaring met zowel het politionele als het forensisch-technische aspect.

Partnership?

Er zijn verschillende manieren waarop de tactische politie kan samenwerken met forensisch deskundigen (Brown & Willis, 2009, p. 196). In België zijn er waarschijnlijk grote verschillen waar te nemen in de communicatie met leden van het labo van de politie en externe deskundigen, alleen al omwille van het feit dat beide actoren voor een andere organisatie werkzaam zijn. De technische politie behoort tot de politieorganisatie waardoor deze dienen te communiceren via processen-verbaal (Mahieu, 2008, p. 52). Externe deskundigen daarentegen behoren tot private instellingen of universiteiten en leveren hun conclusies af in deskundigenverslagen. Of er ook persoonlijk contact zal plaatsvinden is veelal afhankelijk van de aard van het misdrijf (Howes, 2015b, p. 457), maar ook persoonlijkheden spelen hierin een belangrijke rol. Beide partijen hebben elkaar nodig om hun onderzoek vlot en efficiënt te kunnen voeren. Zo stellen deskundigen informatie beschikbaar die de politie op geen andere manier zou hebben kunnen vergaren en die hen helpen in de waarheidsvinding (Howes & Kemp, 2016, p. 7) (Crijns, van der Meij, & ten Voorde, 2010, p. 529). Anderzijds zorgt de politie voor de sporenonopname en zijn de deskundigen afhankelijk van het sporenonderzoek gevoerd door het labo van de politie. Ook informatie uit het tactische onderzoek kan interessant zijn voor de deskundige, denk bijvoorbeeld aan verdachtenverhoren. Politie en deskundige vullen elkaar dus aan in hun werkzaamheden (Bucchi, 2008, p. 68). Er vindt met andere woorden een interactie plaats waarbij de deskundige instaat voor het forensisch-technisch onderzoek en de tactische politie instaat voor het tactische inzicht in de zaak. Het is dan maar de vraag of beide actoren de resultaten kunnen en mogen interpreteren of dat dit uitsluitend de taak is van de tactische politie (Howes, 2015a, p. 6). De discussie betreffende het al dan niet beschikbaar stellen van contextinformatie over de feiten aan de deskundige ligt voor veel auteurs gevoelig (van Wijk & Hardeman, 2015, p. 142) (Dror, Charlton, & Péron, 2006). Enerzijds kan contextinformatie de deskundige sturen zodat deze gericht onderzoek kan voeren, anderzijds kan deze informatie over de feiten een *bias* veroorzaken waardoor de objectiviteit van de deskundige in het gedrang komt (Meulenbroek, Kloosterman, & de Blaeij, 2009, p. 119). Dit vraagstuk is zeer interessant, maar te uitgebreid om hier nu dieper op in te gaan.

Om een onderzoek efficiënt en effectief te kunnen later verlopen, is het belangrijk dat het gerechtelijk onderzoek op een holistische wijze wordt gevoerd (Samarji, 2014, p. 48). De resultaten van de deskundige dienen dan ook naast de andere gegevens te worden gelegd, als een deel van het geheel (Berger & Aben, 2010, p. 164). De samenwerking, en dus ook de communicatie tussen alle partners is in dit verhaal dan ook cruciaal. Echter, deze communicatie moet van beide kanten komen (Cordner, 2012, p. 328). De politionele onderzoekers hebben behoefte aan een snelle en efficiënte communicatie omtrent de resultaten van deskundigenonderzoeken, deze resultaten zijn belangrijk in de eerste fasen van het onderzoek om de juiste beslissingen te kunnen nemen en het onderzoek een zekere richting te geven (Howes, 2015a, p. 2). Deskundigen en leden van het labo van de politie halen aan dat zij geen feedback krijgen vanuit het tactische team of de magistratuur omtrent de afloop van de zaak. Graag zouden zij zicht hebben op de rol die hun verslagen hebben gespeeld in het onderzoek en of deze positief werden geëvalueerd (Strom, Hickman, McDonald, Roper-Miller, & Stout, 2011, p. 59). Deze behoefte wordt ook door de respondenten in het huidig onderzoek geuit. Kunnen eventuele cultuurverschillen tussen de politie en wetenschappers deze samenwerking in de weg staan (Samarji, 2014)? Vernieuwingen binnen de politie zijn niet steeds makkelijk door te voeren, terwijl dit net een belangrijk aspect is van forensisch-technisch onderzoek (Raymond & Julian, 2015, p. 373). Dit zijn zeker interessante discussiepunten, maar zouden ons in dit onderzoek te ver leiden.

3.2. HOE DIEP IS DE KENNISKLOOF?

Welke kenniskloof?

Bucchi (2008, p. 66) omschrijft een succesvolle communicatie als '*the achieved transfer of information from one party to another*'. Belangrijk hierbij is dat de boodschap wordt overgedragen van een bepaalde context naar een andere zonder significant gewijzigd te worden. Ook tijdens de communicatie omtrent forensisch-technisch onderzoek bestaat het risico op wijzigingen van de initieel bedoelde boodschap. Het is mogelijk na te gaan waar in de keten de communicatie fout loopt en waarom. Een belangrijk aspect hierbij is de kenniskloof tussen de wetenschapper en de eindgebruiker van zijn resultaten, namelijk politie en magistratuur. Deze kloof wordt ook aangehaald door Bucchi (2008, p. 60), die stelt dat de kennis van experts en die van leken kwalitatief verschillen van elkaar. Het expertiseveld van het forensisch-technisch onderzoek is zo divers en complex, maar is ook onderhevig aan snelle evoluties (Crijns, van der Meij, & ten Voorde, 2010, p. 529). Wetenschappers gebruiken vaktermen en methoden die vreemd zijn aan niet-wetenschappers (Howes, Julian, Kelty, Kemp, & Kirkbride, 2014, p. 8). Daartegenover staat de beperkte kennis over forensisch-technisch onderzoek van de politie en magistratuur. Vaak zijn politiemensen en magistraten niet op de hoogte van de

mogelijkheden binnen forensisch-technisch onderzoek en de beperkingen ervan (Julian & Kelty, 2015, p. 201) (Howes, Julian, Kelty, Kemp, & Kirkbride, 2014, p. 8) waardoor de mogelijkheden vaak onderbenut blijven (Robertson, 2012, p. 84). Anderzijds kan deze beperkte wetenschappelijke kennis bij politie en magistratuur een misinterpretatie van de resultaten met zich meebrengen, wat zou kunnen leiden tot gerechtelijke dwalingen.

Er is reeds onderzoek gedaan naar de kenniskloof en de moeizame communicatie tussen de forensisch-technisch deskundige en de strafrechter. Het risico bestaat dat de strafrechter de bevindingen en de conclusies van de deskundige verkeerd interpreteert, wat grote gevolgen kan hebben voor het uiteindelijke vonnis (Crijns, van der Meij, & ten Voorde, 2010, p. 529 & 533). De Keijser et al deden in 2009 een onderzoek naar het feitelijk en het vermeend begrip van forensische deskundigenrapporten waarbij gebruik werd gemaakt van aannemelijkheidsverhoudingen om de resultaten weer te geven⁸. Ze gingen na in hoeverre rechters, advocaten en deskundigen de verslagen correct interpreteren en hoe zij zichzelf inschatten op dat vlak (de Keijser, Elffers, Kok, & Sjerps, 2009, p.17). Uit het onderzoek blijkt dat er een kennisoverschatting te merken is bij de drie onderzochte groepen (de Keijser, Elffers, Kok, & Sjerps, 2009, p. 66). Dit wijst erop dat de resultaten in een deskundigenverslag niet worden geïnterpreteerd door de lezers zoals is bedoeld door de auteur van het verslag (Howes, 2015b, p. 466). Engels onderzoek merkte eerder al op dat dezelfde problematiek terug te vinden is bij de leden van het tactische team van de politie (Tilley & Ford, 1996, p. 10). In Australië werd al meer onderzoek verricht naar de manier waarop deskundigen hun bevindingen rapporteren aan de tactische speurders en hoe deze de rapportage evalueren (Howes, 2015a) (Howes, 2015b). Ook deze onderzoeken maken de lezer attent op een mogelijke kenniskloof.

De kenniskloof dichten

Indien we ervan uitgaan dat deze kenniskloof zich inderdaad voordoet tussen forensisch-technisch deskundigen en de leden van de tactische politie, is een cruciale vraag hoe we deze kenniskloof kunnen dichten. Als eerste wordt opleiding van de betrokken actoren gezien als een mogelijke oplossing voor het probleem (De Boeck & Buys, 2011, p. 174) (Robertson, 2012, p. 90). In België wordt de laatste jaren ingezet op voldoende opleidingen voor politieambtenaren en magistraten (Buruma, 2011, p. 198). Omwille van het feit dat leden van de politie vaak in aanraking komen met forensisch-technisch onderzoek in het kader van hun politieel onderzoek, komt de vraag naar meer opleiding betreffende dit onderwerp rechtstreeks vanuit de politie zelf (Howes, 2015a, p. 6) (Lambert, et al., 2007,

---

⁸ Het formuleren van deskundigenresultaten via aannemelijkheidsverhoudingen betekent dat de deskundige het resultaat dat werd bekomen zal afzetten in twee tegengestelde hypothesen. Hierbij gaat men na hoe waarschijnlijk de resultaten zijn in geval van de ene, dan wel van de andere hypothese. Voor meer uitleg hierover verwijs ik naar Berger (2010).

p. 427). Ook in huidig onderzoek wordt dit door verschillende respondenten aangehaald. Daarnaast dient te worden ingezet op opleidingen voor labopersoneel van de politie (Julian & Kelty, 2015, p. 203) (Strom, Hickman, McDonald, Roper-Miller, & Stout, 2011, p. 64). Sporen dienen op een correcte wijze te worden gepreleveerd en bewaard, wat een grote invloed kan hebben op de uiteindelijke analyse van de sporen. Vanuit de forensisch-technisch deskundigen zelf worden initiatieven genomen om opleidingen en infosessies te organiseren, wat ook wordt aangehaald door enkele respondenten in huidig onderzoek. Volgens Bucchi (2008, p. 65) heeft dit veelal te maken met het feit dat deskundigen graag de controle behouden over hoe hun resultaten en bedenkingen worden gecommuniceerd en geïnterpreteerd. Hierdoor zien ze zichzelf als educatieve actor in dit verhaal (Howes, 2015a, p. 11). Uiteraard kan een positief resultaat worden verwacht indien de opleidingen op regelmatige basis worden georganiseerd. Het is echter belangrijk dat het effect van deze maatregel niet wordt overschat, want forensisch-technisch onderzoek is nu eenmaal zeer divers en evolueert constant (Crijns, van der Meij, & ten Voorde, 2010, p. 534).

Anderzijds speelt de deskundige zelf ook een rol in dit vraagstuk. Vermits van deskundigen wordt verwacht dat zij een rapport schrijven over hun bevindingen is het ook mogelijk op dit facet in te spelen. Enkele wetenschappers in Australië (Howes, 2015b) (Howes & Kemp, 2016) hebben zich gebogen over de vraag hoe deskundigen hun rapporten leesbaarder kunnen maken en dit op een manier dat de inhoud nog steeds wetenschappelijk correct is. De aanbevelingen die worden gemaakt hebben enerzijds te maken met de lay-out van de verslagen, zoals bijvoorbeeld het lettertype en de lengte van alinea's (Howes, 2015b, p. 464). Op dit aspect zal hier niet verder worden ingegaan. Anderzijds hebben de aanbevelingen betrekking op het taalgebruik en de inhoud van de verslagen. Belangrijk is dat er een wetenschappelijke schrijfstijl wordt gehanteerd en dat ook de correcte wetenschappelijke vaktermen worden gebruikt. De betekenis van de woorden dient in de tekst zelf te worden geëxpliciteerd in plaats van via een bijgevoegde nomenclatuur (Howes, Julian, Kelty, Kemp, & Kirkbride, 2014, p. 12). Daarnaast is het belangrijk dat de deskundige de gebruikte methoden en technieken beschrijft in het verslag, op die manier is het voor de lezer mogelijk de gedachtegang en de logica van de deskundige te volgen wat de interpretatie zou bevorderen (Howes, Julian, Kelty, Kemp, & Kirkbride, 2014, p. 15) (Howes, 2015b, p. 460). Voornamelijk de conclusie dient de nodig aandacht te krijgen, vermits dit het meest gelezen onderdeel van het verslag is (Howes, Kirkbride, Kelty, Julian, & Kemp, 2013, p. 103), wat ook blijkt uit de interviews in huidig onderzoek. Aangeraden wordt om standaard sjablonen in te voeren, zodat de lezer snel mee is met de structuur van het rapport en gemakkelijk zaken kan terugvinden (Howes & Kemp, 2016, p. 2). Er worden in dit verband nog meer aanbevelingen gedaan, maar deze zijn minder relevant voor huidig onderzoek.

Verbale communicatie blijft echter een zeer belangrijk aspect voor een correcte interpretatie van deskundigenverslagen (Howes & Kemp, 2016, p. 2). Om die reden is het dan ook interessant om enkele mogelijke initiatieven op dit vlak te bekijken. In de Australische literatuur wordt geregeld gesproken over de inzet van een *liaison officer* (Howes, 2015a, p. 9). In België kan deze functie vergeleken worden met de labocoördinator binnen de politieorganisatie en de forensisch adviseur bij het NICC. De taak van de *liaison officer* is om een brug te maken tussen de forensisch-technische wereld en het tactisch onderzoek. Hij heeft kennis op beide vlakken wat hem een brede blik op de zaken geeft en voor tactische speurders zeer toegankelijk maakt (Howes, 2015a, p. 10). Indien de leden van de tactische politie met vragen zitten over de resultaten van een deskundigenverslag is het mogelijk deze aan de *liaison officer* te stellen. In België heeft de labocoördinator in theorie dezelfde taak te vervullen, maar uit de interviews is duidelijk te merken dat in de praktijk deze taak op de achtergrond verdwijnt. Vaak krijgen de labocoördinatoren de nodige deskundigenverslagen niet in handen en zijn dus ook niet op de hoogte van de resultaten. Indien het NICC is aangesteld in een bepaald dossier, bestaat de mogelijkheid om de forensisch adviseur om uitleg te vragen. Uit onderzoek blijkt echter dat in sommige gevallen de tactische speurders ervoor opteren om de deskundige in kwestie persoonlijk te contacteren voor meer uitleg over het rapport (Howes, 2015a, p. 10). Hierbij spelen ook persoonlijke contacten en ervaringen met bepaalde personen een belangrijke rol, wat ook blijkt uit de interviews in huidig onderzoek. Het risico inzake *liaison officers* is dat een deel van de informatie verloren gaat en dat de kans op misinterpretatie blijft bestaan, vermits ook hij niet de auteur is van het verslag. Een andere manier om verbale communicatie te bevorderen is via *case conferences* of simpelweg vergaderingen. Deze vergaderingen worden georganiseerd met het oog op een adequate sporeselectie enerzijds en een gemeenschappelijke besluitvorming betreffende een bepaalde zaak anderzijds (Howes & Kemp, 2016, p. 9) (Howes, 2015a, p. 3). Op die manier worden moeilijkheden aangaande de interpretatie van bepaalde resultaten uit de weg gegaan en wordt de mening van elke actor, binnen zijn eigen expertiseveld, bevraagd (Howes, 2015a, p. 15). Deze vergaderingen worden ook binnen huidig onderzoek door enkele respondenten aangehaald, zowel leden van de politie als externe deskundigen.

Enkele bedenkingen

In een onderzoek uit Australië geven de geïnterviewde tactische speurders aan dat een significant deel van hun kennis over forensisch-technisch onderzoek voortkomt uit *on-the-job-learning*. Hun kennis over forensisch-technisch onderzoek wordt voornamelijk vergaard tijdens het bespreken van de resultaten van deskundigenverslagen met de deskundige zelf (Howes & Kemp, 2016, p. 8). Het valt op te merken dat deze manier van kennisvergarig uiteraard bijdraagt aan het onderzoek, maar dat er zeker dient ingezet te worden op formele opleidingen hieromtrent. Op die manier is het mogelijk om op lange

termijn het beleid te laten doorsijpelen in het werkveld (Strom, Hickman, McDonald, Roper-Miller, & Stout, 2011, p. 66). Misschien ligt hier net het probleem in België. De theorie is mooi uitgedacht, maar de uitwerking in de praktijk laat vaak nog te wensen over. De politionele respondenten in huidig onderzoek halen dit aspect zelf ook aan. Volgens hen is dit echter meer een kwestie van een gebrek aan middelen dan van onwetendheid en onwil. Verder wordt in de literatuur ook het evenwicht aangehaald tussen de leesbaarheid van deskundigenrapporten en de wetenschappelijke correctheid van de inhoud (Howes, Kirkbride, Kelty, Julian, & Kemp, 2013, p. 110). Deze factor wordt ook door de bevroagde deskundigen in onderstaand onderzoek aangehaald. Wat in de verslagen geschreven wordt, dient in eerste instantie wetenschappelijk correct te zijn, maar evenzeer begrijpelijk voor niet-wetenschappelijke lezers, zoals de politie en de leidinggevende magistraat van het onderzoek.

4. HOE ZIT HET IN NEDERLAND?

De Commissie Posthumus uit 2005, opgericht naar aanleiding van een gerechtelijke dwaling inzake de Schiedammer Parkmoord, heeft een stijgende belangstelling voor het forensisch-technisch onderzoek in Nederland opgewekt. De Commissie had tot doel na te gaan hoe de kwaliteit van de opsporing en vervolging kan worden verbeterd om op die manier de kans op gerechtelijke dwalingen zo laag mogelijk te houden (Posthumus, 2005, p. 8). De voornaamste conclusies situeren zich op het vlak van de samenwerking en communicatie tussen de technische en tactische rechte teams binnen een grootschalig onderzoek. Het forensisch-technisch onderzoek heeft de laatste jaren drie belangrijke veranderingen ondergaan, namelijk (1) functiedifferentiatie, (2) meer onderlinge samenwerking en (3) de ontwikkeling van standaarden, protocollen en richtlijnen (Jacobs, Bruinsma, van Poppel, & Moors, 2005, p. 4).

Functiedifferentiatie

Met functiedifferentiatie wordt voornamelijk verwezen naar de toegenomen mogelijkheden, en dus bijgevolg de nood aan meer specialisatie, binnen het forensisch-technisch onderzoek. Deze specialisatie is te merken binnen de politie, maar ook binnen het Nederlands Forensisch Instituut (NFI). Het NFI (te vergelijken met het NICC in België) beschikt over een groot aantal specialisten in diverse onderzoeksdomeinen (Nederlands Forensisch Instituut, 2014, p. 3) en beheert de nationale DNA-databank (Jacobs, Bruinsma, van Poppel, & Moors, 2005, p. 30). Sporen die door de technische recherche werden veiliggesteld worden door het NFI geanalyseerd indien de politie zelf niet over de nodige kennis en apparatuur beschikt (Jacobs, Bruinsma, van Poppel, & Moors, 2005, p. 34). Het NFI, net als het NICC, beschikt niet over alle specialismen en het aanbod wordt

aangevuld door private laboratoria en universiteiten (van Wijk, Hardeman, & Appelman, 2013, p. 24).

Sinds 2012 zijn er in Nederland enkele onderzoeksruidten bij de politie waar DNA-onderzoek mogelijk is. Hier voeren labomedewerkers enkel een vooronderzoek, en dus slechts een indicatietest, uit. Er wordt nagegaan of het spoor kansrijk is en om welk soort spoor het gaat (bijvoorbeeld speeksel of sperma). De werkelijke analyse van het spoor wordt gedaan door het NFI of een particulier instituut (van Wijk, Hardeman, & Appelman, 2013, p. 12). Deze werkwijze dient in te spelen op drie factoren, namelijk de snelheid, de efficiëntie en de kwaliteit van het DNA-onderzoek. Ten eerste zorgt de nabijheid van de onderzoeksruidten bij de politie ervoor dat de tactische politie snellere onderzoeksresultaten ter beschikking heeft. De voordelen van de nabijheid van het labo van de politie komt ook in huidig onderzoek naar boven. Nabijheid zorgt voor snellere en informelere contacten tussen de tactische en technische politie wat de samenwerking bevordert. Ten tweede kan de context van het misdrijf worden besproken waardoor het mogelijk is een selectie te maken van de meest kansrijke sporen. Hierdoor verkorten de levertijden bij het NFI omdat onbruikbare sporen niet meer worden opgestuurd ter analyse. Tot slot kan een direct contact zorgen voor meer professionaliteit door een wederzijdse kennisoverdracht en blijven de overtuigingsstukken ter beschikking van de tactische speurders (van Wijk, Hardeman, & Appelman, 2013, p. 32).

Meer onderlinge samenwerking

De tweede evolutie wijst op de bewustwording dat onderlinge samenwerking, zowel tussen korpsen als binnen korpsen en met het NFI, noodzakelijk is om een onderzoek efficiënt en effectief te voeren. Ten eerste moet de relatie tussen de technische en de tactische speurders versterkt worden en dient de technische recherche een meer initiërende rol in te nemen in het opsporingsonderzoek. Forensisch-technisch onderzoek zou niet voldoende zijn geïntegreerd in het tactisch, operationeel onderzoek (Jacobs, Bruinsma, van Poppel, & Moors, 2005, p. 13) en een gelijkwaardige positie dient te worden nagestreefd. Ook binnen huidig onderzoek wordt door de respondenten aangehaald dat de rol van forensisch-technisch onderzoek te vaak onderschat wordt en dat de inzet te beperkt is.

In de evaluatie van het onderzoek naar de Schiedammer Parkmoord constateerde de Commissie Posthumus dat de communicatie tussen de technische en tactische speurders na een tijdje verwaterde. Daar waar tijdens de eerste dagen van het onderzoek een normaal, constructief contact was, was er na enkele weken zo goed als geen contact meer. Over deze contacten zijn ook geen verslagen bijgehouden wat een reconstructie van de communicatielijnen moeilijk maakt (Posthumus, 2005, p. 38). Door het gebrek aan communicatie en samenwerking heeft de technisch recherche geen advies kunnen geven wat betreft de mogelijkheden en onmogelijkheden binnen forensisch-technisch onderzoek

en is haar functie onderbenut gebleven. De functie van sporencoördinator (te vergelijken met de labocoördinator in België) is in het leven geroepen om de communicatie tussen de technische en tactische teams te garanderen, evenals de communicatie met het NFI en justitie (Jacobs, Bruinsma, van Poppel, & Moors, 2005, p. 60). De sporencoördinator dient samen met de tactische leider na te denken over de onderzoeksstrategie en de coördinatie van het forensisch-technisch onderzoek (Jacobs, Bruinsma, van Poppel, & Moors, 2005, p. 26). Uit onderzoek van Jacobs et al (2005, p. 3) blijkt dat voornamelijk de technische teams nood hebben aan een terugkoppeling over het verloop van het onderzoek vanuit het tactische team en het openbaar ministerie. Op die manier moet het mogelijk zijn om de kwaliteit, de bruikbaarheid en het rendement van hun werkzaamheden na te gaan. Hoewel de samenwerking bij grotere zaken vaak intensief verloopt, blijft de behoefte aan meer communicatie tussen de technische en tactische politie bestaan (Jacobs, Bruinsma, van Poppel, & Moors, 2005, p. 55). Ook uit dit onderzoek blijkt dat de betrokkenheid van de technische politie in een moordonderzoek te beperkt is en inderdaad na verloop van tijd afneemt.

Daarnaast is ook de samenwerking met het NFI aan verbetering toe. Problematische contacten, zoals lange levertijden of laattijdige resultaten zorgen voor frustraties bij de betrokken politiediensten (Jacobs, Bruinsma, van Poppel, & Moors, 2005, p. 46 en 68). Deze frustratie komt ook in België tot uiting in verband met het NICC (Van Hees, Ponsaers, & Vander Beken, 2005, p. 101). De politie en het NFI streven naar kortere levertijden, maar dat is enkel mogelijk indien er een kortere afstand bestaat tussen beide partners. Het initiatief Forensische Samenwerking in de Opsporing (FSO) probeert die samenwerkingsverbanden tussen de politie en het NFI te versterken (Jacobs, Bruinsma, van Poppel, & Moors, 2005, p. 4). Het NFI werd tijdens het onderzoek naar de Schiedammer Parkmoord niet geconsulteerd betreffende het forensisch-technisch onderzoek op de plaats delict en het veiligstellen van sporen (Posthumus, 2005, p. 32). De sporen en het lichaam van het slachtoffer werden wel naar het NFI overgebracht met het oog op verder onderzoek (Posthumus, 2005, p. 35). In de eerste dagen van het onderzoek werd een forensisch intakegesprek georganiseerd door de technisch rechercheur. Hierbij waren de volgende actoren aanwezig, namelijk de technisch rechercheur, de leiding van het tactische team en de officier van justitie, dus de leidinggevende magistraat. In een navolgend gesprek met het NFI waren de leden van het technische team niet uitgenodigd en dus ook niet aanwezig (Posthumus, 2005, p. 38). Vreemd, want dit is toch net hun kennisgebied? Ook uit de interviews in huidig onderzoek kwam naar voor dat de technische politie zelden wordt uitgenodigd op vergaderingen betreffende het lopende onderzoek. De betrokkenheid is vaak afhankelijk van het engagement van de *Case Officer* en de labocoördinator, zo blijkt.

De rapporten opgesteld door het NFI, voornamelijk de rapporten over DNA-onderzoek, waren voor niet-wetenschappers moeilijk te lezen door hun complexiteit (Posthumus, 2005, p. 46). Momenteel ziet men dat de deskundigenrapporten van het NFI verbeterd zijn. Ze zijn geüniformeerd en beter gestructureerd evenals voorzien van een bijlage met meer informatie over het type onderzoek (Berger C. , 2010, p. 12). Binnen de politie zelf zou het wenselijk zijn om een technisch rechercheur als aanspreekpunt aan te duiden die de rapporten van het NFI opvolgt en deze expliciteert aan de tactische rechercheurs (Jacobs, Bruinsma, van Poppel, & Moors, 2005, p. 46). In België is deze taak weggelegd voor de labocoördinator, hoewel in de praktijk wordt vastgesteld dat dit niet gebeurt. De labocoördinator wordt namelijk zelden op de hoogte gesteld van deskundigenverslagen en de resultaten ervan.

Om de aanvragen bij het NFI beter te kunnen managen, heeft het NFI een Frontdesk geïnstalleerd (Jacobs, Bruinsma, van Poppel, & Moors, 2005, p. 36). Via een nieuw softwaresysteem ontworpen door het NFI, *Mijn NFI*, is het voor de politiespeurders mogelijk om de stand van zake na te gaan, kunnen zij rapporten opvragen en dergelijke meer. In de catalogus van het NFI staat duidelijk welke onderzoeken mogelijk zijn en wat de gemiddelde levertijd is per onderzoek (van Wijk, Hardeman, & Appelman, 2013, p. 54). Ook het NICC beschikt over dergelijke catalogus, die enkel raadpleegbaar is voor de gerechtelijke partners. Daarin worden de beschikbare expertisevelden opgesomd, evenals de contactgegevens van de specialisten ter zake.

Standaarden en richtlijnen

De laatste evolutie betreft de standaardisering van richtlijnen en procedures, evenals de uniformering en modernisering van informatiestromen (Jacobs, Bruinsma, van Poppel, & Moors, 2005, p. 5 en 11). Het zou mogelijk moeten kunnen zijn om alle dossiers en rapporten te digitaliseren en raadpleegbaar te maken voor de bevoegde actoren op elk moment (Jacobs, Bruinsma, van Poppel, & Moors, 2005, p. 12). Op die manier kan de efficiëntie van de communicatie worden verhoogd. Binnen de federale politie in België wordt sinds kort gewerkt met het nieuwe digitale systeem GES. Via dit systeem is een digitaal dossierbeheer mogelijk. Alle betrokken actoren, weliswaar enkel binnen de politieorganisatie, hebben toegang tot het lopende dossier. Uit de interviews blijkt echter dat de toepassing van dit digitaal systeem afhankelijk is per arrondissement en per dienst. Opvallend is dat het labo van de politie hier zelden mee werkt, terwijl de tactische politie hier meer mee vertrouwd is, hoewel ook niet overal.

5. TUSSENTIJDSE CONCLUSIE

In België zijn diverse interne richtlijnen omtrent het onderzoek naar een verdacht overlijden. Deze interne richtlijnen worden arrondissementeel verspreid, maar zijn in grote mate gebaseerd op het Draaiboek Verdacht Overlijden (Plasschaert, 2010). Het is mogelijk om aan de hand van dit draaiboek een theoretische schets te maken van de stappen die worden ondernomen wanneer de politie wordt geconfronteerd met een verdacht overlijden. De vier kernfuncties die dienen te worden bekleed op een plaats delict zorgen voor een duidelijke taakverdeling wat de beheersbaarheid van de plaats delict moet bevorderen. Ieder heeft zijn eigen rol en verantwoordelijkheid, maar samenwerking en communicatie blijven cruciaal om het onderzoek efficiënt en effectief te kunnen voeren. Uit huidig onderzoek en de internationale en nationale literatuur blijkt echter dat deze manier van werken niet altijd de praktijk weerspiegelt. In onderstaand onderzoek ga ik deze theoretische manier van werken afzetten tegen de praktijk. Naar mijn mening zijn de theoretische richtlijnen een mooie basis voor het werkveld. Het is uiteraard niet mogelijk en wenselijk om bij elk verdacht overlijden op dezelfde manier te werk te gaan en dit omwille van de uniekheid van elke zaak. Een flexibele toepassing van de richtlijnen is dus zeker gewenst. Om die reden is het ook interessant om over de politieambtenaren op de plaats delict te spreken als zijnde *crime scene bureaucrats*. Enige discretie en autonomie op de plaats delict is aangeraden, maar er dient steeds verantwoording te worden afgelegd bij de bevoegde magistraat, die de leider van het onderzoek is en blijft. Hetzelfde geldt voor het labopersoneel en de externe deskundigen die hierbij betrokken worden. Het is interessant en gunstig om een zekere vrijheid te geven aan forensisch-technische deskundigen. Op die manier kunnen zij hun expertise optimaal benutten ten voordele van het gerechtelijk onderzoek. De magistratuur en de politie ontbreekt het vaak aan kennis over de mogelijkheden binnen forensisch-technisch onderzoek. Een gebrek dat de deskundige gemakkelijk kan compenseren.

De kenniskloof waarnaar wordt verwezen kan problematisch zijn. Enerzijds gebruiken de forensisch-technische deskundigen een jargon dat zeer specifiek en complex is, anderzijds beschikken de lezers van de rapporten vaak niet over de nodige kennis hieromtrent. Eerder wetenschappelijk onderzoek heeft zich voornamelijk gericht op de kenniskloof tussen de deskundigen en de rechter. Hoewel het onderzoek dateert uit 1996, kunnen we volgens Tilley et al (1996, p. 10) aannemen dat ook de politie met deze kloof wordt geconfronteerd. Of dit vandaag nog steeds zo is, zal in huidig onderzoek verder worden nagegaan. Dit is een zeer belangrijk aspect, vermits het de speurders van de tactische politie zijn die zonder enige wetenschappelijke achtergrond de resultaten van de forensisch-technische onderzoeken in hun tactisch onderzoek zullen gebruiken. Zoals bijvoorbeeld in een verdachtenverhoor. Het is uiteindelijk de taak van de tactische politie om de resultaten

van de verschillende onderzoeken naast elkaar te leggen en te interpreteren. Om foutieve interpretaties en mogelijke gerechtelijke dwalingen te voorkomen is het interessant om de tactische politie te begeleiden en te ondersteunen in deze taak. Via opleidingen aan politieambtenaren en magistraten en een aanpassing in de manier van rapporteren door deskundigen moet het mogelijk zijn om de kennis van beide actoren dichter naar elkaar te brengen en zo de kenniskloof te dichten. Andere manieren zijn de inschakeling van een *liaison officer* en de systematische organisatie van *case conferences* waarin de betrokken actoren met elkaar in dialoog kunnen treden. In Nederland en Australië werd reeds onderzoek verricht naar de relatie tussen de tactische en technische politie, maar ook de communicatie tussen deze actoren en externe deskundigen. In huidig onderzoek wordt hier verder op ingegaan.

III. METHODOLOGIE

Het onderzoek dat voor u ligt spreekt over hoe gecommuniceerd wordt tijdens een moordonderzoek, dus is het logisch dat ik communiceer over hoe mijn onderzoek tot stand is gekomen. Een grondige reflectie van het onderzoeksproces is in dit hoofdstuk terug te vinden.

1. DE WETENSCHAPPERS SPREKEN

Om me een duidelijk beeld te kunnen vormen van wat er reeds geweten is over de communicatie betreffende forensisch-technisch onderzoek binnen een moorddossier, heb ik een uitgebreide literatuurstudie gedaan. De vraag die ik me hierbij steeds stelde was hoe ik deze kennis kan reflecteren op mijn onderzoek. Enerzijds wil ik de theoretische kant nagaan, namelijk hoe dient er gecommuniceerd te worden? Anderzijds probeer ik de praktische kant te exploreren, namelijk hoe wordt er gecommuniceerd? Tijdens het onderzoek werd al snel duidelijk dat er een verschil is tussen de theoretische richtlijnen die dienen gevolgd te worden en de manier waarop hiermee wordt omgegaan in het werkveld. De discrepantie tussen de theorie en de praktijk heeft daarom ook steeds centraal gestaan. Via beleidsnota's en interne richtlijnen heb ik getracht een overzicht te maken van de manier waarop de betrokken actoren zouden moeten communiceren omtrent forensisch-technisch onderzoek. Deze theoretische benadering staat echter tegenover de feitelijke manier van communiceren. Om al een eerste beeld te kunnen vormen van de problemen die de betrokken actoren in de praktijk kunnen ervaren heb ik me voornamelijk op internationale literatuur gebaseerd. Belgische literatuur hieromtrent is schaars, dit in tegenstelling tot Nederland en Australië waar al meer onderzoek is verricht naar forensisch-technisch onderzoek in het algemeen en de communicatie hieromtrent in het bijzonder.

Initieel was het zeer moeilijk om relevante informatie en bronnen te vinden, maar eens de zoektermen uitgebreid te hebben, werden er meer relevante wetenschappelijke artikels gevonden. Het is vaak moeilijk om zoektermen te vinden die aan de ene kant algemeen genoeg zijn om een groter zoekresultaat te bekomen, maar anderzijds beperkt genoeg zijn om relevante artikels op te leveren. In Australië werd reeds een gelijkaardig onderzoek gedaan door Loene Howes. Omwille van de relevantie van haar onderzoek voor dat van mij heb ik beslist haar hier persoonlijk over aan te spreken. Ik heb haar gecontacteerd via e-mail en haar het opzet van mijn onderzoek voorgelegd. Ze was zeer geïnteresseerd in

de uitkomsten van mijn onderzoek en ze bood me nog enkele relevante artikels aan die zeer interessant waren in het licht van mijn onderzoek.

2. DE PROCUREUR KIEST

Onderzoeksdesign: casestudies

Om het onderzoek op een concrete en praktische manier te kunnen benaderen heb ik ervoor gekozen om te werken aan de hand van casestudies. Meer concreet doel ik op afgesloten moorddossiers uit verschillende gerechtelijke arrondissementen waar duidelijk een rol is weggelegd voor forensisch-technisch onderzoek, door het labo van de politie en externe deskundigen. Via een *multiple case*-onderzoek (Leys, Zaitch, & Decorte, 2010, p. 177) zou het mogelijk moeten zijn om een beschrijving te geven van en een vergelijking te maken tussen de manier van werken binnen de verschillende arrondissementen aan Vlaamse zijde.

Door de moeilijke toegang tot gerechtelijke dossiers ben ik afhankelijk geweest van de Procureur des Konings voor de toelating tot inzage en de selectie van een geschikt moorddossier. Via een brief heb ik de Procureurs van de verschillende Vlaamse arrondissementen benaderd met de vraag of het mogelijk is een afgesloten moorddossier in te kijken. Deze brief is terug te vinden als bijlage. De Procureur des Konings was vrij in het selecteren van een dossier, maar ik heb telkens gevraagd rekening te houden met twee selectiecriteria. Ten eerste dient het onderzoek te zijn gevoerd door de Federaal Gerechtelijke Politie. Op die manier kan ik zeker zijn van de specialisatie van de tactische onderzoekers, vermits een verdacht overlijden onderzocht door de federale politie telkens terecht komt bij een afdeling met gespecialiseerde onderzoekers. Bij de lokale recherche is er niet altijd een gespecialiseerd team dat zich specifiek focust op verdachte overlijdens. Echter, van een arrondissement kreeg ik de toegang tot een onderzoek dat gevoerd werd door de lokale politie. Ik heb dus mijn onderzoekseenheden moeten aanpassen en ook de lokale rechedienst in het onderzoek moeten betrekken. Deze uitbreiding kan ervoor zorgen dat het resultaat een vollediger en meer genuanceerd beeld zal zijn van de praktijk. De lokale politie is nu eenmaal een van de twee spelers wanneer het gaat over moordonderzoeken. Mogelijks kan er zelfs een vergelijking gemaakt worden in de manier van communiceren tussen de lokale en de federale politie, maar dit is stof voor verder onderzoek. Het tweede selectie criterium verwijst naar de duidelijke toepassing van forensisch-technisch onderzoek en de betrokkenheid van het labo van de politie en externe deskundigen. Hieraan is in alle gevallen, in meer of mindere mate, voldaan.

Van drie Vlaamse gerechtelijke arrondissementen kreeg ik de toestemming een moorddossier in te kijken. Om de anonimiteit te garanderen wordt gesproken over

arrondissementen X, Y en Z. De benamingen voor de arrondissementen zijn volledig willekeurig gekozen en hebben in geen geval een logische link met het arrondissement waarnaar verwezen wordt. De cases dateren van respectievelijk 2009 en 2012 en variëren in de omstandigheden waarin de moord is gepleegd. Ook zijn er duidelijke verschillen in het gebruik van bepaalde forensisch-technische onderzoeken die afhankelijk zijn van de aard van de zaak en de omstandigheden waarin de moord is gepleegd. Zo is er in het onderzoek binnen arrondissement Z een ballistisch deskundige aangesteld geweest omdat het hierbij gaat over een schietpartij. De cases hebben in mijn onderzoek voornamelijk een instrumentele functie⁹ waarbij het dossier gebruikt wordt als opstap naar een meer algemene benadering, namelijk de communicatie omtrent forensisch-technisch onderzoek in moorddossiers.

Ik heb ervoor gekozen om aan de kwaliteit van mijn onderzoek tegemoet te komen via datatriangulatie omwille van drie belangrijke redenen. Ten eerste omwille van de beperkingen van kwalitatief onderzoek in het algemeen, namelijk de lage interne validiteit (Maesschalck, 2010, p. 127). Ten tweede zorgt het gekozen onderzoeksdesign, namelijk casestudies, voor een lage externe validiteit (Maesschalck, 2010, p. 134). Tot slot tracht ik via datatriangulatie verschillende perspectieven aan het licht te brengen die een genuanceerder en realistischer beeld moeten geven van de manier van communiceren over forensisch-technisch onderzoek. Zowel de officiële als de officieuze contacten dienen in kaart gebracht te worden en dit kan enkel door op verschillende manieren en via verschillende bronnen hiernaar te kijken.

Onderzoeksmethoden: dossieranalyses en interviews

De cases worden benaderd aan de hand van dossieranalyses en interviews. Via de dossieranalyse tracht ik voornamelijk inzicht te krijgen in de officiële communicatiestromen die gevolgd worden tijdens een moordonderzoek en of deze overeenkomen met de interne richtlijnen hieromtrent. De resultaten van de dossieranalyse zullen dus voornamelijk een antwoord geven op de eerste onderzoeksvraag, "*Hoe verloopt de communicatie en samenwerking tussen de verschillende actoren (lees: tactische politie, technische politie, het NICC en externe deskundigen) betrokken bij een moordonderzoek in Vlaanderen?*". Aan de hand van semigestructureerde interviews met de betrokken actoren probeer ik te peilen naar eventuele officieuze contacten die niet worden gedocumenteerd in de gerechtelijke dossiers, evenals naar de ervaringen van en betekenisgeving door de betrokken personen zelf. Hiermee probeer ik het antwoord op de eerste onderzoeksvraag aan te vullen en een antwoord te formuleren op de tweede onderzoeksvraag, "*Hoe ervaren*

---

⁹ De definitie die hier gehanteerd wordt is: "de onderzoeker gebruikt het geval, dat op zich secundair van belang is, om een bepaalde problematiek in kaart te verweven of er een veralgemeende uitspraak over te kunnen doen." (Leys, Zaitch, & Decorte, 2010, p. 180).

de actoren de communicatie en samenwerking bij een moordonderzoek?". De derde onderzoeksvraag, "Welke aanbevelingen kunnen hieromtrent geformuleerd worden om het onderzoek zo efficiënt en effectief mogelijk te laten verlopen?", zal voornamelijk beantwoord worden aan de hand van de beschikbare literatuur en de interviews.

Ik heb de overweging gemaakt om ook andere methoden te gebruiken, zoals de focusgroep en de participerende observatie. Omwille van de moeilijke toegang tot het werkveld heb ik echter moeten afzien van de participerende observatie. Daarnaast zou het via deze weg niet mogelijk zijn geweest om de communicatielijnen in kaart te brengen van een gans onderzoek wegens het ongeplande karakter van een moord en een moordonderzoek. De focusgroep leek me niet haalbaar vermits er rekening dient gehouden te worden met de agenda's van verschillende drukbezette mensen, waaronder de politieambtenaren en de deskundigen. Een focusgroep had wel interessant geweest om de verschillende betrokken actoren samen te brengen en in groep te laten nadenken over de manier van communiceren over forensisch-technisch onderzoek. In arrondissement Y heb ik de mogelijkheid aangeboden gekregen om een gezamenlijk gesprek te voeren met de *Case Officer* en de labocoördinator van de zaak. Samen hebben ze zich gebogen over de vragen: waar loopt het reeds goed en waar kan het beter? Het groepsgesprek was echter niet voorbereid omdat het onverwacht gebeurde waardoor de meerwaarde van het gesprek slechts minimaal is gebleven. Het lijkt me echter een geschikte manier om de antwoorden uit het individueel interview verder uit te diepen en de respondenten samen te laten brainstormen over mogelijke verbeteringen en veranderingen. Dit is zeker stof voor verder onderzoek.

3. DE DOSSIERS SPREKEN

Initieel zou ik de dossierstudie beperken tot de gerechtelijke dossiers die me ter beschikking zijn gesteld. Echter, in de literatuur merkte ik op dat er een verschil is tussen het gerechtelijk en het politieel dossier. Zo zou het gerechtelijk dossier een meer 'opgekuiste' versie zijn van het politieel dossier waarin alle officieuze documenten gefilterd worden (Plasschaert, 2010, p. 111). Vermits mijn onderzoek zich focust op de communicatiestromen tussen de verschillende actoren, zowel officiële als officieuze contacten, leek het me dan ook interessant om bij de bevoegde politiedienst de politieel dossiers op te vragen. Ondanks de goede intentie heb ik moeten vaststellen dat er in wezen zeer weinig verschillen zijn tussen het politieel dossier en het gerechtelijk dossier. Ik had gehoopt in de politieel dossiers meer documenten terug te vinden die wijzen op contacten tussen de verschillende actoren, zoals bijvoorbeeld een logboek van vergaderingen of mails tussen de betrokkenen. Verslagen van vergaderingen werden in geen van de dossiers teruggevonden. De *Case Officer* van arrondissement Y maakte de

opmerking dat zo'n verslagen nog niet gebruikelijk waren ten tijde van het concrete moordonderzoek. Hij heeft me tijdens ons gesprek wel een voorbeeld later zien van hoe de communicatie momenteel verloopt en hoe verslagen van vergaderingen door hun team worden opgesteld. Hierin wordt door de CO telkens een stand van zaken op papier gezet, zoals bijvoorbeeld wat er die dag tijdens de vergadering werd besproken, welke onderzoeksdaden werden opgestart of afgerond en wat de mogelijke hypothesen zijn. Tijdens een gesprek met een politieambtenaar uit arrondissement X kwam dan weer naar voor dat het tactische team geen tijd heeft om verslagen van vergaderingen op te stellen en dat er dus geen schriftelijke weergave bestaat van deze contacten. Het is dus niet na te gaan wat er net tijdens deze vergaderingen wordt besproken, een opmerking die de Commissie Posthumus in 2005 al maakte. Enkel in het politieel dossier van arrondissement X is mailverkeer terug te vinden tussen de tactische politie en het NFI¹⁰ over telefonie-onderzoek. Helaas heb ik het NFI in dit onderzoek niet betrokken omwille van praktische en geografische redenen, evenals telefonie-onderzoek dat niet behoort tot forensisch-technisch onderzoek zoals het hier wordt gedefinieerd.

Daarnaast dient ook te worden opgemerkt dat documenten steeds een vertekening met zich meebrengen en dat ze zelden de realiteit in zijn puurste vorm weergeven (Van Gemert, 2010, p. 163). Het is enkel een reconstructie van de feiten en in dit geval is er een duidelijk doel voor ogen, namelijk de officiële verslaggeving naar de onderzoeksrechter toe en de volledigheid en juridische correctheid van het dossier. De dossieranalyse heeft een dubbele finaliteit. Enerzijds dient ze om een beeld te kunnen vormen van het concreet dossier en de manier waarop in dat dossier officieel gecommuniceerd wordt. Anderzijds dient het dossier als een opstap naar het interview dat wordt afgenomen in een latere fase met de betrokken actoren. Het geeft een beeld van wie er dient te worden geïnterviewd en hoe deze te bereiken zijn. Verder is het dossier een interessant uitgangspunt om het interview mee te starten, het zorgt meteen voor de betrokkenheid van de respondent.

4. DE PROFESSIONALS SPREKEN

De methode die de voorkeur geniet om te peilen naar persoonlijke ervaringen is het kwalitatief interview. In dit onderzoek heb ik ervoor gekozen om de actoren die betrokken waren bij het concreet moordonderzoek te interviewen over hoe zij de communicatie omtrent forensisch-technisch onderzoek hebben ervaren. De actoren die in dit onderzoek van belang zijn, zijn de *Case Officer*, de labocoördinator en de externe deskundigen. De CO kan zijn ervaringen delen vanuit het standpunt van de tactische politie, namelijk de

---

¹⁰ Nederlands Forensisch Instituut, te vergelijken met het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie in België.

niet-wetenschapper die uiteindelijk met de wetenschappelijke resultaten zal moeten werken. De labocoördinator heeft een dubbele competentie. Enerzijds beschikt deze over wetenschappelijke kennis, anderzijds functioneert deze binnen een politiecontext. Door deze combinatie zou hij de waarde van sporen optimaal moeten kunnen inschatten. De externe deskundigen betreffen twee wetsgeneesheren, twee toxicologen, een DNA-expert en een wapendeskundige die elk vanuit hun expertise spreken. De onderzoeksrechters en parketmagistraten werden in huidig onderzoek niet bevraagd over hun ervaringen. Dit maakt dat zij geen wederwoord hebben en de uitspraken die worden gedaan over deze actor dienen dan ook met de nodige nuance te worden geïnterpreteerd. Het lijkt me dan ook interessant om in verder onderzoek de magistraat te betrekken en ook deze actor een stem te geven. Wat is haar rol in de praktijk? En komt dit overeen met de theorie? Hoe percipieert zij de communicatie en waar kan het volgens haar efficiënter?

Bij het NICC heb ik spijtig genoeg geen respondenten weten te overtuigen mee te werken aan dit onderzoek. Daarom kunnen hierover geen uitspraken worden gedaan en wordt het NICC verder in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Het is echter niet duidelijk wat aan de basis ligt van deze non-respons, hierover heb ik geen feedback gekregen. Het had een meerwaarde kunnen zijn om de rol van het NICC te verkennen, omdat het NICC een pionier is in België wanneer het gaat over forensisch-technisch onderzoek. Langs de andere kant dient wel te worden opgemerkt dat hun rol binnen de drie onderzochte cases minimaal is gebleven en zeker niet cruciaal is gebleven.

Door middel van een brief of mail heb ik de respondenten benaderd en gevraagd of zij bereid waren mee te werken aan het onderzoek. De aanmeldingsbrief is terug te vinden als bijlage. In de aanmeldingsbrief laat ik duidelijk verstaan dat ik met een toelating van de Procureur des Konings reeds inzage heb gehad in het gerechtelijk dossier en hierover een gesprek met hen zou willen. Het doel van mijn onderzoek wordt duidelijk omschreven in de brief. De responsgraad ligt onverwacht hoog. Uiteindelijk heb ik een interview kunnen afnemen met twee *Case Officers*, twee labocoördinatoren, twee wetsartsen, twee toxicologen, een DNA-deskundige en een wapendeskundige. Op die manier is het mogelijk om de verschillende visies en interpretaties van de communicatie naast elkaar te leggen en de noden van de verschillende respondenten te exploreren. De meesten gingen akkoord om te spreken over het concrete dossier, slechts een respondent heeft gevraagd om het interview algemeen te houden, vermits hij problemen zag betreffende het beroepsgeheim. Hier heb ik dan ook rekening mee gehouden om zeker geen respondenten te verliezen. Het interview heeft zich dan uitsluitend gefocust op zijn algemene ervaringen als professional betrokken bij een moordonderzoek.

De interviews werden afgenomen met behulp van een richtinggevende topiclijst die verschilde naargelang de functie van de respondent. Zo is er een aparte topiclijst voor de

Case Officer, de labocoördinator en de externe deskundige. De topiclijsten zijn terug te vinden als bijlage. Het interview wordt zeer algemeen gestart en gaat dan over naar het concrete dossier dat gebruikt wordt als startpunt. Het doel hiervan was dat de respondent zich meteen betrokken zou voelen bij het interview. Verder in het interview heb ik gepoogd te veralgemenen en de respondent te bevragen over meer algemene en recentere ervaringen. Op die manier is het mogelijk om na te gaan hoe het concrete dossier zich verhoudt ten opzichte van andere dossiers die door de respondenten werden onderzocht. Is het dossier een uitzondering? Zo ja, in de positieve of de negatieve zin? En wat maakt het dan zo anders? Of is het een mooi voorbeeld van hoe het meestal verloopt? En is er de laatste jaren een evolutie te merken?

De topiclijst werd zeer flexibel opgesteld waardoor de interviews onderling sterk van elkaar kunnen verschillen. Ik heb geprobeerd om af te stappen van het gestructureerde vragen-antwoord-format, dat vaak kunstmatig overkomt. Ik heb zo goed mogelijk gepoogd een conversatie op te starten met de respondenten waarin ik duidelijk mijn interesse toonde. Door mijn open en geïnteresseerde houding heb ik getracht de respondent aan te moedigen om uitgebreid te vertellen. Ik heb de respondenten telkens gevraagd of ik het interview mocht opnemen en hen duidelijk gemaakt dat de opnames vertrouwelijk zullen worden behandeld. Daarnaast heb ik ook telkens de nadruk gelegd op de anonimiteit, maar vreemd genoeg vond bijna niemand dit een struikelblok. In meerdere gevallen ben ik het *off-tape* fenomeen tegengekomen waarbij de respondent nog interessante zaken meedeelde nadat het interview was afgerond en de opnameapparatuur bijgevolg uitgeschakeld was. In een van de gevallen heb ik de opnameapparatuur terug aangezet, in de andere gevallen maakte ik nadien korte nota's van wat er nog werd gezegd. In geval van dit laatste, heb ik spijtig genoeg niet de letterlijke bewoording van de respondent kunnen overnemen, maar de informatie is zeker bruikbaar voor analyse.

Alle geïnterviewden waren zeer geïnteresseerd in de resultaten van mijn onderzoek. Feedback naar de respondenten vind ik zeer belangrijk omwille van de transparantie. Ik vind het belangrijk dat de respondenten weten waaraan ze hebben meegewerkt en misschien kunnen ze er zelf nog interessante zaken uithalen om te gebruiken in de praktijk. Mijn onderzoek handelt over communicatie, dus is de communicatie omtrent mijn onderzoek zeker even belangrijk!

Een laatste opmerking die ik wens te maken betreft de aanbevelingen die ik tracht te doen in het kader van de communicatie omtrent forensisch-technisch onderzoek bij een moordonderzoek. Ik heb voornamelijk getracht om deze aanbevelingen *bottom-up* tot stand te laten komen door specifiek aan de respondenten de vraag te stellen. Hierin zie ik een grote meerwaarde, omdat het net de praktijkmensen zijn die uiteindelijk zullen moeten werken in die omstandigheden. Het is tijdens mijn onderzoek ook duidelijk geworden dat

de theorie en de praktijk ver van elkaar liggen. Vaak is de theorie niet volledig ingeburgerd in de praktijk of zijn er niet genoeg middelen en mensen om het onderzoek perfect volgens het boekje uit te voeren.

5. DE ONDERZOEKER SPREEKT

Tijdens de analyse van mijn data probeer ik het schema van de communicatielijnen (figuur 2) als basis te gebruiken. Voornamelijk in de analyse van de dossiers ga ik na hoe de professionals communiceren en via welke kanalen. Wie zegt wat tegen wie op welke manier en waarom? Dat is zowat de basisvraag die ik me stel bij de dossieranalyse. Ook de interviews heb ik onder andere geanalyseerd via het schema van de communicatielijnen, evenals op een meer thematische manier. Daarnaast ben ik nagegaan hoe deze communicatielijnen door de betrokken actoren worden ervaren en of zij hierin noden en behoeften ondervinden. Eventueel brachten de respondenten zelf aanbevelingen aan om de communicatie tussen de verschillende actoren te optimaliseren. In een laatste fase heb ik de analyses van de dossiers en de interviews naast elkaar gelegd. Dit maakt het mogelijk om de verschillen en gelijkenissen tussen de officiële en de officieuze communicatielijnen in eerste instantie te detecteren en eventueel in tweede instantie te verklaren. Aan de hand van de resultaten, samen met wat in de literatuur reeds gekend is, is het mogelijk een antwoord te formuleren op de drie centrale onderzoeksvragen die in deze masterproef worden gesteld.

Vermits ik gebruik maak van drie cases is het mogelijk om ook de verschillen en gelijkenissen na te gaan tussen de onderzochte arrondissementen. In de eerste plaats heb ik een individuele analyse van de verschillende cases proberen te maken. Hoe verliep de communicatie? Hoe werd deze ervaren door de betrokken actoren? Nadien heb ik de cases onderling vergeleken en de verschillen en gelijkenissen proberen na te gaan. Deze onderlinge vergelijking moet mee de externe validiteit¹¹ van het onderzoek verhogen, hoewel deze uiterst laag zal blijven door de specificiteit van de cases. Het viel zeker op dat, ondanks de vraag en behoefte aan algemene en nationaal geldende richtlijnen, er grote verschillen te bemerken zijn tussen de arrondissementen in de manier waarop een moord wordt onderzocht enerzijds en de manier waarop wordt gecommuniceerd over forensisch-technisch onderzoek anderzijds.

---

¹¹ Met externe validiteit verwijs ik naar de generaliseerbaarheid van de resultaten.

6. LESSEN GELEERD

Het onderzoeksproces verliep niet altijd zoals gepland, er is een weg met veel obstakels afgelegd. Deze obstakels hebben me wel de gelegenheid geboden om op een kritische manier naar mijn eigen onderzoek terug te kijken. Er zijn enkele zaken waar ik zeker de aandacht op wil vestigen. Onder andere de tijd die ik verloren heb door de lange procedures die gepaard gaan met de inzage van gerechtelijke dossiers. Dit heb ik zwaar onderschat, maar het gaf me wel de kans me optimaal voor te bereiden op het veld. De literatuurstudie werd op die manier uitgebreid vermits ik moest wachten op goedkeuringen. Anderzijds heeft deze vertraging ervoor gezorgd dat ik pas in een later stadium de respondenten kon aanschrijven en dus ook pas later kon starten met de interviews.

Daarnaast dient ook de aandacht gevestigd te worden op de wijze waarop de dossiers werden geselecteerd. Dit gebeurde door de Procureur des Konings, waardoor ikzelf weinig tot geen inspraak heb gehad in dit proces. Dit maakte dat ik voorbeelddossiers heb gekregen, wat me later verteld werd door de respondenten. Het is niet duidelijk of dit al dan niet bewust werd gedaan, maar het waren telkens uitzonderingen waarbij de communicatie vlot verliep en dit omwille van verschillende, vaak persoonlijke, redenen. Ik heb dit als positief gegeven meegenomen in het onderzoek. Het feit dat dit een van de beste dossiers is die ze hebben, maakt dat het hier zoveel mogelijk volgens het boekje zou moeten verlopen. Toch was dit niet het geval en dat heeft ervoor gezorgd dat de discrepantie tussen de theorie en de praktijk benadrukt werd. Is het boekje dan niet toe te passen? Verder zijn de dossiers van 2009 en 2012, wat een gevolg is van de lange tijd tussen de feiten en het proces ter terechtzitting. Daarna is er een beroepsprocedure die verlopen dient te zijn alvorens er toestemming gegeven kan worden tot inzage. Dit aspect kan eventueel zorgen voor vertekende verhalen bij de professionals, omdat het geheugen hierbij een grote rol speelt. De manier waarop in dat dossier op dat moment werd gecommuniceerd is misschien typisch voor die tijd en kan nu helemaal veranderd zijn. Toch blijkt uit de interviews dat het grotendeels nog verloopt zoals toen. De veranderingen die in tussentijd zijn doorgevoerd zijn dus niet opmerkelijk. Velen haalden wel aan dat de communicatie en de manier van werken de laatste jaren is verbeterd, maar de respondenten wijden dit meer aan persoonlijke verbeteringen en persoonlijkheden. Andere respondenten halen de interne richtlijnen aan en melden dat er de laatste jaren meer aandacht is besteed aan de sensibilisering omtrent *crime scene management* en dergelijke meer. Verder werd ook het aanschrijven van de respondenten bemoeilijkt door deze tijdsfactor. Sommige respondenten werken niet meer op de dienst waardoor ze moeilijk te contacteren zijn. Anderen waren reeds met pensioen, waardoor zij geen uitspraken kunnen doen over de situatie anno 2017.

Aan het begin van het onderzoek leek de haalbaarheid voor mij een probleem, een plan B werd uitgedacht. Toch vind ik het een uitdaging om het maximale te proberen halen uit dit onderzoek. Voornamelijk de bereidheid en de bereikbaarheid van de respondenten leek me aan het begin van het onderzoek problematisch, vermits het telkens gaat om drukbezette professionals. Toch was ik aangenaam verrast door de bereidwilligheid en de interesse van de meeste respondenten om mee te werken aan mijn onderzoek. Allen beaamden ze het belang van onderzoek naar de communicatie betreffende forensisch-technisch onderzoek en zeker binnen een moordonderzoek. Het onderzoek blijkt realistischer te zijn dan ik initieel had gedacht.

Ik ben me ervan bewust dat het onderzoek ook anders had kunnen worden gevoerd, vanuit een andere invalshoek, met een andere methode en misschien ook andere resultaten. Toch leek deze benadering en de gebruikte methoden me aan het begin van dit onderzoek de voornaamste wijze omwille van de verschillende redenen die ik hierboven reeds aanhaalde.

IV. RESULTATEN

1. WAT ZEGGEN DE DOSSIERS?

Het volgende deel bespreekt de resultaten van de kwalitatieve dossierstudie. Via deze weg probeer ik een antwoord te formuleren op de eerste onderzoeksvraag; *"Hoe verloopt de communicatie en samenwerking tussen de verschillende actoren (lees: tactische politie, technische politie, het NICC en externe deskundigen) betrokken bij een moordonderzoek in Vlaanderen?"* In eerste instantie heb ik de gegevens verwerkt aan de hand van het schema van de communicatielijnen (figuur 2). Door de complexiteit van het onderwerp heb ik ervoor gekozen om verder te kijken en ook de rol van de magistraat te bespreken, de communicatie tussen deskundigen onderling en de verslagen die zij opstellen. Op het einde van dit deel wordt een eerste tussentijdse conclusie getrokken.

Dossiers zijn slechts een reconstructie van de praktijk (Van Gemert, 2010, p. 163) en geven niet alles weer. Daarom is het belangrijk om de volgende resultaten kritisch te bekijken en worden ze later genuanceerd en aangevuld door de resultaten van de interviews. Door de twee methoden te combineren tracht ik een zo volledig mogelijk beeld te geven van de praktijk.

1.1. COMMUNICATIELIJNEN

Tactische politie – technische politie

De officiële, geschreven communicatie tussen de tactische en de technische politie verloopt aan de hand van processen-verbaal. Beide actoren dienen een pv op te stellen waarin bijvoorbeeld de handelingen op de plaats delict worden uitgelegd of wie er ter plaatse aanwezig was. Opvallend is dat in veel van de gevallen, voornamelijk te zien in arrondissementen X en Y en in mindere mate in arrondissement Z, gesproken wordt over de technische politie vanuit een ondergeschikte positie. Ook door de magistraat wordt deze visie benadrukt in de kantschriften, die vaak gericht zijn aan de tactische politie en waarin de bijstand van de technische teams wordt gevraagd. Zowel in de processen-verbaal van de tactische als die van de technische politie wordt telkens gesproken over 'bijstand' of 'ondersteuning' gegeven door de technische teams aan de tactische. Vaak wordt deze bijstand verleend op vraag van de tactische speurders en in opdracht van de onderzoeksrechter, zoals bijvoorbeeld bij een huiszoeking. Hoewel de politie dus tracht te streven naar een gelijkwaardige positie binnen het politieel onderzoek, is het duidelijk dat er in de praktijk nog steeds een steunfunctie wordt toebedeeld aan het labo van de politie (van Wijk, Hardeman, & Appelman, 2013, p. 30).

In arrondissementen Y en Z gaan zowel het labo van de politie als een afstappingsteam van de Federaal Gerechtelijke Politie ter plaatse. Het afstappingsteam, in de actuele literatuur het PD-team genoemd, maakt deel uit van de tactische politie, maar dient in nauw overleg te werken met de leden van het labo. In arrondissement X staat het labo alleen in voor het sporenonderzoek en de plaatsbeschrijving op de plaats delict, zij beschikken niet over een afstappingsteam. De leden van het labo en het afstappingsteam stappen samen af op de plaats delict, maar de taakverdeling verschilt tussen de arrondissementen. Uit de processen-verbaal van arrondissement Y is niet duidelijk welke werkzaamheden door wie worden uitgevoerd, dit in tegenstelling tot een duidelijk gecommuniceerde taakverdeling in arrondissement Z. In arrondissement Y staat het afstappingsteam in voor het fotograferen van de sporen, terwijl dit in arrondissement Z de taak is van het labo. In beide arrondissementen gebeurt de sporenopname in onderling overleg. De sporen worden uiteindelijk in beide arrondissementen meegenomen door het labo van de politie met het oog op verder onderzoek. In arrondissementen Y en Z worden de leden van het labo en de leden van het afstappingsteam voorafgaandelijk gebriefd door de tactische politie over de omstandigheden van de feiten. Voor arrondissement Z is het niet duidelijk wanneer en door wie dit relaas der feiten wordt gegeven. Mogelijk wordt dit ook hier op de plaats delict zelf gecommuniceerd door de leden van het tactische team. De leden van het labo en het afstappingsteam van arrondissement Y worden voor de afstapping ontvangen op het politiecommissariaat voor een coördinerende vergadering.

In het dossier van arrondissement Z worden zeer weinig relevante processen-verbaal teruggevonden vanuit de tactische politie, het labo en het afstappingsteam. Het is moeilijk te zeggen waaraan dit kan worden geweten. Dit in tegenstelling tot de dossiers van de overige twee arrondissementen waar zeer uitgebreide processen-verbaal in worden teruggevonden. Een mogelijk aspect dat hierbij een rol kan spelen, is het gegeven dat het onderzoek in arrondissement Z werd gevoerd door de lokale recherche, terwijl dit in de twee andere arrondissementen werd gevoerd door de federale politie. Het is echter onduidelijk welke invloed dit aspect heeft of kan hebben op de schaarsheid van de processen-verbaal. Hiervoor is diepgaander onderzoek nodig naar de verschillen tussen de lokale en de federale politie.

In de drie arrondissementen zijn zeer weinig sporen gevonden die wijzen op informele communicatie tussen de technische en de tactische politie. Enkel in arrondissement X is mailverkeer teruggevonden tussen de *Case Officer* en de labocoördinator. De CO stelt hierin op een informele manier een concrete vraag aan de labocoördinator betreffende een overtuigingsstuk. In dezelfde mail wordt ook een terugkoppeling gemaakt naar het tactische onderzoek en krijgt de labocoördinator een exemplaar doorgestuurd van het verhoor van de verdachte. Daarin wordt een verklaring gegeven door de verdachte betreffende het overtuigingsstuk waarover de labocoördinator beschikt. Hieruit blijkt dat

de samenwerking tussen de technische en de tactische teams in twee richtingen werkt. Het is namelijk zo dat uit tactische vaststellingen, zoals een verdachtenverhoor, sommige pistes kunnen worden uitgesloten waardoor bepaalde forensisch-technische onderzoeksdaden overbodig worden. Op die manier kunnen de leden van het labo gerichter zoeken en werken.

In de processen-verbaal van het technische team van arrondissement Y wordt een beschrijving gegeven over de gebruikte methoden op de plaats delict. Zo hebben ze bijvoorbeeld met behulp van een forensische techniek uitgeveegde bloedsporen kunnen zichtbaar maken, de forensische techniek wordt besproken in het proces-verbaal. In de processen-verbaal van het labo van arrondissement X probeert de labocoördinator steeds duiding te geven over waarom hij een bepaald onderzoek doet en met welk doel de tactische politie een bepaald onderzoek aanvraagt. Hij probeert steeds te reflecteren hoe het best op de vraag, gesteld vanuit de tactische politie of de magistratuur, kan geantwoord worden. In de processen-verbaal uit de drie arrondissementen rapporteren de leden van het labo steeds de positieve, maar ook de negatieve resultaten van hun onderzoeken en de eventuele beperkingen van de gebruikte technieken en methoden. Zo rapporteert het labo van arrondissement Y dat de resultaten van hun onderzoek niet als volledige waarheid kunnen worden aangezien vermits er enkele wijzigingen werden aangebracht op de plaats delict voor hun aankomst, wat de waarde van de sporen in het gedrang kan brengen. Het rapporteren van negatieve resultaten en de beperkingen van de gebruikte methoden en technieken worden in de literatuur als positief beschouwd (Howes, Kirkbride, Kelty, Julian, & Kemp, 2013, p. 109). Op die manier krijgt de lezer een volledig beeld van de resultaten en worden er geen selectieve resultaten gecommuniceerd.

Opvallend in de drie onderzochte arrondissementen is dat de tactische politie vaak als koerier dienstdoet om de overtuigingsstukken van de ene locatie naar de andere te brengen. Zij staan bijvoorbeeld in voor het afhalen van de overtuigingsstukken op de griffie en deze af te geven aan het labo van de politie. Wanneer het labo klaar is met de overtuigingsstukken, kan het bijvoorbeeld zijn dat de tactische speurders deze stukken moeten overmaken aan de deskundige. Het is niet altijd duidelijk om welke reden dit gebeurt en het lijkt me ook niet altijd de meest logische keuze om het door de leden van het tactische team te laten doen. Zij werken enkel als tussenschakel wat tijd en middelen kost. Tijd en middelen die elders in kunnen geïnvesteerd worden. Langs de andere kant zorgt deze koerierfunctie ervoor dat de tactische speurders in contact kunnen komen met de leden van het labo en deskundigen en dat er misschien informeel van gedachten kan worden gewisseld over de zaak.

Tactische politie – deskundige

Uit de geschreven stukken in de dossiers lijkt het dat er zeer weinig contact is tussen de tactische politie en de deskundigen. Het is maar de vraag of dit in de praktijk werkelijk zo is of dat er ook officieuze communicatie plaatsvindt. Uit de dossiers kan niet altijd worden opgemaakt op welke manier de leden van de tactische politie op de hoogte worden gesteld van de rapporten van deskundigen. Vermoedelijk gebeurt dit langs de officiële kanalen, namelijk een kopie via de onderzoeksrechter, maar er kan niet worden uitgesloten dat dit op een andere manier gebeurt. In arrondissement Y worden de leden van de tactische politie inderdaad op de hoogte gesteld van de resultaten via een kopie van het deskundigenrapport dat hen wordt doorgestuurd door de onderzoeksrechter. In het proces-verbaal wordt echter de opmerking gemaakt dat zij reeds mondeling in kennis werden gesteld van de resultaten. Er wordt nochtans niet verduidelijkt door wie zij mondeling op de hoogte werden gesteld. Was dit door de deskundige zelf, door de onderzoeksrechter of via een derde actor?

De samenwerking tussen de tactische politie en de deskundige is een wisselwerking. In eerste instantie kunnen de deskundigen kennisnemen van de relevante stukken uit het strafdossier en kunnen zij de processen-verbaal lezen die voor hen relevant zijn. Zo kan het voor een ballistisch expert interessant zijn om de verklaringen van de ooggetuigen te lezen. De deskundigen die ter plaatse komen krijgen van de eerste vaststellers ook vaak een relaas der feiten. Er kan hier de vraag gesteld worden of deze contextinformatie betreffende de feiten geen *bias* kan vormen in het oordeel van de deskundige. Anderzijds kan deze contextinformatie de deskundige sturen in zijn onderzoek en dient hij dus geen overbodige onderzoeken uit te voeren (Thompson, 2011, p. 124). In tweede instantie maken de leden van het tactische team gebruik van de resultaten van de deskundigen en gebruiken zij de conclusies in hun tactisch onderzoek. Vaak worden de resultaten gebruikt om een verdachte te confronteren tijdens een verhoor. Hierbij is het belangrijk dat de tactische speurders de resultaten op een correcte manier interpreteren. Ook op de plaats delict kunnen de tactische speurders reeds informatie krijgen van de deskundigen die ter plaatse zijn. Hierbij denk ik voornamelijk aan de eerste bevindingen van de wetsdokter of de eerste vaststellingen van de ballistisch expert. Met deze informatie kunnen de tactische speurders hun onderzoek al een eerste richting geven. Het is uiteraard wachten op de officiële resultaten van het deskundigenonderzoek. In arrondissementen Y en Z was er ook steeds een lid van het tactische team aanwezig bij de autopsie. Voor arrondissement X was dit minder duidelijk. De aanwezigheid van het tactische team bij de autopsie wordt verder besproken in de interviews.

Technische politie – deskundige

Het lijkt dat ook tussen de technische politie en de deskundigen weinig contact is. Dit is echter een spijtige vaststelling vermits zij beiden de taal van de wetenschap spreken en elkaar daarin kunnen terugvinden. Op de plaats delict en tijdens de autopsie is er wel een duidelijke samenwerking vast te stellen tussen de wetsdokter en het labo van de politie, waarbij deze laatste voornamelijk bijstand levert.

Op de plaats delict wordt de wetsdokter in kennis gesteld van de werkzaamheden die reeds werden gesteld door het labo van de politie. Het labo verleent ook bijstand aan de wetsdokter tijdens zijn uitwendige schouwing. Zo nemen zij bijvoorbeeld foto's op aanwijzen van de wetsdokter en helpen zij bij het tapen van het lichaam. Ook met andere deskundigen werken de leden van het labo samen op de plaats delict, zoals de ballistisch expert. Ook hier vindt een wederzijdse samenwerking plaats en hebben beide actoren elkaars bevindingen en resultaten nodig. Het labo maakt tijdens zijn technische vaststellingen gebruik van de informatie die zij ter beschikking krijgt van de ballistisch expert om haar werkzaamheden te sturen en haar conclusies te formuleren. Omgekeerd krijgt de ballistisch expert informatie over de gevonden sporen en de technische vaststellingen van het labo. Zo is het bijvoorbeeld belangrijk voor de ballistisch expert om te weten waar een bepaalde huls lag ten opzichte van een patroon. Deze informatie kan hij dan gaan halen bij de technische politie.

In de drie arrondissementen was telkens een lid van het labo van de politie aanwezig tijdens de autopsie om bijstand te verlenen aan de wetsdokter. Het labo staat voornamelijk in voor het nemen van fotografische opnamen op aanwijzen van de wetsdokter. Een exemplaar van deze foto's wordt later bezorgd aan de wetsdokter voor zijn verslag. De overtuigingsstukken die gevonden worden op het lichaam, worden door het labo in beslag genomen en meegenomen voor verder onderzoek. Ook enkele specifieke technische vaststellingen dienen door de leden van het labo te gebeuren, zoals bijvoorbeeld het nemen van vingerafdrukken van het slachtoffer.

1.2. EN VERDER...

Deskundigen onder elkaar

Communicatie tussen diverse deskundigen binnen een gerechtelijk onderzoek komt meermaals voor en dit in alle onderzochte arrondissementen. Een typische samenwerking is die tussen de wetsdokter en de toxicoloog. De wetsdokter neemt tijdens de autopsie de nodige prelevementen¹² en laat deze bezorgen aan de toxicoloog. Na de analyse zal de toxicoloog contact opnemen met de wetsdokter om de (voorlopige) resultaten te

---

¹² Prelevementen zijn stalen genomen op een levende persoon, een dood lichaam of een voorwerp, zoals bijvoorbeeld bloed en urine.

communiceren. Omgekeerd worden de resultaten van de toxicoloog ook telkens verwerkt in het rapport van de wetsdokter. Waarom dit gebeurt wordt besproken tijdens de interviews. Tijdens de autopsie worden ook stalen afgenomen voor DNA-onderzoek, maar van een intens contact met de DNA-deskundige kan niet worden gesproken. Hier worden de resultaten niet doorgegeven, althans dat blijkt uit de dossieranalyse. Verder is het in arrondissementen Y en Z de gewoonte om een autopsie te laten uitvoeren door twee wetsdokters. Op deze samenwerkingsverbanden tussen de verschillende deskundigen wordt dieper ingegaan tijdens de interviews.

De onderzoeksrechter stuurt in zijn vorderingen soms zelfs aan op samenwerking tussen verschillende deskundigen. Zo moeten de resultaten van het DNA-onderzoek, op vraag van de onderzoeksrechter, worden overgemaakt aan het NICC die de nationale DNA-databank beheert. De onderzoeksrechter kan ook aansturen op een samenwerking tussen de wetsdokter en de ballistisch expert. Zo kan het bijvoorbeeld gebeuren dat beide deskundigen samen een levend slachtoffer met schotwonden gaan onderzoeken in het ziekenhuis. Ook een samenwerking tussen de ballistisch expert en de afdeling Kruitsporen van het NICC was in opdracht van de onderzoeksrechter. Deze laatste dient de ballistisch expert op de hoogte te houden van de resultaten van hun onderzoek. Tevens wordt er door de onderzoeksrechter gevraagd af te spreken met de ballistisch expert om samen nazicht te doen van de hulzen en de vuurwapens.

De rol van de magistraat

De aanstelling van de deskundigen verloopt via de magistraat, in deze gevallen de onderzoeksrechter. In eerste instantie zal de onderzoeksrechter de deskundige mondeling vorderen tijdens een eerste telefonisch contact. Pas in tweede instantie zal de onderzoeksrechter een schriftelijke vordering sturen naar de deskundige waarin de mondelinge vordering wordt bevestigd. De vordering bestaat telkens uit een concreet omschreven opdracht of een concrete bijkomende vraagstelling. Het is niet altijd duidelijk wie de eigenlijke opsteller is van de opdrachten. Is dit werkelijk de onderzoeksrechter zelf of komt de vraag vanuit de tactische politie? Heeft de onderzoeksrechter de vraag zelf geformuleerd of was dit in samenspraak met de deskundige? In de vordering vraagt de onderzoeksrechter ook telkens om de bevindingen neer te schrijven in een verslag en deze in twee- of drievoud aan zijn ambt over te maken. In zijn vordering laat de onderzoeksrechter een zekere vrijheid aan de deskundige door hem de opdracht te geven om: *"verder alle andere vaststellingen te doen die van nut kunnen zijn voor het onderzoek"*. De formulering van deze opdracht verschilt naargelang het arrondissement, maar in bijna alle vorderingen komt een soortgelijke opdracht voor.

In alle onderzochte arrondissementen doet de onderzoeksrechter een afstapping op de plaats delict, waar hij een relaas der feiten krijgt van de aanwezige politieambtenaren. In

de arrondissementen Y en Z gebeurt dit door het afstappingsteam. Het is niet duidelijk door wie dit wordt gedaan in arrondissement X. In de drie arrondissementen brengt het labo de onderzoeksrechter op de hoogte van de technische vaststellingen ter plaatse en de eventuele resultaten van forensisch-technische onderzoeken, zoals het zichtbaar maken van latent bloed in geval van arrondissement Y. Voor het onderzoek in arrondissement Z werd in deze concrete zaak na afloop een coördinatievergadering georganiseerd op het politiecommissariaat van de lokale recherche, waar een voorlopige stand van zaken werd gegeven. Het is echter niet duidelijk op wiens initiatief de vergadering werd georganiseerd en wie hierbij aanwezig was. Tot slot staat de wetsdokter de onderzoeksrechter te woord na zijn vaststellingen en in overleg wordt een moment gepland voor de autopsie. Hier wordt duidelijk dat de multidisciplinariteit op de plaats delict zeer belangrijk is en dat er door de verschillende specialisten ter plaatse wel degelijk een inschatting van de feiten wordt gemaakt en gerapporteerd aan de leidinggevende magistraat.

In zeer uitzonderlijke gevallen is de onderzoeksrechter en eventueel de parketmagistraat aanwezig tijdens de autopsie. In dat geval, zoals bij arrondissement Z, wordt de onderzoeksrechter meteen op de hoogte gesteld van de resultaten van de autopsie. Indien hij niet aanwezig is, zal de wetsdokter telefonisch contact opnemen met de onderzoeksrechter en hem brieven over de resultaten. Later zal de wetsdokter een verslag doorsturen via de post. In het tijdperk van de e-mails zou het mij efficiënter lijken om deze verslagen elektronisch door te sturen naar de opdrachtgevende magistraat. Deze kan dan zeer snel een kopie doorsturen naar de politiediensten. Deskundigen vinden het vaak opportuun om de onderzoeksrechter reeds op de hoogte te stellen van de voorlopige resultaten van hun onderzoek. In verschillende deskundigenverslagen maakt de deskundige de melding dat: *"de heer onderzoeksrechter hiervan op de hoogte werd gesteld"*. Het is echter niet altijd duidelijk op welke manier dit dan gebeurt, vermoedelijk telefonisch.

De wedersamenstelling, onder leiding van de onderzoeksrechter, is vaak het enige moment waarop alle betrokken actoren elkaar ontmoeten en zich buigen over de zaak. De wedersamenstelling wordt steeds bijgewoond door de onderzoeksrechter, die de leiding neemt, de parketmagistraat die belast is met de zaak evenals de politionele actoren zoals de eerste vaststellers, de leden van het tactische team en de leden van het labo. Het labo staat in voor de fotografische- en video-opnamen. De wetsdokter is steeds aanwezig, alsook de andere belangrijkste deskundigen. In arrondissement Z was bijvoorbeeld de ballistisch expert aanwezig. Deze heeft tijdens de wedersamenstelling enkele mogelijke hypothesen voorgelegd aan de onderzoeksrechter die uit zijn ballistisch onderzoek kunnen blijken. Op zo'n moment is het belangrijk dat alle actoren zich beroepen op hun kennis en ervaring. Op een multidisciplinaire wijze dient naar een plausibele verklaring te worden

gezocht voor de feiten en dit op basis van technische vaststellingen en verklaringen van getuigen en verdachten.

Deskundigenverslagen

Ieder deskundigenverslag begint met een herhaling van de opdracht gegeven door de onderzoeksrechter. Daarnaast zijn er nog enkele gelijkenissen te bemerken tussen de arrondissementen en de diverse soorten deskundigen. Zo wordt in de meeste verslagen een beschrijving gegeven van de onderzochte overtuigingsstukken. Vervolgens worden de gebruikte methoden en technieken beschreven, meestal in een standaardformulering. Indien het om een geaccrediteerde methode gaat, zal vaak het Belac-logo vermeld worden. Daarna worden de resultaten besproken. Deze bespreking is vaak zeer uitgebreid en er worden veel vaktermen gebruikt. Uit onderzoek blijkt echter dat het frequent gebruik van vaktermen, zonder een duidelijke definitie, nefast is voor de leesbaarheid van het verslag (Howes, 2015b, p. 463). Wanneer het bijvoorbeeld de resultaten van een toxicologisch onderzoek betreft, zijn in dit deel veel vaktermen terug te vinden en cijfermateriaal die voor een leek niet duidelijk zijn. In de conclusie ten slotte trachten de deskundigen in alle onderzochte verslagen op een korte en duidelijke manier te antwoorden op de gestelde vragen en trachten zij een verklaring te geven voor de bekomen resultaten.

1.3. TUSSENTIJDSE CONCLUSIE

De communicatie tussen de technische en de tactische politie verloopt officieel steeds via processen-verbaal. Het opstellen van processen-verbaal is zeer persoonlijk en de frequentie en de inhoud van een pv verschillen dan ook per arrondissement. De sporenopname op de plaats delict gebeurt in overleg tussen het labo en het afstappingsteam, toch wat betreft de arrondissementen Y en Z. Verder valt op te merken dat de samenwerking tussen de technische en de tactische politie in twee richtingen werkt. De tactische informatie kan belangrijk zijn in het technisch onderzoek en omgekeerd. Deze wisselwerking zou zeer positief kunnen zijn voor de betrokkenheid van het labo in een moordonderzoek. Hierop wordt later dieper ingegaan. Uit de dossiers lijkt het of er slechts weinig officieel gedocumenteerde contacten zijn tussen de tactische politie en de deskundigen. De officiële manier van communiceren tussen de twee actoren is via de onderzoeksrechter. Ook wat betreft de samenwerking tussen tactische politie en deskundigen kan gesproken worden over een wisselwerking van informatie. De deskundige kan, in het kader van zijn opdracht, kennisnemen van het strafdossier. In de literatuur is dit gegeven een heikel punt. Contextinformatie over de zaak zou een *bias* kunnen vormen en de resultaten van de deskundige kunnen beïnvloeden. Anderzijds zou de contextinformatie de deskundige kunnen helpen kernachtig te antwoorden op de gestelde vragen. Wanneer de deskundige op de hoogte is van de omstandigheden van de feiten, kan hij zelf met suggesties komen wat betreft forensisch-technisch onderzoek en kunnen

de resultaten in de juiste context worden geïnterpreteerd. Omgekeerd zal de tactische politie de resultaten van het deskundigenonderzoek gebruiken in bijvoorbeeld verdachtenverhoren. Hierbij is het belangrijk dat de speurders de conclusie correct interpreteren en gebruiken om fouten te voorkomen. Ook wat betreft de communicatie tussen de technische politie en de deskundigen zijn weinig officiële documenten. Het labo levert bijstand aan de wetsdokter op de plaats delict en tijdens de autopsie. Tussen de deskundigen onderling is er geregeld een samenwerking en deze wordt ook officieel gecommuniceerd in het gerechtelijk dossier. Het kan voorkomen dat de magistraat reeds in zijn vordering aanstuurt op een samenwerking tussen twee deskundigen. Voornamelijk de samenwerking tussen de wetsdokter en de toxicoloog valt op te merken in de drie arrondissementen. Hierop wordt dieper ingegaan tijdens de interviews.

Alle communicatie dient officieel via de leidinggevende magistraat te verlopen. De aanstelling van de deskundigen gebeurt door de onderzoeksrechter. Meestal wordt een deskundige eerst mondeling, via telefonisch contact, aangesteld. Later wordt deze mondelinge aanstelling bekrachtigd door een schriftelijke versie. De onderzoeksrechter heeft in de drie arrondissementen een afstapping gedaan op de plaats delict. Hier ontvangt hij van de specialisten een relaas van de feiten en dient hij op basis daarvan een besluit te nemen, namelijk gaat het over een verdacht overlijden en dient er dus een gerechtelijk onderzoek te worden opgestart of niet? Het is mogelijk, weliswaar uitzonderlijk, dat de onderzoeksrechter ook aanwezig is tijdens de autopsie. In dat geval geeft de wetsdokter meteen mondeling de resultaten door aan de onderzoeksrechter, anders gebeurt dit telefonisch. Later zal de wetsdokter een schriftelijk verslag richten aan de opdrachtgevende magistraat. De wedersamenstelling tot slot is het moment waarop alle betrokken professionals, onder leiding van de onderzoeksrechter, zich buigen over de feiten en op een multidisciplinaire wijze een reconstructie trachten te maken van de feiten.

Van deskundigenverslagen wordt verwacht dat ze enerzijds wetenschappelijk correct zijn, maar anderzijds leesbaar zijn voor niet-wetenschappers, zoals de magistraat en de politie (Muller, 2008, p. 737). In alle onderzochte deskundigenverslagen kan een onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds de resultaten van het onderzoek en anderzijds de conclusie. De resultaten worden zeer uitgebreid en op een wetenschappelijke manier voorgesteld, waarbij veel gebruik wordt gemaakt van vaktermen. De conclusie daarentegen probeert de resultaten te verklaren en te interpreteren in het licht van de zaak en een antwoord te formuleren op de gestelde vragen. Hierbij worden weinig vaktermen gebruikt, maar wordt het geheel op een korte en bondige manier samengevat.

2. WAT ZEGGEN DE PROFESSIONALS?

De kwalitatieve diepte-interviews hebben meer diepgang weten te geven aan de resultaten van de dossieranalyse. De resultaten worden thematisch besproken, maar zijn gebaseerd op het schema van de communicatielijnen (figuur 2). Door de resultaten van de dossieranalyse en de interviews samen te brengen tracht ik een genuanceerd antwoord te geven op de eerste onderzoeksvraag. Verder poog ik een antwoord te geven op de tweede onderzoeksvraag; *"Hoe ervaren de actoren de communicatie en samenwerking bij een moordonderzoek?"*

Onderaan de gebruikte quotes wordt telkens verwezen naar de desbetreffende respondent via een unieke code die de anonimiteit moet garanderen. Deskundigen (D), labocoördinatoren (LC) en *Case Officers* (CO) worden genummerd indien er meerdere respondenten zijn binnen eenzelfde arrondissement. Op het einde van de code is een verwijzing naar het arrondissement. Op die manier moet het mogelijk zijn om verschillende quotes te linken aan eenzelfde arrondissement en aan eenzelfde respondent.

2.1. POLITIE ONDER ELKAAR

Zoals in de inleiding reeds werd aangehaald is het moeilijk om het belang van forensisch-technisch onderzoek binnen een moordonderzoek nog te ontkennen. Het technische aspect wordt als een noodzakelijke voorwaarden beschouwd voor een goed politieel onderzoek. Er is volgens de *Case Officer* van arrondissement Y een trend waar te nemen waarbij het technische aspect van het onderzoek stilaan de bovenhand zal nemen. De verklaring voor deze evolutie legt hij bij de steeds groter wordende beperkingen van het tactische onderzoek, zoals de Salduzwetgeving die ervoor zorgt dat meer verdachten zich beroepen op hun zwijgrecht.

"Sporenafhandeling is een belangrijk aspect van ons onderzoek en meer en meer gaat dat nog belangrijker worden, omdat bij verhoren meer en meer wordt gezwegen."

Respondent CO-Y

Desondanks wordt de technische politie nog te vaak bekeken als een steundienst die bijstand dient te verlenen ten behoeve van het tactische onderzoek. De labocoördinator van arrondissement X pleit voor een grotere betrokkenheid van het labo in het politieel onderzoek. Volgens hem kan het labo een grotere rol spelen door haar expertise en op die manier met interessante denkpijpen voor de dag komen. Dezelfde geluiden weerklinken bij de Nederlandse Raad van Hoofdcommissarissen, waar de ondergeschikte rol van het technische aspect in vraag wordt gesteld. Volgens de Raad zou een grotere betrokkenheid

van het labo kunnen leiden tot een efficiëntere en effectievere opsporing en dient deze dienst dus ook meer sturend op te treden (Muller & Otto, 2008, p. 612). Tot grote spijt moet de labocoördinator van arrondissement X echter toegeven dat na verloop van tijd de betrokkenheid van het labo volledig verwatert en dat hij de voeling met het dossier verliest. In de eerste fase wordt het labo nog duidelijk betrokken, zeker wat betreft het onderzoek op de plaats delict. Op dat moment speelt het labo een ontzettend belangrijke rol, maar naarmate het onderzoek vordert is er een duidelijke afname. Volgens verschillende respondenten is dit te wijten aan het steeds tactischer worden van een onderzoek. Na een bepaalde tijd zijn alle technische resultaten binnen en dient het onderzoek tactisch te worden verdergezet. Daarnaast wordt het onderzoek ook in een bepaalde richting gestuurd waardoor verschillende pistes kunnen worden geschrapt. De vraag is dan of het labo nog moet investeren in een bepaalde zaak wanneer de forensisch-technische mogelijkheden zijn uitgeput. Anderzijds, raken de mogelijkheden uitgeput, vermits de mogelijkheden constant evolueren?

De samenwerking tussen het tactische team en het labo is mede afhankelijk van de CO. Deze speelt een belangrijke rol in het coördineren van het politieel onderzoek en het organiseren van contactmomenten. Het belang van een geëngageerde CO wordt vooral duidelijk in onderstaand citaat van de labocoördinator van arrondissement X. Het onderzochte dossier was volgens hem een uitzondering waarin de communicatie goed verliep, allemaal dankzij de inzet van de betrokken CO.

"De CO in dit onderzoek heeft er wel veel tijd en energie ingestoken om de communicatie tussen ons en de tactische te optimaliseren. Dus is dit een zaak dat zowat op een hoger schap is gebracht, maar dat is eigenlijk alleen ten verdienste van de CO in deze zaak."

Respondent LC-X

2.2. DE KERN VAN DE COMMUNICATIE

De communicatie omtrent forensisch-technisch onderzoek begint op de plaats delict van de feiten (Howes, 2015a, p. 7), waar de technische politie instaat voor het sporenonderzoek en de nodige deskundigen hun vaststellingen doen. Het is cruciaal dat op dat moment alle mogelijke sporen worden herkend en opgenomen (Robertson, 2012, p. 85). Verschillende respondenten halen aan dat een goede communicatie begint op de plaats delict en dat deze communicatie in het merendeel van de gevallen goed verloopt. Door een van de respondenten wordt een voorbeeld aangehaald waar het onderzoek op de plaats delict niet optimaal is kunnen verlopen door een gebrek aan communicatie met de

tactische politie. Het belang van communicatie op de plaats delict komt hierin duidelijk naar voren.

"Het nadeel van die zaak was dat het tactische team al een zoeking had gedaan en in eerste instantie wisten wij dat niet. Dus zijn wij daar toegekomen en wij hebben onze pakjes aangedaan en hebben de woning betreden zoals dat we dachten dat ze achtergebleven was. Maar dat was het geval niet. Dus we kwamen binnen in de woonkamer, er lagen daar dozen open, voor ons was dat raar. Achter een tijdje hebben ze dan gezegd dat het eigenlijk door hen kwam, dus die coördinatie was in het begin zeker niet vloeiend."

Respondent LC-Y

De CO van arrondissement Z is de enige respondent die expliciet het belang benadrukt van een gezamenlijke rondgang met het labo op de plaats delict. Op die manier is het mogelijk om een beeld te schetsen van de plaats der feiten en samen de opgenomen sporen te overlopen. Volgens hem resulteert dit in minder vragen die achteraf zullen rijzen. Tevens dient hij niet te moeten wachten op het officieel proces-verbaal en kan hij zijn onderzoek al in een bepaalde richting sturen. Tijd is binnen dergelijk onderzoek van uitzonderlijk belang en dit in vele opzichten. Enerzijds speelt de mediadruk een grote rol, maar ook bepaalde sporen kunnen verdwijnen indien er te veel tijd overgaat. De nood om snel te handelen dringt zich dus op.

Het belang van het onderzoek op de plaats delict en de communicatie daar wordt ook door verschillende deskundigen aangehaald. Volgens hen is het vaak belangrijk om informatie te hebben over de situatie op de plaats delict. Voor de toxicoloog bijvoorbeeld kan het interessant zijn om op de hoogte te worden gesteld van bepaalde producten die zich in het huis van het slachtoffer bevinden. Op die manier kan hij zijn technieken aanpassen en op zoek gaan naar bepaalde stoffen in het lichaam waar anders niet naar zou worden gezocht. Ook de wapendeskundige hecht veel waarde aan de plaatstoestand, voornamelijk wat betreft de vindplaats van onder andere hulzen en wapens. Volgens de wetsdokter is een samenwerking op de plaats delict dan weer relevant voor het bewaren van het sporenonderzoek, waarmee hij doelt op de vrijwaring van de sporen. Om die reden haalt hij het belang aan van een gezamenlijk plan van aanpak. We zouden kunnen stellen dat multidisciplinariteit op een plaats delict een grote meerwaarde is voor het onderzoek. De plaats delict wordt bekeken vanuit verschillende ogen, vanuit verschillende expertises en deze verschillende vaststellingen dienen nadien samengelegd te worden om tot de waarheidsvinding te komen.

Zoals reeds eerder werd aangehaald speelt de CO een belangrijke rol wat betreft de communicatie binnen een moordonderzoek. Hij onderhoudt de contacten met de opdrachtgevende magistraat en de andere actoren die betrokken zijn in het moordonderzoek. Een van de respondenten haalt aan dat de CO als het ware een informatietrechter is, waarbij de informatie uit verschillende takken door hem wordt verzameld om daarna weer te verspreiden. Op die manier is het mogelijk het overzicht te behouden over de zaak en gaat er geen informatie verloren.

"De contacten verliepen allemaal via mij. Want als den ene rechercheur begint te bellen en den andere gaat ter plaatse dan gaat er informatie verloren. Dus moet ge echt via die trechter gaan werken om hier alles te verzamelen en dan weer te verspreiden."

Respondent CO-Z

Een opmerking die ik hierbij maak is dat op die manier de verantwoordelijkheid en deels ook de macht van de CO zeer groot is en dat binnen het onderzoek veel van deze persoon afhangt. Uiteraard biedt het centraliseren van de informatie een meerwaarde voor het informatiebeheer, maar de voorwaarde hierbij moet zijn dat de uitstroom van courante informatie ook daadwerkelijk gebeurt. Het mag niet de bedoeling zijn dat de informatie-uitwisseling stopt bij de CO, ook de labocoördinator en de externe deskundigen dienen op de hoogte te worden gebracht van de informatie die hun onderzoek aanbelangen. Deze laatste stap wordt wel eens overgeslagen, zo blijkt uit de interviews. De labocoördinator wordt niet systematisch op de hoogte gehouden van het verloop van het onderzoek. In die gevallen speelt geografische nabijheid een belangrijke rol. Zo zitten de tactische en de technische politie van arrondissement Y in eenzelfde gebouw waardoor er informele contacten in de wandelgangen zijn. Zo worden de leden van het labo ook op de hoogte gehouden van het verloop van het onderzoek en vangen ze hier en daar eens de resultaten van deskundigenonderzoeken op zonder dat deze officieel aan hen worden meegedeeld. De labocoördinator van arrondissement X haalt dit aspect ook aan en betreurt dat zij niet in hetzelfde gebouw zitten als de tactische teams. De betrokkenheid van het labo bij het politieonderzoek heeft hier volgens hem zeker onder te lijden.

Verschillende respondenten halen aan dat voornamelijk persoonlijke ervaringen en contacten met bepaalde mensen de communicatie beïnvloeden. Wanneer de personen elkaar kennen en de persoonlijkheden 'klikken', zal de communicatie vlotter verlopen. Dit aspect kan uiteraard ook uitwerken in de negatieve zin en kunnen slechte ervaringen een vlotte samenwerking en communicatie in de weg staan. Vanzelfsprekend bevinden de actoren zich in een werksfeer en worden ze soms opgedragen om met bepaalde mensen samen te werken. Het is dan wel belangrijk dat de communicatie op een professionele

manier kan verlopen en dat elke partij zich optimaal engageert om de samenwerking vlot te laten verlopen. Door de veelvuldige contacten tussen de actoren halen sommige respondenten aan dat dit de drempel aanzienlijk verlaagt om persoonlijk contact op te nemen met de persoon in kwestie en weten ze wat ze van elkaar kunnen verwachten. Dit aspect wordt in huidig onderzoek aangehaald door zowel externe deskundigen als politionele onderzoekers.

"In een bepaald dossier, ik heb een vraag, ik ga bellen met de wetsdokter, heel laagdrempelig, er zit geen muur tussen ons. Maar dat is een beetje elkaar vertrouwen, leren samenwerken en dat hangt inderdaad ook af van karakters."

Respondent CO-Y

2.3. DE ECHTE MANIER VAN COMMUNICEREN

Uit de interviews blijkt duidelijk dat er een discrepantie is tussen de officiële en de officieuze communicatie. Formeel dient alle communicatie via de onderzoeksrechter te verlopen, maar de respondenten halen zelf aan dat ze ook buiten dit circuit contacten hebben met de andere actoren. Een rechtstreekse, liefst mondelinge, communicatie wint volgens verschillende respondenten veel tijd, wat in het belang is van een efficiënt onderzoek. Door het mondeling informeren van de tactische speurders is het voor hen mogelijk om hun tactisch onderzoek al in een bepaalde richting te sturen. Het engagement om persoonlijk contact op te nemen met bijvoorbeeld een deskundige moet voornamelijk vanuit de CO komen. De persoonlijke contacten tussen de CO en de deskundige zal eerder plaatsvinden wanneer het om kleine verduidelijkingen gaat. Desondanks blijven alle respondenten de onderzoeksrechter als centrale figuur zien en zal de uiteindelijke communicatie ook effectief via hem verlopen.

"De ballistisch expert die in de zaak aangesteld geweest is, daar was ook een verschil tussen de officiële en de officieuze contacten. We konden die man wel een keer bellen om zijn mening over iets te vragen, is dat mogelijk of is dat niet mogelijk? Maar uiteindelijk is het zijn officieel rapport dat via de onderzoeksrechter in kopie aan ons gecommuniceerd wordt."

Respondent CO-Z

De politie en magistratuur willen graag zo snel mogelijk de resultaten van het deskundigenonderzoek om het onderzoek al een richting te kunnen geven. Enkele deskundigen halen echter aan dat deze snelheid nefast kan zijn voor de kwaliteit van het

onderzoek en de resultaten. Een deskundigenverslag kan soms enkele maanden op zich laten wachten en dit is nadelig voor het vlotte verloop van het onderzoek. Een van de *Case Officers* vermeldt dat de levertijden van verslagen bij het NICC soms zeer lang zijn en dat dit een onderzoek of een deel ervan kan vastzetten. Om dit op te vangen proberen de deskundigen hun voorlopige resultaten zo spoedig mogelijk door te geven aan de onderzoeksrechter. Weliswaar zijn deze resultaten onder voorbehoud en slechts officieel na het ontvangen van het deskundigenverslag.

2.4. DE ONDERZOEKSRECHTER EN DE DESKUNDIGE

Zoals in de dossieranalyse reeds naar voren kwam, wordt vaak de deskundige eerst mondeling gevorderd, om daarna een schriftelijke aanstelling te ontvangen. Ook in de literatuur wordt deze praktijk beschreven door Mahieu (2008, p. 65). De geïnterviewde respondenten halen aan dat dit veelal te maken heeft met tijdswinst. Tijd is in dergelijke onderzoeken vaak van cruciaal belang voor de deskundige en zijn onderzoek. Een toxicoloog haalt aan dat stoffen onstabiel kunnen worden of zelfs kunnen verdwijnen wanneer er te veel tijd overheen gaat.

In de dossieranalyse maakte ik al de bedenking hoe de opdrachten aan deskundigen worden opgesteld. Een deskundige haalt aan dat de vordering in samenspraak met de deskundige kan worden opgesteld door de onderzoeksrechter. Volgens de respondent is dit zeer wenselijk, vermits de onderzoeksrechter vaak niet de nodige kennis heeft over de mogelijkheden van forensisch-technisch onderzoek. Op die manier proberen de deskundigen en de onderzoeksrechter tegemoet te komen aan de beperkte kennis die de magistraat heeft over de forensisch-technische mogelijkheden en beperkingen. De kenniskloof waarover in de literatuur wordt gesproken, wordt dus ook door de respondenten beaamd. Vermits de vordering in zo'n geval pas na de opdracht zelf wordt opgesteld, maak ik mezelf de bedenking in hoeverre de vordering nog rechtsgeldig is en wat de juridische waarde is van een mondelinge aanstelling. Op het moment dat de opdracht wordt uitgevoerd, is deze schriftelijk nog niet bevolen.

"De onderzoeksrechter vroeg van kijk, ik ga een vordering opstellen, maar wat moet daar allemaal instaan? Wat heb je geanalyseerd? Dat schrijft hij dan in zijn vordering. Maar dat is normaal eigenlijk, want zij hebben geen zicht op wat kan en wat niet kan, dus is het beter dat zij vragen wat er geanalyseerd is en in functie daarvan maken zij hun vordering."

Respondent D1-Z

Het gebrek aan kennis over de mogelijkheden binnen forensisch-technisch onderzoek bij de leidinggevende magistraat is zeker realistisch. In de dossieranalyse kwam al naar voor dat de onderzoeksrechter een zekere vrijheid aan de deskundige geeft door de opdracht zo ruim mogelijk te omschrijven. Ook een deskundige in huidig onderzoek haalt deze topic aan. Hij stelt dat de onderzoeksrechter de deskundige soms vrij spel geeft door de opdracht heel ruim te formuleren, voornamelijk door het niet specificeren van bepaalde zaken zoals de te onderzoeken sporen. Op die manier kan de deskundige zelf oordelen welke onderzoeken hij nodig acht binnen een bepaalde zaak.

Mahieu (2008, p. 66) haalt aan dat de onderzoeksrechter regelmatig contact dient op te nemen met de deskundige om zich te informeren over de vooruitgang van diens onderzoek. Uiteraard kan hier de vraag gesteld worden, wat is regelmatig contact? Een eerste contact vindt plaats wanneer de onderzoeksrechter de deskundige telefonisch aanstelt, nadien zal er enkel gecommuniceerd worden over de resultaten van het deskundigenonderzoek. In het merendeel van de gevallen is het dan de deskundige die contact opneemt met de onderzoeksrechter na het uitvoeren van zijn onderzoek. Dit is volgens mij ook een veel logischere manier van werken, vermits de onderzoeksrechter niet kan weten wanneer een onderzoek afgerond is. Na de communicatie omtrent de voorlopige resultaten of na het ontvangen van het definitief deskundigenverslag gebeurt het dat de onderzoeksrechter contact opneemt met de deskundige indien er bijkomende vragen zijn of indien de onderzoeksrechter verduidelijking wenst over de resultaten.

De meningen over de communicatie met de leidinggevende magistraat verschillen naargelang de deskundige en naargelang het arrondissement. Over het algemeen zijn de geïnterviewde deskundigen positief over de communicatie met de onderzoeksrechter en wordt het contact als laagdrempelig ervaren. De communicatie verloopt vrij vlot volgens de meesten en vindt eerder plaats binnen een overlegcultuur dan op een hiërarchische wijze. Uit het onderzoek van Strom et al (2011, p. 65) blijkt dat de communicatie tussen deskundigen en het openbaar ministerie slechts gebrekkig verloopt. Deze resultaten hadden echter meer te maken met de achterstand in de forensische laboratoria. Volgens de labomedewerkers werden ze door het openbaar ministerie te weinig op de hoogte gehouden van afgesloten dossiers, waardoor ze vaak nodeloze analyses deden van zaken die reeds voor de rechtbank waren verschenen. Huidig onderzoek weet deze negatieve ervaring betreffende de communicatie tussen deskundigen en magistratuur enigszins te counteren. De meeste respondenten in deze studie zijn positief over de manier waarop er wordt gecommuniceerd. Hoewel de deskundige van arrondissement X aanhaalde dat er slechts weinig contact was met de magistraat in het specifieke dossier, is het niet duidelijk of hij dit als negatief heeft ervaren.

De communicatie tussen deskundige en magistraat kan opgedeeld worden in enerzijds schriftelijke, officiële contacten en anderzijds mondelinge, officieuze contacten. Zoals eerder werd besproken krijgt de deskundige zijn aanstelling in eerste instantie mondeling door, later krijgt hij een schriftelijke versie. Ook wat betreft de resultaten zien we een duidelijk verschil. Meteen na het onderzoek worden de (voorlopige) resultaten mondeling doorgegeven aan de onderzoeksrechter, later zal er een deskundigenverslag aan het strafdossier worden gevoegd. De mondelinge contacten gebeuren bij voorkeur telefonisch of, indien de onderzoeksrechter aanwezig is bij bijvoorbeeld de plaatsafstapping of de autopsie, van persoon tot persoon. Hoewel het slechts uitzonderlijk is dat de onderzoeksrechter aanwezig is tijdens de autopsie, ervaren de wetsdokters dit als een positieve zaak. Op die manier kan er tijdens de autopsie overleg worden gepleegd, wat in beide richtingen werkt. Enerzijds is de onderzoeksrechter meteen op de hoogte van de bevindingen van de wetsdokter, anderzijds krijgt de wetsdokter de nodige contextinformatie van de magistraat waardoor deze zijn technieken kan aanpassen.

"Meestal komt de onderzoeksrechter niet. Dat vind ik natuurlijk wel een minpunt, want uiteindelijk moet hij wel beslissen over de zaak. En voor ons is dat ook wel belangrijk om iets meer van de zaak te weten te komen om onze technieken aan te passen. De procureur zal bijvoorbeeld rapper weten dat het om een verkrachting gaat en dan kunnen wij onze autopsietechnieken aanpassen."

Respondent D4-Z

Een aspect dat door meerdere deskundigen in dit onderzoek werd aangehaald is het gebrek aan feedback over de zaak nadat het deskundigenonderzoek volbracht is. Zelden worden zij op de hoogte gehouden van de uitspraak (Malsch, 2008, p. 672). De deskundigen zijn geïnteresseerd in de uitkomst van een zaak waaraan zij meegewerkt hebben en vaak worden ze in deze materie opgeroepen om te gaan getuigen voor het hof van assisen. Puur uit persoonlijke interesse zouden ze graag weten of de verdachte werd veroordeeld of niet en hoeveel de straf uiteindelijk bedraagt. Het zou, naar mijn aanvoelen, de betrokkenheid van de deskundige in het systeem verhogen en de motivatie op peil houden.

"Het enige, en dat is niet alleen voor de wetsdokter zo maar ook voor andere deskundigen, is dat we niet altijd op de hoogte zijn van de afloop van een zaak. Maar dat is ook niet zo cruciaal voor ons. Eens dat onze opdracht volbracht is, is onze opdracht volbracht. Maar je zit soms weleens met een, laat ons zeggen, een menselijke nieuwsgierigheid. Je hebt in die zaak gewerkt en dan wil je wel weten hoe die uiteindelijk is afgelopen."

Respondent D-Y

2.5. DE POLITIE EN DE DESKUNDIGE

Officieel dient de communicatie tussen de politie en de deskundige via de onderzoeksrechter te verlopen, toch halen verschillende respondenten aan dat er persoonlijk contact is. De frequentie waarmee er contact is, is afhankelijk van enkele aspecten waaronder persoonlijke ervaringen en de relatie tussen de politieambtenaar en de deskundige. Ook het expertiseveld van de deskundige bepaalt of er contacten zijn of niet. Zo is het bijvoorbeeld opvallend dat toxicologen veel minder contact hebben met politieambtenaren dan bijvoorbeeld de wetsdokter of wapendeskundige. Wanneer we spreken over de politie is het belangrijk een onderscheid te maken tussen de tactische en de technische teams. De analyse die nu volgt is gebaseerd op het communicatieschema.

Tactische politie – deskundige

In vele gevallen is een lid van het tactische team aanwezig bij de autopsie. Dit geldt voornamelijk voor arrondissementen Y en Z, het is echter niet duidelijk of dit in arrondissement X ook het geval is (in arrondissement X zijn de CO en de wetsdokter niet bevraagd geweest). De aanwezigheid van een tactische speurder bij de autopsie verhoogt hun betrokkenheid bij het onderzoek en zorgt voor een rechtstreeks contact tussen beide partijen. Door de autopsie bij te wonen kunnen de speurders snel de nodige informatie vergaren en moeten zij niet wachten op het officieel rapport van de deskundige. Ook hier speelt snelheid van communicatie een belangrijke rol. Uiteindelijk is het de keuze van de tactische politie zelf of er al dan niet iemand van het team aanwezig zal zijn bij de autopsie.

"In een aantal gevallen zijn ook de mensen van het tactische team aanwezig, omdat de informatie die uit de autopsie volgt relevant is voor hun verdere onderzoek. Dan wordt er ook rechtstreeks gecommuniceerd met die mensen en kunnen zij vragen stellen en kan erop geantwoord worden. Zeker bij moordzaken is dat nogal vaak dat diegene die belast is met het onderzoek ook aanwezig is."

Respondent D-Y

Na het deskundigenonderzoek is het steeds mogelijk voor de tactische speurders om vragen te stellen aan de deskundige. De voorkeur gaat uit naar een rechtstreekse communicatie zonder al te veel omwegen om zo weinig mogelijk informatie verloren te laten gaan. Ook uit een onderzoek van Howes (2015a, p. 10) blijkt dat in vele gevallen de voorkeur uitgaat naar rechtstreeks contact met de deskundige, ondanks de interne richtlijnen die in de onderzochte politiezones bestaan in verband met *liaison officers*. Uit hetzelfde onderzoek van Howes blijkt echter dat politieambtenaren een zekere terughoudendheid rapporteren in hun contacten met deskundigen. De drempel om extra uitleg te vragen aan de deskundige is vaak te groot (Howes, 2015a, p. 11). In huidig onderzoek wordt dezelfde terughoudendheid gerapporteerd. Niet door de politieambtenaren, maar door sommige deskundigen. Volgens hen worden er wel vragen gesteld omtrent de resultaten van het onderzoek en de interpretatie ervan, maar zou het op regelmatigere basis mogen. De leden van de tactische politie halen echter aan dat zij de contacten met deskundigen als laagdrempelig ervaren. Het is dus niet helemaal duidelijk waaraan deze verschillende meningen geweten kunnen worden.

De communicatie tussen de tactische politie en de deskundige verloopt in twee richtingen. Ook vanuit de deskundigen rijzen soms vragen die dan door de tactische politie kunnen worden beantwoord. Uit de dossieranalyse bleek al dat deskundigen ook gebruik kunnen maken van resultaten uit het tactische onderzoek. Voornamelijk de wapendeskundige haalt dit aspect aan:

"Aan de tactische ploeg vraag ik een kopie van het verhoor van de verdachte om dat te kunnen toetsen aan mijn ballistische bevindingen. Dat is ook mijn taak en de magistraat vraagt dan of die verklaring wel klopt met mijn bevindingen."

Respondent D3-Z

Technische politie – deskundige

Met sommige deskundigen dient het labo samen te werken op de plaats delict, voornamelijk de wetsdokter en de wapendeskundige. Deze samenwerking werd eerder in de literatuurstudie en de dossieranalyse ook aangehaald. De betrokken respondenten ervaren deze samenwerking positief. Tijdens de autopsie is eveneens telkens iemand aanwezig van de technische politie om foto's te nemen op aanwijzen van de wetsdokter. Het lid van het labo dat aanwezig is, is niet altijd de persoon die de eerste vaststellingen heeft gedaan in de zaak of die bij de zaak betrokken is. Hier wordt echter wel voor gepleit door zowel de labocoördinatoren als de wetsdokter. Wederom speelt de betrokkenheid van het labo bij het onderzoek een belangrijke rol. Verder wordt er

voornamelijk gecommuniceerd omtrent praktische zaken, zoals bijvoorbeeld de context waarin bepaalde stalen werden opgenomen.

De twee bevroegde labocoördinatoren halen aan dat zij zelden op de hoogte worden gehouden van de resultaten van deskundigen, hoewel dit volgens het Draaiboek Verdacht Overlijden (Plasschaert, 2010, p. 21) wel de bedoeling is. De labocoördinator zou steeds op de hoogte moeten zijn van de resultaten van alle forensisch-technische onderzoeken binnen de zaak waarin hij betrokken is. Vermits hij niet op de hoogte is van de resultaten is de communicatie hieromtrent met de deskundige dan ook minimaal. Afhankelijk van de deskundige is het wel mogelijk dat hij mondeling op de hoogte wordt gesteld van de resultaten. Ik stel me de vraag wiens verantwoordelijkheid het is om de deskundigenverslagen tot bij de labocoördinator te krijgen. Enerzijds kan de CO hier verantwoordelijk voor worden gesteld, vermits hij de coördinator is van de communicatie tussen de verschillende actoren. Anderzijds kan ook met de vinger naar de labocoördinator zelf gewezen worden. Is het zijn taak om te informeren naar de resultaten? Volgens mij moeten de medewerking en communicatie vanuit de twee richtingen komen met een gedeelde verantwoordelijkheid.

Voor de leden van de technische politie zou het interessant zijn om feedback te krijgen vanuit de deskundigen omtrent hun spooropnames. Waren ze kwalitatief in orde? Wat waren de slaagkansen van de opgenomen sporen? Op die manier kunnen zij eventueel hun methoden en technieken aanpassen naar de toekomst toe. In arrondissement Z wordt door de DNA-deskundige aangehaald dat elk half jaar een *summery* wordt bezorgd aan het labo van de politie waarin onder andere bovenstaande vragen worden behandeld. Zo zijn ze op de hoogte van wat er met hun stalen gebeurt nadat ze door hen werden opgenomen.

2.6. COMMUNICEREN VAN RESULTATEN

Hierboven werd reeds de mondelinge communicatie omtrent de resultaten van forensisch-technisch onderzoek aangehaald. De communicatie omtrent forensisch-technisch onderzoek is officieel echter een geschreven rapport (Howes, Kirkbride, Kelty, Julian, & Kemp, 2013, p. 103). De deskundigenverslagen dienen duidelijk en begrijpelijk te zijn voor de uiteindelijke lezers, zoals politie en magistratuur. Zij beschikken niet over de nodige wetenschappelijke kennis om te kunnen spreken in de taal van de deskundige. Uit huidig onderzoek blijkt dat de lezers van de verslagen, namelijk de *Case Officers* de verslagen vrij leesbaar vinden. Voornamelijk de conclusie is voor hen het belangrijkste en deze wordt ook als het duidelijkst geëvalueerd.

"Ik ga snel efkes doorbladeren naar het besluit, dat is het belangrijkste voor mij. Niet de tabellen en technieken en zo, nice to know, maar dat heeft geen meerwaarde voor het onderzoek. [...] In elk verslag staat er een besluit dat zeer beknopt is, ik heb daar geen opmerkingen over."

Respondent CO-Y

Langs de kant van de deskundigen werd gevraagd of zij tijdens het opstellen van hun verslagen rekening houden met een mogelijke kenniskloof tussen hen als wetenschapper en de lezer als leek. Een van de respondenten probeert hieraan tegemoet te komen door middel van een verklarende nomenclatuur als bijlage van het verslag te voegen. Hij betwijfelt echter of deze wel degelijk door de lezers wordt gebruikt en ook in de literatuur maakt men zich hierover bedenkingen (Malsch, 2008, p. 669). De meeste deskundigen in dit onderzoek halen aan het taalgebruik in hun verslagen te vereenvoudigen om tegemoet te komen aan de noden en het kennisniveau van de lezer. Zo gebruiken bijvoorbeeld de geïnterviewde wetsdokters in hun verslagen geen moeilijke Latijnse en Griekse benamingen voor de anatomische delen. De medische termen zijn volgens hen wereldvreemd aan de onderzoeksrechter en dus niet ideaal om te gebruiken in verslagen.

"De discussie trachten we altijd op een eenvoudige maar juiste manier weer te geven, zonder grote Latijnse of Griekse termen of termen die wereldvreemd zijn voor de onderzoeksrechter. In die zin helpen we die kloof wat te dichten."

Respondent D4-Z

Enkele deskundigen halen aan dat die vereenvoudiging niet altijd wenselijk is en dat er zeker op moet worden toegezien dat de inhoud nog steeds wetenschappelijk correct is. Dit evenwicht wordt eveneens in de literatuur aangehaald (Howes, Kirkbride, Kelty, Julian, & Kemp, 2013, p. 110) en is in mijn opinie cruciaal om gerechtelijke dwalingen te voorkomen. Een foutieve weergave van de resultaten zou kunnen leiden tot grotere fouten in het verdere verloop van het onderzoek.

"Je kan niet alles in een eenvoudige bewoording weergeven, want met de vereenvoudiging kan je misschien voor een stuk ook de waarheid niet meer goed nuanceren. Dus je moet opletten dat je uiteindelijk nog het juiste gaat weergeven."

Respondent D-Y

Anderzijds voelt de labocoördinator van arrondissement X de behoefte om feedback te krijgen vanuit de magistratuur en de politie over de leesbaarheid en begrijpelijkheid van zijn verslagen. Misschien is dit een behoefte die ook bij externe deskundigen leeft, maar dit blijkt niet duidelijk uit de interviews. Zij stellen meer dat als er onduidelijkheden zijn dat de magistraat of de politieambtenaar contact moet opnemen en dat zij open staan voor verduidelijkingen. Toch lijkt me feedback over de leesbaarheid van deskundigenverslagen interessant voor beide partijen. Op die manier ontstaat er een dialoog en kunnen deskundigen meer inspelen op de noden van de lezer.

2.7. DESKUNDIGEN ONDER ELKAAR

De multidisciplinaire aanpak die wordt nagestreefd om een moordonderzoek optimaal te kunnen voeren komt mede tot uiting in de samenwerking tussen verschillende deskundigen. Samenwerking tussen deskundigen is dan ook geen uitzondering en wordt door de respondenten zelf als zeer positief geëvalueerd. Slechts een van de respondenten staat hier weigerachtig tegenover en haalt als argument de mogelijke beïnvloeding van resultaten aan, hoewel dit volgens hem voor zijn onderzoeksveld niet geldt. Volgens hem zou contact met andere deskundigen over specifiek de resultaten een *bias* kunnen veroorzaken die uiteraard onwenselijk is voor het onderzoek.

"Wat betreft specifieke dossier probeer ik zo weinig mogelijk contacten te hebben met andere experts om te vermijden dat er inderdaad beïnvloeding zou ontstaan. [...] Als de wetsgeneesheer iets gevraagd wordt, dan moet hij daar op basis van zijn expertise op antwoorden. Als ons iets gevraagd wordt, antwoorden wij vanuit onze expertise."

Respondent D2-Z

In voorgaand citaat wordt ook een ander belangrijk aspect aangehaald dat geldt binnen de interactie tussen deskundigen onderling. Velen halen aan dat samenwerking zeker positief is, maar dat elke deskundige binnen zijn eigen expertiseveld moet blijven. Het wordt niet geaccepteerd dat deskundigen uitspraken doen of verduidelijkingen geven over zaken die buiten de specialisatie van de deskundige vallen. Voornamelijk binnen de samenwerking tussen de toxicoloog en de wetsdokter komt dit aspect enkele keren naar boven. Deze samenwerking is veel voorkomend en dit in alle onderzochte arrondissementen. Voornamelijk voor het bepalen van de doodsoorzaak kan dit interessant zijn en de samenwerking wordt als zeer positief ervaren door de desbetreffende respondenten. Een toxicoloog zegt het volgende over de communicatie:

"Ik bel direct de resultaten van mijn onderzoek door, zowel naar de wetsgeneesheer als naar de onderzoeksrechter. Eigenlijk eerst altijd naar de wetsgeneesheer, omdat je dan ne keer een klankbord hebt. Hoe zit het hier? Strookt dat met onze bevindingen? Dat is wel belangrijk. Nadien wordt er telefonisch contact opgenomen met de onderzoeksrechter."

Respondent D1-Z

Uit zowel de dossieranalyse als uit de interviews blijkt dat de resultaten van het toxicologisch onderzoek worden verwerkt in het deskundigenverslag van de wetsdokter. Volgens de wetsdokter van arrondissement Z wordt dit voornamelijk gedaan om de onderzoeksrechter te ondersteunen in de interpretatie van de resultaten. Er kan van de magistraat namelijk niet verwacht worden dat hijzelf de link kan leggen tussen de resultaten van de diverse deskundigen en deze dan op een correcte wijze kan interpreteren. Ook in de literatuur wordt aangehaald dat het belangrijk is dat de deskundige zelf de link legt tussen verschillende aspecten, de magistraat of de politie zijn hier zelf niet toe in staat omdat het hen zou ontbreken aan de nodige kennis (Howes & Kemp, 2016, p. 7). Andere respondenten halen dan weer aan dat de link tussen resultaten en verslagen net door de onderzoeksrechter dient te worden gelegd. Een van de *Case Officers* haalt aan dat de link tussen het technische en het tactische onderzoek uiteindelijk de taak is van de onderzoeksrechter. Toch denk ik dat het interessant is om de deskundigen hier inspraak in te geven, zij hebben de nodige kennis en ervaring, evenals de wetenschappelijke achtergrond om bepaalde zaken snel en correct aan elkaar te koppelen. Het zal uiteindelijk de onderzoeksrechter zijn die beslist of de redenering van de deskundige wordt gevolgd en of het verband dat wordt gelegd nuttig is voor het onderzoek. Op de vraag waarom de resultaten van de toxicoloog worden verwerkt in zijn verslag, antwoordt de wetsdokter van arrondissement Z het volgende:

"Omdat we zonder toxicologische inbreng geen conclusies kunnen schrijven. En het zou voor de onderzoeksrechter te moeilijk zijn om het medische aan het toxische te koppelen."

Respondent D4-Z

Een andere veel voorkomende vorm van samenwerking tussen deskundigen is tijdens de autopsie, waarbij in veel gevallen twee wetsdokters de autopsie uitvoeren. Beide wetsdokters die in het kader van dit onderzoek werden geïnterviewd halen aan dat dit historisch gegroeid is. Het heeft enkele praktische voordelen, zoals het kunnen verdelen van de bijkomende opdrachten, maar is ook bevorderlijk voor de kwaliteit.

"Hier werden we altijd met twee geneesheren aangesteld om een autopsie uit te voeren, dat is zo historisch gegroeid, omdat we met twee veel beter een overzicht op de zaak hebben. Terwijl de ene bijvoorbeeld technische zaken deed, kon de andere nadenken. Die wisselwerking vond ik altijd een goede zaak. Voor justitie was dat natuurlijk iets duurder, maar de kwaliteit was gewaarborgd."

Respondent D4-Z

Als laatste wordt ook de samenwerking tussen de wapendeskundige en de wetsdokter aangehaald tijdens de interviews. Indien het slachtoffer schotverwondingen heeft, zal de wapendeskundige betrokken worden bij het lichamelijk onderzoek van een levend slachtoffer en bij de autopsie in geval van een dodelijk slachtoffer. Samen zullen zij de verwondingen bepalen, alsmede verschillende technische aspecten zoals bijvoorbeeld de kogelbaan en de in- en uitschotwonden. Dit teamwork en het samenleggen van kennis wordt door de geïnterviewde deskundigen als een meerwaarde beschouwd. Op die manier is het mogelijk om tot een genuanceerd beeld te komen.

2.8. SAMEN ROND DE TAFEL

Aan het begin van het onderzoek

De selectie van de te analyseren sporen is een cruciale fase in de besluitvorming binnen een moordonderzoek (Julian & Kelty, 2015, p. 200). In het belang van een efficiënt en effectief onderzoek dient te worden nagegaan welke sporen het meest kansrijk zijn, in welke volgorde de onderzoeken dienen te worden gedaan enzovoort (De Boeck & Buys, 2011, p. 174). Om deze selectie zo optimaal mogelijk te kunnen doen, is het interessant dat, voornamelijk in complexe zaken, overleg wordt gepleegd tussen magistratuur, deskundigen en politieambtenaren. Slechts een van de respondenten haalt soortgelijke vergaderingen aan, waarbij de kansen van DNA-onderzoek op bepaalde overtuigingsstukken worden besproken alsook de relevantie van bepaalde sporen in het onderzoek. De leden van het tactische, en vaak ook het technische, team zijn hierbij aanwezig. Dergelijke vergaderingen worden door de respondent in kwestie als positief en nuttig ervaren voor de meer complexe dossiers. Het doel van deze vergaderingen is om onnodig werk te vermijden en de relevantie van bepaald onderzoek in het licht van de zaak te evalueren. Het wordt echter niet standaard toegepast, maar dit zou volgens de deskundige die hierover spreekt ook niet zinvol zijn. Deze vaststelling is zeker in strijd met wat Kelty et al (2013, p. 11) beweren. Zij stellen dat vergaderingen in moordonderzoeken bijna routine zijn.

"In zware dossiers is er bijvoorbeeld initieel een vergadering met de politiemensen om het dossier te kaderen en wat aan te duiden waar wij naar moeten zoeken. [...] Dan bespreken we de stalen die ze bijhebben, hoe relevant ze zijn voor de feiten, om dan samen met hen te beslissen waar we in eerste instantie op focussen."

Respondent D2-Z

Tijdens zo'n *case conference* kan eveneens contextinformatie betreffende de feiten worden uitgewisseld met de deskundigen. In de literatuurstudie en de dossieranalyse werd reeds kort ingegaan op het effect dat contextinformatie over de omstandigheden kan hebben op forensisch-technisch onderzoek. Alle bevroagde deskundigen menen met klem dat hun resultaten niet zullen beïnvloed worden door achtergrondinformatie van de zaak en de omstandigheden van de feiten. Integendeel, het zou hun onderzoek net bevorderen. In de eerste plaats zou het onnuttig werk kunnen besparen doordat de omstandigheden gekend zijn en zo een bepaald spoor beter op waarde kan worden geschat. Dusdanig wordt niet nodeloos de kost gemaakt voor een onderzoek waarvan de uitslag niet zeker is of niet relevant is voor de zaak. Ten tweede kunnen de deskundigen, maar ook de leden van het labo, hun technieken aanpassen om tot relevantere conclusies te kunnen komen. Tot slot zorgt contextinformatie ervoor dat ze concreter en genuanceerder op de gestelde vragen kunnen antwoorden en dat de resultaten kunnen worden geïnterpreteerd in het licht van het onderzoek (De Boeck & Buys, 2011, p. 174).

"Als je geen kennis hebt van andere gegevens die in die zaak van belang zijn, ga je meer een algemeen antwoord geven. Terwijl als je kennis hebt van de concrete elementen die in een strafdossier zitten, ga je ook meer concreet kunnen antwoorden op de vraag die gesteld is."

Respondent D-Y

De labocoördinator van arrondissement X haalt een soortgelijke vergadering aan met de forensisch adviseur van het NICC. Het betrekken van het NICC wordt door verschillende respondenten als positief gezien, omdat op die manier de opgenomen sporen multidisciplinair kunnen worden bekeken. Wat is er op forensisch-technisch gebied allemaal mogelijk dat nuttig kan zijn binnen dit concreet onderzoek? Ook hier wordt door de respondenten de nuance gemaakt dat het inschakelen van het NICC enkel rendabel is in zware en complexe zaken, door de kostprijs die eraan verbonden is.

Tijdens het onderzoek

Tijdens het onderzoek kan het interessant zijn om de verschillende actoren samen te brengen rond de tafel om de resultaten van de verschillende deskundigen te bespreken en te linken aan het politieel onderzoek. Dergelijke samenkomsten zijn zeer uitzonderlijk volgens de respondenten, toch worden ze zeer positief beoordeeld.

"In een aantal zaken kan het zijn dat de magistraat beslist om een coördinerende vergadering te organiseren. Ik moet zeggen, dat is zeker niet de gewoonte, maar in bepaalde casussen acht de magistraat het nodig om alle actoren rond de tafel te brengen. Ik heb dat enkele keren meegemaakt en dat kan als positief ervaren worden."

Respondent D-Y

Binnen de politie zelf worden, afhankelijk van het arrondissement en het engagement van de CO, (dagelijks) briefings georganiseerd. Enkel in arrondissement Y was hierbij ook telkens iemand van het labo aanwezig. Hier ziet de CO de laatste jaren een stijging en wordt het meer en meer routine in grote moordonderzoeken. Het doel van dergelijke briefings is alle teamleden op de hoogte te houden van de stand van zaken en de taken te verdelen. Ook hier zijn de respondenten positief over.

Dikwijls wordt in het kader van een moordonderzoek een wedersamenstelling georganiseerd waarbij de verklaringen van verdachten en getuigen worden getoetst aan de vaststellingen van de deskundigen. Dit is vaak het enige moment gedurende het onderzoek waarbij alle actoren samenkomen. Deze opmerking werd gemaakt door de CO van arrondissement Z en werd door mij ook reeds aangekaart in de dossieranalyse.

"Een confrontatie is een van de momenten waarbij dat al uw spelers samenkomen. Zowel de technische komt er samen, als de wapendeskundige en de onderzoeksrechter is er. De onderzoekers zijn daar, de verdachten zijn daar. Dat is een tussenstand in uw dossier waarin iedereen toch ne keer samenkomt en zegt of dat het klopt volgens zijn vaststellingen. Dat is eigenlijk een heel belangrijk moment."

Respondent CO-Z

Op het einde van het onderzoek

Aan het einde van het onderzoek is er zelden een moment waarop alle actoren nog een laatste keer samenkomen. Wanneer dit wel het geval is, is het bijna uitsluitend om praktische zaken te regelen in verband met de getuigenis voor het hof van assisen. Toch zijn verschillende respondenten hier vragende partij voor. In mijn opinie kan het nuttig zijn dat de leidinggevende magistraat een feedbackmoment organiseert om het verloop van het onderzoek te evalueren, samen met de belanghebbende actoren. Uiteraard is het niet interessant om dit voor alle onderzoeken te doen, dit zou veel tijd en energie vragen van de betrokkenen. Complexe zaken of zaken waar iets misgelopen is in de communicatie zijn zeker gebaat bij een evaluatie. Op die manier is het mogelijk om het standpunt en de ervaringen van de verschillende actoren die erbij betrokken waren na te gaan en de opmerkingen mee te nemen naar de toekomst toe. Het gebrek aan dergelijke dossierevaluatie wordt ook opgemerkt door Van Hees et al (Van Hees, Ponsaers, & Vander Beken, 2005, p. 64).

2.9. JONG GELEERD IS OUD GEDAAN

In de literatuurstudie werd reeds aangehaald dat er steeds meer vraag is vanuit politie en magistratuur naar opleidingen betreffende forensisch-technisch onderzoek (Lambert, et al., 2007, p. 427). In de interviews valt op dat de *Case Officers* eigenlijk geen opleiding hebben genoten wat betreft dit onderwerp. Ze hebben een tactische opleiding die slechts minimaal ingaat op de mogelijkheden binnen forensisch-technisch onderzoek, enkel *crime scene management* wordt uitgebreider behandeld. Wel hebben ze de mogelijkheid om een korte cursus te volgen die zich bijvoorbeeld specifiek richt op bloedspatanalyse, maar het aanbod is volgens verschillende respondenten te beperkt. Anderzijds haalt de CO van arrondissement Z aan dat specialisatie in een bepaald fenomeen, in dit geval verdachte overlijdens, een voordeel kan zijn en dat ervaring de kennis aanscherpt. Een zekere mate van *learning-on-the-job* valt dus zeker te bemerken bij de politionele respondenten. Nochtans halen de *Case Officers* zelf ook aan dat, indien zij niet zeker zijn over bepaalde forensisch-technische mogelijkheden, ze dan overleg plegen met de leden van het labo van de politie of de forensisch adviseur van het NICC. Deze actoren beschikken over de nodige kennis en expertise om een antwoord te kunnen formuleren op de behoeftevraag van de tactische speurders. De kennisoverdracht werkt volgens een van de respondenten in twee richtingen, wat bevorderlijk is voor het onderzoek. Het kan zorgen voor een bredere kijk op de zaak.

"Die mensen [forensisch adviseurs van het NICC] gaan ook meedenken en meer en meer gaan denken als politiemensen. Niet als puur technische ondersteuners maar ook als politiemensen. En wij gaan ook, door die veelvuldige contacten, meer technisch gaan denken, dat is wel positief. Dat je niet echt puur vanuit je eigen vakje denkt, maar dat er een soort overlapping is. [...] Door samen te werken met die mensen en door vragen te stellen en antwoorden te krijgen ga je ook technische ervaring opdoen als tactische onderzoeker."

Respondent CO-Y

Zelfs vanuit de deskundigen is deze behoefte naar meer opleiding te horen, zowel in de literatuur (Howes, 2015a, p. 13) als in huidig onderzoek. Verschillende deskundigen vermelden dat zij mee betrokken zijn in de organisatie van opleidingen en cursussen voor magistratuur en politie. Op die manier trachten de deskundigen zelf de kenniskloof te dichten. Tijdens deze opleidingen worden verschillende technieken besproken, alsook de beperkingen en de mogelijkheden van bepaald forensisch-technisch onderzoek. Zo wordt er jaarlijks een seminarie georganiseerd om magistraten kennis bij te brengen over bijvoorbeeld DNA en toxicologie. Ook aan de leden van het labo van de politie kan op vraag van de federale politie een opleiding georganiseerd worden door deskundigen die volledig draait rond staalopnames en dergelijke meer. Het is belangrijk dat alle partijen die bij forensisch-technisch onderzoek betrokken zijn mee zijn met de constante evoluties en veranderingen binnen het veld. Dit is uiteraard geen evidente opdracht, maar dient in mijn opinie wel voldoende serieus te worden genomen. Een behoorlijke basisopleiding over de mogelijkheden zal de betrokken actoren in staat stellen om op een degelijke manier te communiceren met de deskundigen.

"Wat ook gedaan werd, en dat was wel zeer nuttig, dat was dat er jaarlijks een bijeenkomst georganiseerd werd waar dan wetenschappelijke voordrachten gegeven werden aan onderzoeksrechters en substituten. Om een keer die problematiek aan te kaarten van hoe zit dat nu eigenlijk met de glucosespiegel, wat heb je daar allemaal voor nodig, wat kan een haaranalyse bijdragen in het kader van een gerechtelijk onderzoek."

Respondent D1-Z

2.10. TUSSENTIJDSE CONCLUSIE

De meeste respondenten zijn tevreden over de manier waarop anno 2017 gecommuniceerd wordt over forensisch-technisch onderzoek binnen een moordonderzoek. De laatste jaren werden verbeteringen opgemerkt door de respondenten. Deze conclusie ligt in lijn met deze uit het onderzoek van Howes (2015a, p. 5). Opvallend zijn de arrondissementele verschillen, waarbij de respondenten uit arrondissement X beduidend minder tevreden zijn dan de respondenten uit arrondissementen Y en Z.

"Ik zei net dat we hier wel op de goede weg zijn van communicatie en zeker tussen het labo en de tactische loopt dat eigenlijk vrij goed. Die briefings en al wat we doen, dat is alleen maar positief."

Groepsgesprek LC-Y en CO-Y

"Meestal verloopt de samenwerking tussen de magistraat en wetsdokter, politiemensen en wetsdokter, andere deskundigen en wetsdokter, verloopt die eigenlijk goed en in een positieve sfeer."

Respondent D-Y

Samenwerking en communicatie worden door de respondenten hoog in het vaandel gedragen en het belang wordt door iedereen erkend. Een goede communicatie bevordert volgens verschillende respondenten de efficiëntie van het onderzoek. Correcte en regelmatige communicatie kan fouten in het onderzoek vermijden en de blik verruimen. Omdat alle betrokken actoren binnen een moordonderzoek naar eenzelfde doel werken, namelijk die waarheidsvinding, wordt de onderlinge band versterkt.

"De onderzoeksrechter in casu moet voor- en tegenzaken onderzoeken en daarvoor heeft hij zijn deskundigen en zijn politiemensen nodig om de waarheidsvinding te trachten te achterhalen. Ze hebben er dus alle belang bij om zo goed mogelijk samen te werken en een goede communicatie is daar uiterst belangrijk in."

Respondent D3-Z

De labocoördinator van arrondissement X haalt echter aan dat het domein van de forensische wetenschappen ontzettend versnipperd is wat de overzichtelijkheid zeker niet ten goede komt. Deze bezorgdheid wordt ook door Muller (2008, p. 740) aangehaald. Hij stelt dat er weinig tot geen afstemming is tussen de verschillende spelers op het veld.

Volgens Muller is het aangeraden om op een of andere manier deze afstemming te bevorderen wat enkel maar kan bijdragen aan de overzichtelijkheid. Ook binnen huidig onderzoek klinken stemmen dat dergelijke samenwerkingspraktijken binnen universiteiten en private instellingen tussen verschillende expertisevelden reeds gebruikelijk zijn, maar dat de inzet en uitwerking niet altijd optimaal verloopt. Tevens kan gekeken worden naar het NICC dat een multidisciplinair aanbod heeft binnen het forensisch-technisch onderzoek. Het kader bestaat in België dus al, enkel de uitwerking kan op sommige vlakken nog verbeterd worden.

3. TIPS VAN EN VOOR PROFESSIONALS

Tijdens de interviews heb ik gepolst bij de respondenten naar mogelijke suggesties om de communicatie betreffende forensisch-technisch onderzoek te verbeteren. Over het algemeen zijn de respondenten tevreden over de communicatiemogelijkheden die ze ter beschikking hebben. Sommigen hebben toch enkele suggesties geformuleerd en deze worden hieronder kort besproken. De suggesties die besproken worden zijn echter initiatieven die in de praktijk al hun intrede hebben gemaakt. De meningen hierover zijn positief en zouden dus zeker kunnen worden uitgebreid en consequenter worden toegepast. De uitwerking en het optimaliseren van deze zaken zou een meerwaarde kunnen bieden in de communicatie omtrent forensisch-technisch onderzoek binnen een moordonderzoek.

3.1. DIGITALE SYSTEMEN

Verschillende politionele respondenten halen het gebruik van een digitaal systeem aan. GES, een systeem voor digitaal dossier- en informatiebeheer is reeds in werking binnen de federale en lokale politie in België, maar de toepassing hiervan blijkt nog steeds minimaal te zijn bij moordonderzoeken. De communicatie tussen de tactische speurders en de leden van het labo zou op deze manier kunnen worden bevorderd. Volgens de labocoördinator van arrondissement X zou de frequente en consequente toepassing van het systeem veel communicatieve problemen moeten kunnen oplossen. Toch blijkt dat het labo van arrondissement X het systeem niet toepast en hij twijfelt eraan of de leden van het tactische team dit systeem optimaal gebruiken. Het systeem is bij de leden van het labo niet gekend en volgens de labocoördinator vraagt het veel tijd om het systeem te voeden en te verwerken.

"In wezen zou een programma zoals GES heel veel kunnen oplossen. Als dat helemaal goed gevoed zou zijn en wij daar ook volledig ons ding in doen, zou dat heel veel problemen van communicatie moeten kunnen oplossen. Maar wij gebruiken dat niet, dat zou voor ons een extra input zijn, en ik weet ook niet of agressie dat 100 procent gebruikt."

Respondent LC-X

De leden van arrondissement Y zijn helemaal overtuigd van het systeem hoewel het labo dit niet optimaal benut. De CO van arrondissement Z maakt zich de bedenking of dergelijk systeem niet net de communicatie tenietdoet. Doordat alle informatie opgeslagen zit in een digitaal systeem kan de behoefte aan directe communicatie verdwijnen. Dit is een terechte opmerking, maar een uitspraak hierover doen is niet mogelijk. Daarvoor is uitgebreid onderzoek nodig.

3.2. BETROKKENHEID VAN HET NICC

Verschillende politionele respondenten halen de forensisch adviseur van het NICC aan als een mogelijk voorstel om de communicatie omtrent forensisch-technisch onderzoek te optimaliseren. De forensisch adviseur van het NICC wordt steeds meer betrokken binnen moordonderzoeken en dit wordt positief onthaald door de respondenten. Gedurende het overleg met de forensisch adviseur wordt ook het labo betrokken en wordt nagegaan wat de forensisch-technische mogelijkheden zijn die kunnen worden toegepast in de zaak. De taak van de forensisch adviseur bestaat erin om het overzicht te bewaren over de mogelijkheden binnen forensisch-technisch onderzoek en op die manier de magistraat en politie door te verwijzen naar de meest gepaste expert. Daarnaast staat de forensisch adviseur de magistraat en politie bij in de interpretatie van de deskundigenverslagen (De Boeck & Buys, 2011, pp. 175-176) (Van Dijck, 2011, p. 190). Een van de deskundigen in huidig onderzoek maakt de opmerking dat er voor de forensisch adviseur geen rol zou mogen zijn. Vragen zouden rechtstreeks aan de deskundige moeten worden gesteld om zo min mogelijk informatie verloren te laten gaan. Uiteraard is zijn opmerking terecht, maar het lijkt dat de rol van forensisch adviseur door deze respondent niet volledig is gekend.

3.3. BRIEFINGS EN VERGADERINGEN

Om een onderzoek efficiënt en effectief te kunnen voeren is het belangrijk dat alle actoren steeds op de hoogte zijn van de beschikbare elementen en informatie (De Boeck & Buys, 2011, p. 174). Aan de hand van briefings en vergaderingen die op regelmatige basis worden belegd is het mogelijk om de stand van zaken te overlopen tussen de betrokken actoren. Algemeen kunnen we stellen dat de term briefings voornamelijk gebruikt wordt

binnen de politieorganisatie en dat vergaderingen overlegmomenten zijn met actoren uit verschillende hoeken. Vergaderingen worden door de respondenten voornamelijk als een pluspunt gezien in zware en complexe zaken. Het is dus ook niet aangeraden dit standaard voor elk onderzoek toe te passen, enkel indien de nood zich opdringt. De vraag kan echter gesteld worden wanneer deze nood zich opdringt en wie daarover beslist. Is het de magistraat die overleg dient te organiseren of kan de vraag ook vanuit politie en deskundigen komen? Dagelijkse briefings binnen de politie zijn veel meer ingeburgerd en worden bijna systematisch toegepast binnen de tactische teams. Hier wordt de technische politie, naar mijn aanvoelen, nog te weinig in betrokken. Zij zouden mee kunnen denken over mogelijke pistes en hypotheses die onderzocht kunnen worden. Anderzijds is het argument dat wordt opgeworpen in verband met het steeds tactischer worden van een onderzoek zeker in ogenschouw te nemen. Labomedewerkers hebben naast deze moordzaak nog andere opdrachten lopen waaraan zij ook de nodige aandacht moeten besteden. Het zou daarnaast niet wenselijk zijn dat de labocoördinator een briefing bijwoont waarbij bijvoorbeeld enkel telefonieonderzoek wordt besproken. Tijd en energie moeten nuttig worden besteed.

3.4. TIPS VANUIT DE LITERATUUR

Onderstaande aanbevelingen impliceren niet dat er een grote problematiek bestaat omtrent desbetreffende praktijken. Uit de interviews is gebleken dat de respondenten over het algemeen tevreden zijn over de manier van communiceren omtrent forensisch-technisch onderzoek. De aanbevelingen proberen vooral een bewustzijn te creëren bij de betrokken actoren zodat zij in de toekomst bewuster zullen communiceren omtrent forensisch-technisch onderzoek. In de internationale literatuur wordt voornamelijk ingespeeld op twee grote pijlers, namelijk de kennis van de lezers en de schrijfstijl van de auteurs van deskundigenverslagen (Crijns, van der Meij, & ten Voorde, 2010, p. 533). Over de uiteindelijke resultaten van deze aanbevelingen is niet veel geweten. Hoewel Keel et al (2009, p. 62) beweren dat uit hun onderzoek blijkt dat opleiding van gespecialiseerde speurders wel degelijk een effect heeft op de ophelderingsgraad van moorden, blijft het een open vraag en dient de evaluatie op internationaal niveau nog te worden gedaan.

Opleiding aan magistratuur en politie

Uit de interviews blijkt duidelijk dat er actueel opleidingen bestaan voor magistraten en politieambtenaren waarin de forensisch-technische mogelijkheden en beperkingen worden aangehaald. De nood aan meer kennis hierover is zeker groot (Muller, 2008, p. 738). Het onderzoek van de Keijser et al (2009) toont echter aan dat voornamelijk de interpretatie van deskundigenverslagen problematisch is. Zeker de laatste tijd proberen deskundigen hun conclusies te formuleren via aannemelijkheidsverhoudingen, een methode die weleens voor verwarring kan zorgen bij de lezer en auteur (de Keijser, Elffers, Kok, & Sjerps, 2009,

p. 65). Aan te raden is op regelmatige basis een opleiding te organiseren rond de interpretatie van deze verslagen voor zowel magistratuur als politie (Crijns, van der Meij, & ten Voorde, 2010, p. 534). De huidige opleidingen, die vaak zeer technisch zijn, dienen uiteraard te worden behouden, maar zouden omwille van de constante evoluties binnen het domein op een meer frequentere basis mogen worden gegeven. Het valt op uit de interviews dat ook private instanties opleidingen voorzien, maar dat deze niet herhaaldelijk worden vastgelegd. De aanbeveling kan worden gemaakt om deze opleidingen te centraliseren en in samenspraak te organiseren. Op die manier kunnen de opleidingen aan magistratuur en politie op een uniforme wijze worden gebracht. Een mogelijk voorstel is het centraliseren van de opleidingen bij het NICC. Momenteel zit deze opdracht al in hun takenpakket, maar door in dialoog te treden met de deskundigen uit de private sector en de universiteiten zou een bredere waaier aan opleidingen en een hoger kwalitatief niveau kunnen worden bereikt. Door samen te werken wordt de multidisciplinariteit van het forensisch-technisch onderzoek onderstreept en komen deskundigen als een gezamenlijk front naar de magistraten en politiemensen.

Een ander belangrijk aspect wat betreft opleidingen is de opleiding van het labopersoneel van de politie. Zij staan op de plaats delict in voor de spooropname, wat een cruciaal moment is in het onderzoek. De plaats delict moet op een accurate manier worden benaderd en sporen moeten op een correcte wijze worden opgenomen en bewaard (Julian & Kelty, 2015, p. 203). Naast regelmatige opleidingen en controles op hun werkzaamheden zouden er ook geregeld feedbackmomenten kunnen worden georganiseerd waarbij het labopersoneel in dialoog gaat met deskundigen die de sporen analyseren. Op die manier kunnen ze samen nagaan of de manier waarop de spooropname gedaan wordt, strookt met de verwachtingen van de deskundigen. Zonder feedback blijven zij vaststeken in hun oude gewoonten. Ruimte tot verbetering dient te worden gecreëerd.

Leesbaarheid van deskundigenverslagen

Het bevorderen van de leesbaarheid van deskundigenverslagen en dus het tegemoetkomen aan de noden van de lezer kan op verschillende manieren (Howes, Julian, Kelty, Kemp, & Kirkbride, 2014, p. 14). Het is echter niet de bedoeling om alle mogelijkheden te bespreken. Ik heb ervoor gekozen om de aanbevelingen te behandelen die mijns inziens vlot kunnen worden toegepast of die, mits enige inspanning, de meeste resultaten kunnen boeken.

Een groot struikelblok in deskundigenverslagen is het veelvuldig gebruik van specifieke vaktermen, termen waar de lezer van het verslag geen kennis over heeft. Sommige deskundigen voorzien hun verslagen van een verklarende nomenclatuur, maar toch twijfelen zij eraan of deze wel degelijk gelezen worden (Malsch, 2008, p. 669). Howes (2015b, p. 463) raadt aan om in plaats van deze bijlage *in-text* begripsomschrijvingen te

hanteren. Op die manier worden misverstanden over de betekenis van termen vermeden en worden de lezers als het ware gedwongen om de definitie te lezen. Ze moeten immers minder moeite doen dan wanneer ze een verklarende nomenclatuur moeten raadplegen. Uiteraard dienen de definities op een begrijpbare manier te worden geformuleerd met zo weinig mogelijk specifieke vaktermen in de definitie zelf, wat het begin kan zijn van een vicieuze cirkel van onduidelijkheid.

Indien mogelijk zou er een dialoog moeten gevoerd worden over het deskundigenverslag tussen de auteur en de lezer. Mondelinge communicatie geniet toch de voorkeur. Dusdanig kan er een discussie ontstaan tussen de deskundige en bijvoorbeeld de CO over de correcte interpretatie van de resultaten in het licht van de concrete zaak. Anderzijds zorgt deze discussie ervoor dat de politieambtenaar in kwestie nadenkt over de resultaten en mee wordt genomen in de denkwijze van de deskundige, wat het kennisniveau van de politieambtenaar kan bevorderen (Howes & Kemp, 2016, p. 12). Dit contact kan telefonisch gebeuren, maar indien de zaak complex is, is het aan te raden een vergadering te organiseren en samen na te gaan welke richting kan worden uitgegaan met de conclusies van het rapport. Een gezamenlijke en multidisciplinaire kijk op de resultaten zou het onderzoek efficiënter en effectiever kunnen maken.

V. CONCLUSIE

Door middel van datatriangulatie heb ik geprobeerd om een zo accuraat mogelijk antwoord te formuleren op de onderzoeksvragen die in deze masterproef centraal staan. In eerste instantie hebben de dossiers me geholpen een beeld te vormen van de officiële manier van communiceren omtrent forensisch-technisch onderzoek in een moordzaak. De informatie die hieruit komt dient echter aangevuld te worden met de resultaten van de interviews. De dossiers geven een gereconstrueerd beeld van de werkelijkheid, de interviews dienen dit beeld te nuanceren. De conclusies die volgen zijn uiteraard onderworpen aan enkele beperkingen. Zo is het niet mogelijk om de resultaten van het onderzoek te veralgemenen naar alle moordonderzoeken in België. Enerzijds is het onderzoek gebaseerd op casestudies, hoewel in de interviews ook algemener is gegaan. Anderzijds zijn slechts drie Vlaamse arrondissementen onder de loep genomen, wat zeker geen betrouwbare weergave kan zijn voor de situatie in België of Vlaanderen. Voorzichtigheid met de resultaten is dus zeker geboden.

De eerste onderzoeksvraag die in dit onderzoek werd gesteld, namelijk: "*Hoe verloopt de communicatie en samenwerking tussen de verschillende actoren (lees: tactische politie, technische politie, het NICC en externe deskundigen) betrokken bij een moordonderzoek in Vlaanderen?*", kan tweeledig worden beantwoord. Uit huidig onderzoek blijkt duidelijk dat er een discrepantie is tussen de officiële en de officieuze manier van communiceren omtrent forensisch-technisch onderzoek. Het officiële verloop van de communicatie dient te gebeuren via de onderzoeksrechter, die leider is van het gerechtelijk onderzoek (Mahieu, 2008, p. 76). Hij stelt deskundigen aan, geeft opdrachten aan de verschillende politiediensten en ontvangt hier ook de resultaten van in de vorm van processen-verbaal en deskundigenverslagen. Deze communicatie verloopt volledig schriftelijk en vormt de basis van de gerechtelijke dossiers, zodat het later onderwerp kan uitmaken van een tegensprekelijk proces (Hutsebaut, 2003, p. 154). Op politieel vlak is de *Case Officer* de centrale figuur wat betreft de communicatie omtrent forensisch-technisch onderzoek. Hij coördineert de communicatie tussen de verschillende betrokken actoren (Plasschaert, 2010, p. 31). De respondenten erkennen deze rol volledig, maar wijzen erop dat de uiteindelijke wijze waarop de rol invulling krijgt en uitgevoerd wordt afhankelijk is van de persoon die de functie bekleedt. De labocoördinator staat in voor alle technische aspecten binnen het politieel onderzoek, voornamelijk dan het onderzoek op de plaats delict en de opvolging van de forensisch-technische aspecten (Plasschaert, 2010, p. 34). Toch voelt een van de labocoördinatoren zich beperkt in deze rol en meldt dat hij niet de nodige

informatie ter beschikking krijgt vanuit de tactische politie om zijn taken volledig te kunnen uitvoeren.

Officieus is de communicatie over forensisch-technisch onderzoek tussen de verschillende actoren eerder mondeling en rechtstreeks. Het gebeurt niet zelden dat de tactische leider van het onderzoek rechtstreeks aan de wapendeskundige verduidelijking vraagt over een bepaald resultaat of dat iemand van het tactische team de autopsie bijwoont. Op die manier is er snelle communicatie mogelijk. Deze snelheid wordt door de respondenten vaak aangehaald als de reden voor de zichtbare discrepantie tussen theorie en praktijk. De mediadruk en de maatschappelijke beroering die ontstaan ten gevolge van een moord zorgen ervoor dat het onderzoek zo efficiënt mogelijk dient te worden gevoerd en dat snel resultaten worden verwacht (Innes, 2007, p. 270). Tijd en middelen mogen zeker niet worden verspild. Anderzijds kunnen ook bijvoorbeeld bepaalde toxische stoffen verloren gaan wanneer deze niet tijdig worden onderzocht. In de gerechtelijke dossiers wordt maar zelden gerapporteerd over officieuze contacten tussen de verschillende actoren. Inhouden van gesprekken en vergaderingen zijn niet terug te vinden. Het gerechtelijk dossier laat uitschijnen dat alles volgens het boekje is verlopen, maar de interviews met professionals hebben dit enigszins kunnen counteren. Zij stellen dat in de meeste gevallen de communicatie in eerste instantie rechtstreeks en mondeling verloopt, om geen tijd te verliezen en het onderzoek al in een richting te kunnen sturen. Deze officieuze contacten worden door verschillende respondenten als basis gezien voor een vlotte en positieve communicatie. Uiteindelijk zal op het einde de officiële weg gevolgd worden en worden de resultaten in schriftelijke versie afgeleverd aan de onderzoeksrechter.

De tweede onderzoeksvraag, namelijk: "*Hoe ervaren de actoren de communicatie en samenwerking bij een moordonderzoek?*" kan uitsluitend worden beantwoord aan de hand van de afgenomen interviews. Hieruit blijkt dat over het algemeen de respondenten tevreden zijn over de manier van communiceren omtrent forensisch-technisch onderzoek. Voornamelijk de laagdrempeligheid waarmee de verschillende actoren elkaar rechtstreeks contacten wordt als zeer positief ervaren. Een tekort aan communicatie is volgens verschillende respondenten nefast voor het onderzoek en zorgt voor misverstanden en foutieve vaststellingen en interpretaties. Door met elkaar in dialoog te treden is het mogelijk om de resultaten van de deskundigen te beschouwen in het licht van de tactische vaststellingen (Howes & Kemp, 2016, p. 12) en op die manier efficiënt en effectief het onderzoek te voeren. De evaluatie van de communicatie hangt sterk samen met persoonlijke ervaringen en contacten met bepaalde personen. Zo zullen beide *Case Officers* die in dit onderzoek werden bevraagd sneller contact opnemen met iemand waar ze in het verleden positieve ervaringen mee hebben gehad. Deze voorwaarde geldt zowel voor contacten met het labo als met deskundigen. Dezelfde vaststelling wordt gedaan in een Australisch onderzoek (Howes, 2015a, p. 11). De labocoördinatoren en sommige

deskundigen in huidig onderzoek halen aan dat ook de inzet en het engagement van de CO bepalend zijn voor de communicatie.

Geografische nabijheid van het labo van de politie en de tactische teams wordt positief geëvalueerd in dit onderzoek. Volgens de betrokken politionele actoren versterkt dit de onderlinge band doordat de informele contacten op de werkvloer worden gestimuleerd. Verder zijn de respondenten, zowel de bevroegde *Case Officers* als de bevroegde wetsdokters, positief over de aanwezigheid van de tactische speurders bij de autopsie. Dusdanig kan er informatie uitgewisseld worden tussen de twee partijen, wat bevorderlijk is voor de snelheid van communicatie. Door de fenomeenspecialisatie binnen de politie en de betrokkenheid van de tactische speurders bij de forensisch-technische onderzoeken zou men kunnen spreken van een zekere mate van *learning-on-the-job* wat tevens de efficiëntie van het onderzoek ten goede komt. Door de ervaring en kennis kunnen de tactische speurders, weliswaar in zeer beperkte mate, meedenken over mogelijke forensisch-technische onderzoeken die nuttig kunnen zijn in het licht van de zaak of beperkingen die hierbij kunnen komen kijken. Dit multidisciplinair aspect komt ook sterk naar voor bij de samenwerking tussen verschillende deskundigen. Deze worden zeer waardevol geschat in het licht van een efficiënt en effectief onderzoek. Door kennis uit verschillende domeinen samen te brengen, kan er een meer genuanceerd antwoord worden geformuleerd op de vragen vanuit politie en magistratuur. Tot slot is de leesbaarheid van de deskundigenverslagen volgens de *Case Officers* voldoende. De tabellen en methodebeschrijvingen worden meestal overgeslagen en er wordt meteen doorgebladerd naar het besluit. Het belang van het besluit wordt ook in de internationale literatuur aangehaald (Howes, Kirkbride, Kelty, Julian, & Kemp, 2013, p. 103). Daarom is het belangrijk dat dit besluit in heldere bewoording wordt geformuleerd en dat de link met het concreet onderzoek duidelijk is. De interpretatie van de resultaten dient te gebeuren in het licht van de zaak. Om die reden is het ook interessant om contextinformatie door te geven aan de deskundigen. Het debat dat hierover bestaat in de internationale literatuur zal in de discussie nog worden aangehaald.

De laatste onderzoeksvraag die dient beantwoord te worden is: "*Welke aanbevelingen kunnen hieromtrent geformuleerd worden om het onderzoek zo efficiënt en effectief mogelijk te laten verlopen?*" Door de vraag uitdrukkelijk te stellen tijdens de interviews komen de noden van de verschillende respondenten aan het licht. Daarnaast ben ik in de internationale literatuur op zoek gegaan naar aanbevelingen die het dichtst aanleunen bij de visie die in Vlaanderen leeft betreffende de communicatie over forensisch-technisch onderzoek. De aanbevelingen zijn geenszins spectaculair en hoogtechnologisch, maar dienen een realistische aanzet te zijn naar vernieuwing en professionalisering van de praktijk. De suggesties die de respondenten zelf aanhalen zijn initiatieven die in de praktijk reeds hun intrede hebben gedaan. Ze worden door hen als positief geëvalueerd, dus zeker

interessant om verder uit te breiden naar de toekomst toe. Onder andere het gebruik van digitale systemen, zoals GES, zou volgens enkele politionele respondenten communicatieproblemen kunnen oplossen. De CO van arrondissement Z maakt echter de bedenking of digitale systemen niet net tot minder communicatie kunnen leiden, vermits alles toch te lezen is op de computer. Volgens mij een terechte opmerking en daarom dient deze aanbeveling te worden gecombineerd met het organiseren van briefings en vergaderingen op regelmatige basis. Tijdens deze momenten kunnen de verschillende actoren met elkaar van gedachten wisselen en is iedereen op de hoogte van de stand van zaken. Samen met deskundigen en het labo van de politie kan worden nagegaan welke forensisch-technische mogelijkheden nog ter beschikking zijn om tot de waarheidsvinding te komen. Dit laatste zou echter ook kunnen worden gedaan door de forensisch adviseur van het NICC (De Boeck & Buys, 2011, p. 176). De inzet van het NICC wordt door de politionele respondenten uitermate positief onthaald en ze pleiten dan ook voor een maximale inzet. Uiteraard is deze inzet enkel rendabel bij zware en complexe zaken waarbij forensisch-technisch onderzoek een cruciale rol speelt, omwille van de kostprijs die eraan verbonden is.

In de internationale literatuur worden de aanbevelingen voornamelijk opgedeeld in twee pijlers. Ten eerste zouden opleidingen over de mogelijkheden en beperkingen van forensisch-technisch onderzoek voor politie en magistratuur de kenniskloof kunnen dichten (Muller & Otto, 2008, p. 619). Toch dient te worden opgemerkt dat er zich voornamelijk een probleem voordoet wat betreft de interpretatie van de resultaten van deskundigenverslagen (de Keijser, Elffers, Kok, & Sjerps, 2009, p. 65). Het zou dan ook aangeraden zijn ook hier opleidingen rond te organiseren. Om dit op een multidisciplinaire en gestructureerde manier te kunnen doen, lijkt het interessant om deze opleidingen te structureren. Momenteel zijn de opleidingen zeer versnipperd, maar centralisatie zou het aanbod overzichtelijker maken. De tweede pijler waar aandacht aan wordt gegeven in de internationale literatuur is de leesbaarheid van deskundigenrapporten. Het taalgebruik en de inhoud van de rapporten dienen te moeten voldoen aan de noden en het kennisniveau van de lezer. Dit kan op allerlei manieren, maar volgens de deskundigen in huidig onderzoek en ook volgens verschillende internationale auteurs, waaronder Howes en Kirkbride (2013, p. 110), dient er een evenwicht te worden gezocht tussen een eenvoudige weergave en de wetenschappelijke correctheid van de resultaten.

We kunnen besluiten dat zelfs de bekende romanschrijver Pieter Aspe de kenniskloof tussen de tactische speurders en de deskundigen heeft weten te bespeuren. Indien hij zijn *research* beter had gedaan, had hij geweten dat de tactische speurders bij onduidelijkheid snel geneigd zijn de telefoon te nemen om de deskundige in kwestie om duidelijkheid te vragen.

VI. DISCUSSIE

Elke onderzoek probeert een antwoord te formuleren op wetenschappelijk relevante vragen, maar langs de andere kant komen uit elk onderzoek ook bedenkingen naar voor die interessant kunnen zijn om dieper op in te gaan. In dit deel worden enkele discussiepunten aangeraakt die geregeld opdoken tijdens huidig onderzoek en die daarom zeker niet genegeerd kunnen worden.

Volgens Robertson (2012, p. 90) resulteert een goede communicatie in minder verloren tijd. Ook enkele respondenten in dit onderzoek halen het tijdsaspect aan als een belangrijke factor binnen de communicatie. Deze uitspraak is echter uitsluitend gebaseerd op de subjectieve mening van de respondenten en ook voor de uitspraak van Robertson is het niet helemaal duidelijk waarop die is gebaseerd. Om hier objectief wetenschappelijk een antwoord op te kunnen geven, of een goede communicatie werkelijk leidt tot minder verloren tijd en dus een efficiënter onderzoek, is onderzoek noodzakelijk. Dezelfde vraag kunnen we ons stellen wat betreft de ophelderingsgraad van moorden, gerechtelijke dwalingen en gerechtelijke achterstanden. Worden er dankzij goede communicatie meer moorden opgelost? En in een tijd van bezuinigingen, kan een goede communicatie geld besparen? Welke invloed heeft een goede communicatie werkelijk op het gerechtelijk onderzoek naar een verdacht overlijden?

In de dossieranalyse valt op dat het labo van de politie nog steeds een ondergeschikte taak krijgt toebedeeld en dit ondanks de steeds groter wordende rol dat forensisch-technisch onderzoek speelt binnen een gerechtelijk onderzoek. Op de website van de federale politie wordt het labo voor technische en wetenschappelijke politie inderdaad benoemd als een steundienst die gespecialiseerde bijstand verleent aan interne en externe partners. Door de magistraten wordt in de kantschriften deze steunfunctie benadrukt, evenals in de processen-verbaal van de tactische politie. Opvallend is dat de leden van het labo in hun processen-verbaal zelf ook over bijstand en ondersteuning spreken. Vanuit de Raad van Hoofdcommissarissen in Nederland wordt gepleit voor een meer sturende rol voor de technische politie (Muller & Otto, 2008, p. 612). Het is dus duidelijk dat de mentaliteit binnen de Belgische politie en het Belgische strafrechtssysteem dient gewijzigd te worden en dit binnen alle segmenten van de organisatie. Een initiërende rol voor de technische politie zou kunnen leiden tot een maximale benutting van de mogelijkheden die zij kan bieden. Dit is echter een moeilijke denkoefening, want hoe moeten we dan wel spreken over het labo? Misschien is 'medewerking' een goed alternatief, omdat dit begrip een connotatie heeft van gelijke partners en samenwerking. Over een alternatieve bewoording dient zorgvuldig te worden nagedacht om het concept in al zijn aspecten te kunnen vatten.

Verschillende malen in dit onderzoek werd de discussie aangehaald aangaande het al dan niet vrijgeven van contextinformatie aan de betrokken deskundigen. Het is een discussie die de laatste jaren meer en meer aandacht heeft gekregen in de internationale literatuur. Het vraagstuk is voornamelijk op de agenda gekomen naar aanleiding van enkele gerechtelijke dwalingen en empirische onderzoeken die hebben aangetoond dat contextuele *bias* wel degelijk een probleem kan zijn en de objectiviteit van een onderzoek kan bedreigen (Thompson, 2011, p. 124). Onderzoek toont aan dat contextinformatie over de feiten de resultaten van deskundigen kunnen beïnvloeden (Dror, Charlton, & Péron, 2006, p. 76). Het andere kamp verdedigt de stelling dat contextinformatie net relevant is om de vragen gesteld door politie en magistratuur correct en doelgericht te kunnen beantwoorden. Tot dit kamp behoren de meeste deskundigen die in het kader van dit onderzoek werden bevraagd. Thompson (2011, p. 130) waarschuwt voor de gevaren die contextinformatie met zich kan meebrengen. Een zekere naïviteit bij de deskundigen is gevaarlijk en ze moeten zich bewust zijn van de effecten van contextinformatie. Net omwille van het feit dat de deskundigen beweren dat contextinformatie geen invloed heeft op de resultaten van hun onderzoek, en dit in tegenstelling tot wat in de literatuur wordt beweerd, is het interessant om hier in België gericht onderzoek naar te voeren. Dienen deskundigen nu wel of niet op de hoogte te zijn van contextinformatie over de feiten om hun onderzoek naar behoren te kunnen uitvoeren? Met andere woorden, wat legt het meeste gewicht in de schaal? Contextuele *bias* of *contextual ignorance* (Thompson, 2011, p. 124)?

Deze masterproef heeft zeker een aanzet kunnen geven om enkele aspecten dieper te gaan onderzoeken. Zoals Albert Einstein het heeft gezegd: "*The important thing is not to stop questioning.*"

VII. BIJLAGEN

1. AANVRAAG INZAGE STRAFDOSSIER

Geachte heer/mevrouw Procureur des Konings,

Mijn naam is Pia Struyf. Ik ben Masterstudent Criminologie aan de Vrije Universiteit Brussel. Deze mail betreft mijn Masterproef, met als promotor Prof. S. De Kimpe.

In het verlengde van mijn stage (periode februari – mei 2016) bij de federale gerechtelijke politie van Antwerpen afdeling Agressie, werk ik voor mijn Masterproef rond verdachte overlijdens. Meer concreet rond de communicatie en samenwerking tussen de verschillende politionele actoren, zowel tactisch als technisch, betrokken bij een onderzoek naar een verdacht overlijden. Ook de rol van de externe deskundige en het NICC zal in deze masterproef belicht worden.

Omdat deze communicatie en samenwerking heel persoons- en contextgebonden verloopt, lijkt het mij interessant om een vergelijkende studie te maken tussen de verschillende gerechtelijke arrondissementen aan Vlaamse kant.

Om inzicht te kunnen krijgen in de communicatie en samenwerking wens ik graag te werken via casestudies. Concreet betekent dit dat ik een analyse wil maken van een afgerond moorddossier per gerechtelijk arrondissement om daarna de betrokken partijen (zijnde de Case Officer, de speurders van de LTWP, eventuele externe deskundigen en leden van het NICC) te interviewen over hun visie betreffende dit dossier. Hebben zij positieve bemerkingen over de communicatie en de samenwerking? Zijn er knelpunten naar boven gekomen tijdens dit concreet onderzoek? etc.

Omdat effectiviteit en efficiëntie binnen dit soort zaken centraal staat, lijkt het me belangrijk om dit na te gaan voor Uw gerechtelijk arrondissement. Door het in kaart brengen van positieve elementen, maar ook de obstakels die men kent binnen de samenwerking, bestaat de mogelijkheid om aanbevelingen te doen hieromtrent.

Is het mogelijk om inzage te krijgen in een recent afgesloten moorddossier binnen uw gerechtelijk arrondissement? Het staat U vrij te kiezen tot welk dossier ik toegang krijg, wel vraag ik om rekening te houden met twee selectiecriteria. Graag wens ik een moorddossier dat door de FGP van Uw arrondissement is onderzocht en waarbij er een belangrijke rol was weggelegd voor het Labo voor Technische en Wetenschappelijke Politie en eventueel ook voor externe deskundigen en het NICC.

Alvast hartelijk dank voor uw welwillende medewerking.

Hoogachtend,

Pia Struyf
Eikenboslaan 11
2500 Lier
0494/26.09.36
pia.struyf@vub.be

Prof. Dr. S. De Kimpe
Pleinlaan 2
1050 Elsene
02/629.26.34
sofie.de.kimpe@vub.ac.be

2. BRIEF RESPONDENTEN

Geachte heer/mevrouw,

Als masterstudent Criminologie aan de Vrije Universiteit Brussel werk ik momenteel aan mijn masterproef met als promotor Prof. Dr. S. De Kimpe en co-promotor Prof. Dr. D. Van Varenbergh. In het verlengde van mijn stage (periode februari – mei 2016) bij de federale gerechtelijke politie van Antwerpen afdeling Agressie, werk ik voor mijn Masterproef rond verdachte overlijdens. Meer concreet voer ik een kwalitatief onderzoek rond de communicatie over forensisch-technisch onderzoek tussen de verschillende actoren betrokken bij een moordonderzoek. Hierbij focus ik mij op de manier waarop resultaten van dergelijk onderzoek worden gecommuniceerd vanuit de technische politie, evenals het NICC en externe deskundigen, aan de leden van de tactische politie.

Om inzicht te kunnen krijgen in deze communicatie werk ik met casestudies. Concreet betekent dit dat ik een analyse maak van een afgerond moorddossier per gerechtelijk arrondissement om daarna de betrokken partijen (zijnde de Case Officer, de labocoördinator van de LTWP, eventuele externe deskundigen en leden van het NICC) te interviewen over hun visie betreffende de communicatie en samenwerking. Via de Procureur des Konings kreeg ik reeds de toestemming om een dossier in te kijken, het betreft de zaak **X**.

Bij deze vraag ik uw medewerking. Graag had ik een afspraak met u gemaakt waarbij de mogelijkheid bestaat u te interviewen betreffende uw functie in het algemeen en deze zaak in het bijzonder. Heeft u positieve bemerkingen over de communicatie en de samenwerking met de andere actoren? Zijn er knelpunten naar boven gekomen tijdens dit concreet onderzoek? Door het in kaart brengen van positieve elementen, maar ook de obstakels die u ervaart, bestaat de mogelijkheid om aanbevelingen te doen hieromtrent. Het interview zal ongeveer een uur tot anderhalf uur in beslag nemen en verloopt volledig anoniem.

Indien u vragen of interesse heeft, kan u mij steeds contacteren via e-mail of telefoon. Ik wil u alvast bedanken voor uw medewerking.

Met vriendelijke groet,

Pia Struyf

Masterstudent Criminologie

0494/26.09.36
pia.struyf@vub.be

3. TOPICLIJST: INTERVIEW *CASE OFFICER*

Inleiding

- Voorstellen onderzoeksopzet
  - Masterproef VUB
  - Communicatie betreffende forensisch-technisch onderzoek vanuit het labo van de politie en deskundigen naar tactische politie
- Informed consent
  - Anonimiteit
  - Opnameapparatuur

Openingsvragen

- Opleiding (regulier + politie)
- Loopbaan

Moorddossier

- Functie
  - PD-manager
  - *Case Officer*
- Opdracht
- Ervaring

Plaats delict

- Wie aanwezig
- Hoe werken
- Ervaring

Resultaten

- Van wie
  - Labo van de politie
  - Deskundigen
- Hoe
- Wat lezen/hoe lezen
- Standaarden/richtlijnen over communicatie
- Ervaring

Forensisch-technische mogelijkheden

- Voldoende geïnformeerd
- Voldoende opgeleid

Onderzoeksrechter

Kenniskloof

- Leesbaarheid
- Correcte interpretatie
- Gebruik resultaten in tactisch onderzoek

Suggesties

Extra

- Wedersamenstelling
- Hof van assisen

4. TOPICLIJST: INTERVIEW LABOCOÖRDINATOR

Inleiding

- Voorstellen onderzoeksopzet
  - Masterproef VUB
  - Communicatie betreffende forensisch-technisch onderzoek vanuit het labo van de politie en deskundigen naar tactische politie
- Informed consent
  - Anonimiteit
  - Opnameapparatuur

Openingsvragen

- Opleiding (regulier + politie)
- Loopbaan

Moorddossier

- Functie
  - PD-manager
  - Labocoördinator
- Opdracht
- Resultaten
  - Naar wie
  - Hoe
- Ervaring

Plaats delict

- Wie aanwezig
- Hoe werken
- Ervaring

Resultaten

- Naar wie
  - Tactische politie
  - Deskundigen
- Hoe
- Wat
- Standaarden/richtlijnen over communicatie
- Ervaring

Externe deskundigen

- Resultaten
  - Lezen: wat
- Contacten
- Belang
- Ervaring

Onderzoeksrechter

Kenniskloof

- Rekening mee houden
- Correcte interpretatie
- Gebruik resultaten in tactisch onderzoek

Suggesties

Extra

- Wedersamenstelling
- Hof van assisen

5. TOPICLIJST: INTERVIEW DESKUNDIGE

Inleiding

- Voorstellen onderzoeksopzet
  - Masterproef VUB
  - Communicatie betreffende forensisch-technisch onderzoek vanuit het labo van de politie en deskundigen naar tactische politie
- Informed consent
  - Anonimiteit
  - Opnameapparatuur

Openingsvragen

- Opleiding
- Loopbaan

Moorddossier

- Functie
- Opdracht
- Resultaten
  - Naar wie
  - Hoe
- Ervaring

Plaats delict

- Wie aanwezig
- Hoe werken
- Ervaring

Resultaten

- Naar wie
  - Tactische politie
  - Labo van de politie
  - Andere deskundigen
- Hoe
- Wat
- Standaarden/richtlijnen over communicatie
- Ervaring

Andere deskundigen

- Resultaten

- Contacten
- Belang
- Ervaring

Onderzoeksrechter

Kenniskloof

- Rekening mee houden
- Correcte interpretatie
- Gebruik resultaten in tactisch onderzoek

Suggesties

Extra

- Wedersamenstelling
- Hof van assisen

6. TOPICLIJST: DOSSIERANALYSE

In de dossieranalyse wordt enkel gekeken naar processen-verbaal en verslagen die handelen over forensisch-technisch onderzoek. Het overige wordt buiten beschouwing gelaten.

Processen-verbaal tactische politie

- Verwijzingen naar technische politie
  - Samenwerking/bijstand: hoe kijkt men naar de technische politie?
  - Opdrachten: (wanneer) moeten ze samenwerken?
  - Communicatiekanalen: (hoe) communiceren ze onderling?
- Verwijzingen naar externe deskundigen
  - Samenwerking: wordt er samengewerkt met externe deskundigen?
  - Opdrachten: bij welke opdrachten zijn zij betrokken?
  - Communicatiekanalen: (hoe) communiceren ze onderling?
- Verwijzingen naar leidinggevende magistraat
  - Communicatiekanalen: (hoe) communiceren ze onderling?

Processen-verbaal technische politie

- Verwijzingen naar tactische politie
  - Samenwerking
  - Opdrachten: (wanneer) moeten ze samenwerken?
  - Communicatiekanalen: (hoe) communiceren ze onderling?
- Verwijzingen naar externe deskundigen
  - Samenwerking
  - Opdrachten: bij welke opdrachten zijn zij betrokken?
  - Communicatiekanalen: (hoe) communiceren ze onderling?
- Verwijzingen naar leidinggevende magistraat
  - Communicatiekanalen: (hoe) communiceren ze onderling?

Verslagen deskundigen

- Verwijzingen naar tactische politie
  - Samenwerking
  - Opdrachten: bij welke opdrachten zijn zij betrokken?
  - Communicatiekanalen: (hoe) communiceren ze onderling?
- Verwijzingen naar technische politie
  - Samenwerking
  - Opdrachten: bij welke opdrachten zijn zij betrokken?
  - Communicatiekanalen: (hoe) communiceren ze onderling?

- Verwijzingen naar andere deskundigen
  - Samenwerking: (hoe) wordt er samengewerkt met andere deskundigen?
  - Opdrachten: bij welke opdrachten zijn zij betrokken?
  - Communicatiekanalen: (hoe) communiceren ze onderling?
- Verwijzingen naar leidinggevende magistraat
  - Communicatiekanalen: (hoe) communiceren ze onderling?
- Deskundigenverslagen inhoudelijk
  - Structuur: wat wordt er aangehaald? In welke volgorde? Is dit begrijpelijk?
  - Taalgebruik: worden er vaktermen gebruikt? Zo ja, waar? Is het duidelijk? Worden de begrippen uitgelegd?
  - Conclusie: is deze begrijpelijk? Worden er vaktermen gebruikt?

Aanstellingen onderzoeksrechter

- Opdrachten aan tactische politie
- Opdrachten aan technische politie
  - Samenwerking/bijstand: op welke manier wordt er over het labo gesproken?
- Opdrachten aan externe deskundigen
  - Vrijheid van de deskundige: krijgt de deskundige in zijn opdracht enige mate van autonomie?

NICC

- Betrokkenheid: in welke mate worden zij betrokken in een onderzoek?
- Opdrachten
- Communicatiekanalen: (hoe) communiceren ze onderling?
- Contacten: met wie staan zij in contact (magistraat/tactische politie/lab)?
- Verslagen: structuur en taalgebruik

VIII. BIBLIOGRAFIE

Wetgeving

Art. 44ter sv.

Art. 55 sv.

Wet 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst gestructureerd op twee niveaus, *BS* 5 januari 1999.

Omzendbrief nr. COL 2/2002 betreft ministeriële richtlijn tot regeling van de taakverdeling, de samenwerking, de coördinatie en de integratie tussen de lokale en de federale politie inzake de opdrachten van gerechtelijke politie, 7 maart 2002.

Omzendbrief betreffende de identificatieprocedure via DNA-onderzoek in strafzaken, 19 december 2013.

Rechtsleer

Berger, C. (2010). Criminalistiek is terugredeneren. Logisch correct redeneren in forensische rapportages... en in de rechtszaal. *Nederlands Juristenblad*, 784-789.

Berger, C. E., & Aben, D. (2010). Bewijs en overtuiging: Een helder zicht op valkuilen. *Expertise en Recht*, 159-165.

Bockstaele, M. (2011). Aanbevelingen van het Comité P naar aanleiding van het onderzoek van de moord op Annick Van Uytsel. *Panopticon*, 63-70.

Bockstaele, M. (2015). Tegenspraak in grootschalige rechercheonderzoeken ook in België? *Panopticon*, 535-544.

Boel, P. (2008). Crime Scene Management. In P. Boel, V. De Cloet, J. De Kinder, J. Mahieu, & D. Van Varenbergh, *Handboek forensisch onderzoek* (pp. 79-98). Brussel: Politeia.

Boel, P., & Huys, K. (2008). Chain of Custody. In P. Boel, V. De Cloet, J. De Kinder, J. Mahieu, & D. Van Varenbergh, *Handboek forensisch onderzoek* (pp. 99-107). Brussel: Politeia.

Brown, S., & Willis, S. (2009). Complexity in Forensic Science. *Forensic Science Policy and Management*, 192-198.

Bucchi, M. (2008). Of deficits, deviations en dialogues. Theories of public communication of science. In M. Bucchi, & B. Trench, *Handbook of public communication of science and technology* (pp. 57-76). London: Routledge.

- Buruma, Y. (2011). De geleerde en de rechter: over het leveren van wetenschappelijk bewijs in strafzaken. *Cahiers Politiestudies*, 193-200.
- Comité P. (2010). *Eindverslag van het Comité P over de aard en de kwaliteit van het werk van de politie in het strafdossier betreffende de moord op Annick Van Uytsel en over de wijze waarop met de beschikbare informatie over Ronald Janssen werd omgegaan*. Brussel: Comité P.
- Cordner, S. (2012). R v Klamo: an example of miscommunication and misunderstanding of expert evidence where the conviction was overturned. *Australian Journal of Forensic Sciences*, 323-331.
- Coster van Voorhout, J. (2011). Het Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen. *Cahiers Politiestudies*, 201-246.
- Crijns, J., van der Meij, P., & ten Voorde, J. (2010). Forensisch onderzoek voor 'dummies'. Hoe leren de deskundigen en de strafrechter elkaar verstaan? *Ars Aequi*, 528-537.
- De Boeck, G., & Buys, I. (2011). De forensisch adviseur, bruggenbouwer tussen wetenschap en justitie. *Cahiers Politiestudies*, 169-178.
- de Keijser, J., Elffers, H., Kok, R., & Sjerps, M. (2009). *Bijkans begrepen? Feitelijk en vermeend begrip van forensische deskundigenrapportage onder rechters, advocaten en deskundigen*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- de Poot, C. J. (2010). Kennisgestuurd rechercheren: evidence based onderzoek naar de opsporingspraktijk. *Cahiers Politiestudies*, 101-126.
- De Ruyver, B. (2005). Justitie in beweging: kwaliteitsvol rechercheren en rekerchmanagement. Waat staan we? *Panopticon*, 55-65.
- Dror, I. E., Charlton, D., & Péron, A. E. (2006). Contextual information renders experts vulnerable to make erroneous identifications. *Forensic Science International*, 74-78.
- Fisher, B. A. (2004). *Techniques of Crime Scene Investigation*. Boca Raton, Florida: CRC Press.
- Gilleir, F. (2013). *Discretionaire ruimte bij de Belgische lokale politie. Een explorerend, kwalitatief onderzoek naar uitvoeringswerk in de frontlijn*. Antwerpen: Maklu.
- Hoogenboom, A., & Vaes, N. (2004). *Spelverdeler in de opsporing. Een visie op Forensische Opsporing*. Amsterdam: Projectgroep Forensische Opsporing Raad van Hoofdcommissarissen.

- Howes, L. M. (2015a). 'Sometimes I give up on the report and ring the scientist': bridging the gap between what forensic scientists write and what police investigators read. *Policing and Society*, 1-19.
- Howes, L. M. (2015b). A step towards increased understanding by non-scientists of expert reports: recommendations for readability. *Australian Journal of Forensic Sciences*, 456-468.
- Howes, L. M., & Kemp, N. (2016). Discord in the Communication of Forensic Science: Can the Science of Language Help Foster Shared Understanding? *Journal of Language and Social Psychology*, 1-16.
- Howes, L. M., Julian, R., Kelty, S. F., Kemp, N., & Kirkbride, P. K. (2014). The readability of expert reports for non-scientist report-users: Reports of DNA analysis. *Forensic Science International*, 7-18.
- Howes, L. M., Kirkbride, P. K., Kelty, S. F., Julian, R., & Kemp, N. (2013). Forensic scientists' conclusions: How readable are they for non-scientist report-users? *Forensic Science International*, 102-112.
- Hutsebaut, F. (2003). Het deskundigenonderzoek in strafzaken. In W. Van de Voorde, J. Goethals, & M. Nieuwdorp, *Multidisciplinair forensisch onderzoek* (pp. 125-166). Brussel: Uitgeverij Politeia.
- Innes, M. (2002). Organizational communication and the symbolic construction of police murder investigations. *British Journal of Sociology*, 67-87.
- Innes, M. (2007). Investigation order and major crime inquiries. In T. Newburn, T. Williamson, & A. Wright, *Handbook of Criminal Investigation* (pp. 255-276). Devon: Willan Publishing.
- Jacobs, M., Bruinsma, M., van Poppel, J., & Moors, J. (2005). *Inzet, organisatie en kwaliteit van de forensisch-technische opsporing bij de politie in Nederland*. Tilburg: IVA.
- Julian, R., & Kelty, S. F. (2015). Forensic science as "risky business": identifying key risk factors in the forensic process from crime scene to court. *Journal of Criminal Research, Policy and Practice*, 195-206.
- Keel, T. G., Jarvis, J. P., & Muirhead, Y. E. (2009). An Exploratory Analysis of Factors Affecting Homicide Investigation. Examining the Dynamics of Murder Clearance Rates. *Homicide Studies*, 50-68.
- Kelty, S. F., Julian, R., & Ross, A. (2013). Dismantling the Justice Silos: Avoiding the pitfalls and reaping the benefits of information-sharing between forensic science, medicine and law. *Forensic Science International*, 8-15.

- Lambert, E. G., Hogan, N. L., Nerbonne, T., Barton, S. M., Watson, P. L., Buss, J., & Lambert, J. (2007). Differences in Forensic Science Views and Needs of Law Enforcement: A Survey of Michigan Law Enforcement Agencies. *Police Practice and Research*, 415-430.
- Leys, M., Zaitch, D., & Decorte, T. (2010). De gevalstudie. In T. Decorte, & D. Zaitch, *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie* (pp. 173-197). Leuven: Acco.
- Lipsky, M. (1980). *Street-level bureaucracy. Dilemmas of the Individual in Public Services*. New York: Russel Sage Foundation.
- Maesschalck, J. (2010). Methodologische kwaliteit in het kwalitatief criminologisch onderzoek. In T. Decorte, & D. Zaitch, *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie* (pp. 119-145). Leuven: Acco.
- Mahieu, J. (2008). Het deskundigenonderzoek in strafzaken. Enkele juridische en praktische vraagstellingen. In P. Boel, V. De Cloet, J. De Kinder, J. Mahieu, & D. Van Varenbergh, *Handboek forensisch onderzoek* (pp. 47-77). Brussel: Politeia.
- Malsch, M. (2008). Toetsing en gebruik van deskundigenverslagen. In A. Broeders, & E. Muller, *Forensische wetenschap. Studies over forensische kennis en organisatie* (pp. 655-676). Deventer: Kluwer.
- Meulenbroek, A., Kloosterman, A., & de Blaeij, T. (2009). Richtlijnen borgen onbevooroordeeld DNA-onderzoek. *Expertise en Recht*, 119-129.
- Muller, E. R. (2008). Forensische wetenschap in perspectief. In A. Broeders, & E. R. Muller, *Forensische wetenschap. Studies over forensische kennis en organisatie* (pp. 733-740). Deventer: Kluwer.
- Muller, E. R., & Otto, C. N. (2008). Politie, OM en NFI: een complexe driehoeksverhouding. In A. Broeders, & E. R. Muller, *Forensische wetenschap. Studies over forensische kennis en organisatie* (pp. 591-620). Deventer: Kluwer.
- Nijboer, J. (2003). Gerechtelijke dwalingen en de rol van deskundigen. Een vergelijking tussen Engeland en Nederland. *Justitiële Verkenningen*, 105-120.
- Nijboer, J. (2004). De rol van expertise in de rechtspraak. *Justitiële Verkenningen*, 9-19.
- Plasschaert, K. (2010). *Verdacht overlijden*. Brussel: Uitgeverij Politeia.
- Ponsaers, P., & Mulkers, J. (2001). *Politieonderzoekstechnieken: een praktijkoverzicht*. Antwerpen: Maklu.
- Posthumus, F. (2005). *Evaluatieonderzoek in de Schiedammer Parkmoord*. Amsterdam: Openbaar Ministerie.

- Raymond, T., & Julian, R. (2015). Forensic intelligence in policing: organisational and cultural change. *Australian Journal of Forensic Sciences*, 371-385.
- Robertson, J. (2012). Forensic science, an enabler or dis-enabler for criminal investigation? *Australian Journal of Forensic Sciences*, 83-91.
- Samarji, A. (2014). From an Australian Perspective to an International Discourse: Between Control and True Partnership, How Problematic is Law Enforcement Agencies' Relationship with Forensic Science Centers? *Forensic Science Policy & Management*, 38-50.
- Strom, K. J., Hickman, M. J., McDonald, H. M., Roper-Miller, J. D., & Stout, P. M. (2011). Crime Laboratory Personnel as Criminal Justice Decision Makers: A Study of Controlled Substance Case Processing in Ten Jurisdictions. *Forensic Science Policy and Management*, 57-69.
- Stroshine, M., Alpert, G., & Dunham, R. (2008). The Influence of "Working Rules" on Police Suspicion and Discretionary Decision Making. *Police Quarterly*, 315-337.
- Thompson, W. C. (2011). What role should investigative facts play in the evaluation of scientific evidence? *Australian Journal of Forensic Sciences*, 123-134.
- Tilley, N., & Ford, A. (1996). *Forensic Science and Crime Investigation*. London: Home Office: Police Research Group.
- van Amelsvoort, A., Groenendal, H., & van Manen, J. (2004). Werkwijzen bij het onderzoek op de Plaats Delict (PD). *Justitiële Verkenningen*, 72-83.
- Van Cauwenberghe, K. (2005). Valt de onderzoeksrechter uit de managementsboot? *Panopticon*, 32-38.
- Van Dijck, K. (2011). Nut en noodzaak van een forensisch adviseur. *Cahiers Politiestudies*, 179-192.
- Van Gemert, F. (2010). Kwalitatieve databronnen in de criminologie. In T. Decorte, & D. Zaitch, *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie* (pp. 147-171). Leuven: Acco.
- Van Hees, G., Ponsaers, P., & Vander Beken, T. (2005). *Recherchemanagement. Sturen naar een kwaliteitsvol opsporingswerk*. Antwerpen: Maklu.
- Van Thielen, P. (2001). De relatie tussen politie en parket. Recherchemanagement en overleg. *Panopticon*, 54-64.
- van Wijk, A., & Hardeman, M. (2015). Insourcing en/of outsourcing van forensisch onderzoek. Mogelijkheden voor een efficiënte en effectieve opsporing. *Cahiers Politiestudies*, 131-147.

van Wijk, A., Hardeman, M., & Appelman, T. (2013). *Toekomst forensisch onderzoek. Een inventarisatie van vraag en aanbod, organisatie, kwaliteit en financiën*. Arnhem: Bureau Beke.

Verhage, A. (2002). De Nederlandse en Engelse strafrechtsketen onder een Belgische loep. In P. Ponsaers, *Vernieuwing in de recherche* (pp. 85-122). Antwerpen: Maklu.

Wilson-Kovacs, D. (2014). 'Backroom Boys': Occupational Dynamics in Crime Scene Examination. *Sociology*, 763-779.

Internetbronnen

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (1 januari 2013). *Over het NICC*. Geraadpleegd op 22 februari 2017 via <https://nicc.fgov.be/over-het-nicc>

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (1 maart 2014). *Forensisch onderzoek en beleidsondersteunende studies*. Geraadpleegd op 22 februari 2017 via https://nicc.fgov.be/upload/images/Info/folder_nl_2014.pdf

Nederlands Forensisch Instituut (2014). *Het Nederlands Forensisch Instituut. In feiten de beste*. Geraadpleegd op 26 april 2017 via https://www.forensischinstituut.nl/binaries/algemene-informatie-over-het-nederlands-forensisch-instituut_tcm35-28254.pdf